

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**EFEKTIVNA OBDAVČITEV PLAČ V IZBRANIH EVROPSKIH
DRŽAVAH**

Ljubljana, september 2011

MATEJA ANA GRULJA

IZJAVA

Študentka Mateja Ana Grulja izjavljam, da sem avtorica tega magistrskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Mitje Čoka, in da v skladu s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, 27. septembra 2011

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 DAVČNI SISTEM	3
1.1 Klasifikacije davkov	4
1.2 Neposredne davčne obremenitve fizičnih oseb	4
1.2.1 Osnovni davčni pojmi	4
1.2.2 Opredelitev dohodka	6
1.2.3 Opredelitev enote obdavčevanja	7
1.2.4 Prispevki za socialno varnost	7
1.2.5 Davek od dohodka fizičnih oseb – dohodnina	8
1.3 Slovenski dohodninski sistem	10
1.3.1 Pravne podlage	11
1.3.2 Dohodnina, davčni zavezanec in obseg davčne obveznosti	12
1.3.3 Obdavčljivi dohodki	12
1.3.4 Davčne olajšave	12
1.3.5 Davčni postopek	13
1.3.5.1 Akontacija dohodnine	13
1.3.5.2 Poračun na letni ravni	14
1.3.5.3 Dokončni davek	14
2 PLAČE V SLOVENIJI V OKVIRU MEDNARODNE UREDITVE	15
2.1 Pojem plače	15
2.2 Različni vidiki plač	15
2.2.1 Makroekonomski vidik	16
2.2.2 Delovnopravni vidik	16
2.2.2.1 Mednarodna ureditev	16
2.2.2.2 Notranji pravni viri	20
2.2.3 Davčni vidik	22
2.2.4 Računovodski vidik	23
3 OBDAVČITEV PLAČ V SLOVENIJI V LETU 2010	23
3.1 Davčna osnova dohodkov iz delovnega razmerja	23
3.2 Dohodnina	24
3.2.1 Davčne olajšave	24
3.2.2 Davčni razredi in davčne stopnje	26
3.3 Prispevki za socialno varnost	26
3.3.1 Osnova in zavezanci za plačilo PSV	27
3.3.2 Stopnje prispevkov za socialno varnost	27
3.4 Statistični podatki	28
3.4.1 Povprečna plača v Sloveniji	28
3.4.2 Proračunski prihodki iz naslova plač	30
4 OBDAVČITEV PLAČ V DRŽAVAH ČLANICAH OECD	31
4.1 Metodologija raziskave	33

4.1.1	Terminologija	33
4.1.2	Metoda izračuna in ocene bruto plač za leto 2010	34
4.1.3	Obseg davčnih bremen in davčnih koristi	36
4.1.4	Tipi enot obdavčevanja	36
4.1.5	Metoda izračuna dohodnine	37
4.1.6	Državne, regionalne in lokalne dohodnine.....	38
4.1.7	Prispevki za socialno varnost	38
4.1.8	Davki na izplačane plače	39
4.1.9	Cerkveni davki	39
4.1.10	Družinske bonitete.....	39
4.2	Omejitve raziskave	39
4.3	Mednarodne primerjave obdavčitve plač	40
4.3.1	Primerjava obdavčitve PLBP za leto 2010 po metodologiji OECD	41
4.3.2	Primerjava obdavčitve PLBP za leto 2009 po metodologiji OECD	47
5	EFEKTIVNA OBDAVČITEV PLAČ V IZBRANIH EVROPSKIH DRŽAVAH V LETU 2010	52
5.1	Obdavčitev plač v Italiji	52
5.1.1	Dohodnina	53
5.1.1.1	Zavezanci za dohodnino in enota obdavčevanja	53
5.1.1.2	Obdavčljivi dohodki	53
5.1.1.3	Oproščeni dohodki, davčne olajšave in znižanje davka	54
5.1.1.4	Davčna osnova dohodka iz zaposlitve	56
5.1.1.5	Davčni razredi in davčne stopnje	57
5.1.1.6	Davčni postopek	57
5.1.2	Prispevki za socialno varnost	58
5.1.2.1	Prispevki delojemalca	58
5.1.2.2	Prispevki delodajalca.....	58
5.2	Obdavčitev plač v Avstriji	59
5.2.1	Dohodnina	59
5.2.1.1	Zavezanci za dohodnino in enota obdavčevanja	59
5.2.1.2	Obdavčljivi dohodki	59
5.2.1.3	Oproščeni dohodki, davčne olajšave in znižanje davka	60
5.2.1.4	Davčna osnova dohodka iz zaposlitve	61
5.2.1.5	Davčni razredi in davčne stopnje	62
5.2.1.6	Davčni postopek	62
5.2.2	Prispevki za socialno varnost	63
5.2.3	Davek na izplačane plače in ostali prispevki delodajalca	64
5.3	Obdavčitev plač na Madžarskem	64
5.3.1	Dohodnina	65
5.3.1.1	Zavezanci za dohodnino in enota obdavčevanja	65
5.3.1.2	Obdavčljivi dohodki	65

5.3.1.3	Oproščeni dohodki, davčne olajšave in znižanje davka	66
5.3.1.4	Davčna osnova dohodka iz zaposlitve	66
5.3.1.5	Davčni razredi in davčne stopnje	67
5.3.1.6	Davčni postopek	67
5.3.2	Prispevki za socialno varnost	68
5.3.2.1	Prispevki delojemalca	68
5.3.2.2	Prispevki delodajalca	68
5.3.3	Davek na izplačane plače	69
5.4	Obdavčitev plač na Hrvaškem	69
5.4.1	Dohodnina	69
5.4.1.1	Zavezanci za dohodnino in enota obdavčevanja	70
5.4.1.2	Obdavčljivi dohodki	70
5.4.1.3	Davčne olajšave	70
5.4.1.4	Davčna osnova dohodka iz zaposlitve	72
5.4.1.5	Davčni razredi in davčne stopnje	72
5.4.1.6	Lokalni davek na davek od dohodka	73
5.4.1.7	Davčni postopek	74
5.4.2	Prispevki za socialno varnost	74
5.4.2.1	Prispevki delojemalca	75
5.4.2.2	Prispevki delodajalca	75
5.4.3	Posebni davek na plače, pokojnine in druge prejemke	75
5.5	Primerjava sistemov obdavčevanja plač med izbranimi evropskimi državami	76
5.6	Obračuni plač v izbranih evropskih državah	78
5.6.1	Obračun plače v Sloveniji	79
5.6.2	Obračun plače v Italiji	81
5.6.3	Obračun plače v Avstriji	82
5.6.4	Obračun plače na Madžarskem	83
5.6.5	Obračun plače na Hrvaškem	85
5.7	Primerjava obdavčitve plač na podlagi analize sistemov obdavčevanja plač za izbrane evropske države	86
5.8	Obdavčitev PLBP – primerjava obdavčitve po metodologiji OECD in obdavčitve na podlagi analize sistemov obdavčevanja plač v izbranih evropskih državah	92
SKLEP		96
LITERATURA IN VIRI		99

KAZALO SLIK

Slika 1:	Najvišje MDS dohodnine držav članic EU in Hrvaške v letu 2010	10
Slika 2:	Gibanje povprečne mesečne bruto plače v Sloveniji v obdobju 2000 – 2010 (v tekočih cenah)	29

Slika 3:	Nominalne in realne stopnje rasti povprečne mesečne bruto plače v Sloveniji v obdobju 2000 – 2010 (preteklo leto=100)	29
Slika 4:	Struktura davčnih prihodkov konsolidirane globalne bilance javnega financiranja Slovenije v letu 2010	31
Slika 5:	Struktura davčne vrzeli držav OECD pri PLBP v letu 2010 v deležih PLSD.....	46
Slika 6:	Struktura davčne vrzeli izbranih držav* pri PLBP (v USD po PKM) v letu 2010 v deležih PLSD	47
Slika 7:	Struktura davčne vrzeli držav OECD pri PLBP v letu 2009 v deležih PLSD.....	50
Slika 8:	Struktura davčne vrzeli izbranih držav pri PLBP (v USD po PKM) v letu 2009 v deležih PLSD	51
Slika 9:	Stroški dela in neto plača izbranih držav pri različnih vrednostih letne bruto plače v letu 2010.....	89
Slika 10:	Struktura davčne vrzeli izbranih držav pri različnih vrednostih letne bruto plače v letu 2010.....	91
Slika 11:	Struktura davčne vrzeli izbranih držav pri PLBP (v EUR) v letu 2010 v deležih PLSD	94

KAZALO TABEL

Tabela 1:	Splošna dohodninska olajšava v Sloveniji v letu 2010	25
Tabela 2:	Osebnih dohodninskih olajšav v Sloveniji v letu 2010.....	25
Tabela 3:	Posebna dohodninska olajšava za vzdrževane otroke in druge vzdrževane družinske člane v Sloveniji v letu 2010	25
Tabela 4:	Davčni razredi in davčne stopnje v Sloveniji v letu 2010.....	26
Tabela 5:	Stopnje PSV v Sloveniji v letu 2010.....	27
Tabela 6:	Povprečne plače v Sloveniji v letih 2009 in 2010.....	28
Tabela 7:	Obrazložitev temeljnih pojmov iz Poročila OECD.....	33
Tabela 8:	Mednarodna standardna industrijska klasifikacija vseh gospodarskih dejavnosti	35
Tabela 9:	Tipi enot obdavčevanja	37
Tabela 10:	PKM nacionalnih valut članic OECD in Hrvaške v odnosu na USD v letu 2010.....	41
Tabela 11:	Obdavčitev delojemalca v državah OECD pri PLBP v letu 2010 v deležih PLBP (v USD po PKM).....	42
Tabela 12:	Obdavčitev delojemalca in delodajalca v državah OECD pri PLBP v letu 2010 v deležih PLSD (v USD po PKM)	44
Tabela 13:	Obdavčitev PLBP v državah OECD in na Hrvaškem v letu 2009 v deležih PLBP in PLSD	48
Tabela 14:	Standardno znižanje davka v Italiji v letu 2010	55
Tabela 15:	Višine standardnega znižanja davka v odvisnosti od dohodka v Italiji v letu 2010.....	55
Tabela 16:	Znižanje davka za vzdrževane družinske člane v Italiji v letu 2010.....	55
Tabela 17:	Davčni razredi in davčne stopnje v Italiji v letu 2010	57

Tabela 18: Davčni razredi in davčne stopnje v Avstriji v letu 2010	62
Tabela 19: Zgornje meje in stopnje PSV v Avstriji v letu 2010.....	63
Tabela 20: Davčni razredi in davčne stopnje na Madžarskem v letu 2010	67
Tabela 21: Pregled faktorjev in zneskov osebnih davčnih olajšav Hrvaškem v letu 2010.....	71
Tabela 22: Davčni razredi in davčne stopnje na Hrvaškem v letu 2010	73
Tabela 23: Davčne osnove in davčne stopnje kriznega davka na Hrvaškem v letu 2010	76
Tabela 24: Primerjava sistemov obdavčevanja plač v letu 2010 med izbranimi državami.....	77
Tabela 25: Predpostavke obračunov plač v izbranih državah	78
Tabela 26: Povzetek letnih obračunov plač za leto 2010 v Sloveniji	79
Tabela 27: Povzetek letnih obračunov plač za leto 2010 v Italiji.....	81
Tabela 28: Povzetek letnih obračunov plač za leto 2010 v Avstriji	82
Tabela 29: Povzetek letnih obračunov plač za leto 2010 na Madžarskem	84
Tabela 30: Povzetek letnih obračunov plač za leto 2010 na Hrvaškem	85
Tabela 31: Stroški dela in neto plača izbranih držav pri različnih vrednostih letne bruto plače v letu 2010	87
Tabela 32: Struktura davčne vrzeli izbranih držav pri različnih vrednostih letne bruto plače v letu 2010	89
Tabela 33: Pregled najvišjih in najnižjih vrednosti kazalnikov obdavčitve plač v letu 2010 za izbrane države pri različnih vrednostih letne bruto plače (v deležih stroškov dela)	92
Tabela 34: Obračun PLBP za izbrane države v letu 2010 v EUR (brez PKM).....	93
Tabela 35: Pregled najvišjih in najnižjih vrednosti kazalcev in kazalnikov obdavčitve PLBP v letu 2010 za izbrane države	95

UVOD

Davki so *de facto* oblika prisilnega odvzema realnega dohodka oziroma kupne moči prebivalstva, zato mora biti davčni sistem zasnovan na načelih, ki zagotavljajo urejeno, zanesljivo, pravično in učinkovito izvajanje davčne politike. Nepravični davki so v zgodovini že večkrat ogrozili obstoj oziroma povzročili razpad družbenega sistema (kmečki panti, francoska revolucija). Stiglitz in Brown (1988, str. 119) izpostavljata nekatere temeljne lastnosti, ki jih mora upoštevati sodobni davčni sistem:

- Pravičnost: vsak davčni zavezanec mora prispevati pravičen delež k financiranju države.
- Ekonomska učinkovitost: davčni sistem mora čim manj posegati v ekonomske odločitve ekonomskih subjektov oziroma povzročati čim manjšo izgubo učinkovitosti.
- Nizki administrativni stroški: stroški pobiranja davkov, stroški upravljanja in izpolnjevanja davčne obveznosti morajo biti nizki (v primerjavi s celotno vrednostjo pobranih davkov).
- Enostavnost, preglednost in fleksibilnost.

V iskanju ravnotežja med konkurenčnostjo svojih gospodarstev in vzdržnostjo javnih financ so mnoge evropske države izvedle v zadnjem času reforme svojih davčnih sistemov s ciljem zmanjševanja davčnega bremena posameznikom in podjetjem. Evropska unija (v nadaljevanju EU) svojim članicam ne postavlja natančnih pravil glede obdavčevanja dela (davčna harmonizacija je v okviru EU prisotna le na področju davka na dodano vrednost in trošarin), zato je to področje urejeno izključno v nacionalni zakonodaji posamezne države. Na splošno velja, da so plače v državah članicah EU obdavčene z davkom od dohodkov fizičnih oseb in obveznimi prispevki za socialno varnost. Dohodninski sistemi držav EU se medsebojno lahko razlikujejo v enoti obdavčevanja, davčni osnovi, davčnih stopnjah in davčnih olajšavah. Klun (2010, str. 31) ugotavlja, da je davek od dohodka fizičnih oseb v večini držav progresiven. Dohodki fizičnih oseb se običajno obdavčujejo po stopničasti progresiji, ki spreminja statutarne stopnje glede na spremembo osnove, pri čemer se višja stopnja uporablja samo za vrednosti osnove nad nekim intervalom (Kranjec, 2003, str. 97).

Namen magistrskega dela je na podlagi domače in tuje strokovne literature proučiti obstoječe teoretične podlage plač in njihove obdavčitve. Izhodišče oziroma osnova za obdavčevanje dela je plača (plačilo za delo). Ugotoviti želim, katera so najpomembnejša strokovna področja, ki se ukvarjajo s plačami oziroma plačnimi sistemi ter tako predstaviti plačno problematiko iz različnih zornih kotov. Na podlagi pregleda znanstvenih in strokovnih del s področja javnih financ poskušam ustrezno umestiti obdavčitev plač v širši okvir davčnega sistema. Predvsem pa se želim posvetiti vprašanju, kakšni so sistemi obdavčitve plač in kakšna je raven obdavčitve plač v naši ter sosednjih državah. V ta namen sem za leto 2010 analizirala efektivno obdavčitev plač za Slovenijo, Italijo, Avstrijo, Madžarsko in Hrvaško (v nadaljevanju izbrane države).

Cilj magistrskega dela je raziskati različne sisteme obdavčitve plač v izbranih državah, jih medsebojno primerjati in na podlagi rezultatov raziskave potrditi ali ovreči postavljeno hipotezo, da so bili delojemalci v letu 2010 v povprečju najbolj obdavčeni v Sloveniji, stroški delodajalcev v zvezi z izplačanimi plačami (v nadaljevanju stroški dela) pa so bil v tem letu v povprečju najvišji v Avstriji. V okviru magistrskega dela so s stroški dela mišljeni izključno stroški delodajalca, ki so posledica izplačanih plač, zato ne vsebujejo morebitnih ostalih vrst stroškov dela, ki jih delodajalci izplačujejo delojemalcem, kot so npr. povračila stroškov prevoza na delo in z dela, povračila stroškov prehrane med delom ipd.

Analiza temelji predvsem na najnovejših raziskavah dveh mednarodnih institucij, ki se ukvarjata z davčnim področjem, Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (angl. *Organisation for Economic Co-operation and Development*, v nadaljevanju OECD) in Mednarodnega urada za fiskalno dokumentacijo (angl. *International Bureau of Fiscal Documentation*, v nadaljevanju IBFD). Vsi relevantni podatki in informacije o višini, obsegu in strukturi osebnih dohodnin (angl. *income taxes*), obveznih prispevkov za socialno varnost (angl. *compulsory social security contributions*) ter davkov na izplačane plače (angl. *payroll taxes*), ki jih iz plač in na plače plačujejo delojemalci ter njihovi delodajalci, so predstavljeni v letnih izdajah publikacij obeh organizacij (OECD, 2011; IBFD, 2010). Prav tako vsebuje omenjena literatura tudi izračune in pomembne kazalce proučevanega področja v določenih časovnih vrstah za posamezne nivoje obdavčevanja v evropskih državah oziroma državah članicah OECD. Kot podlago za analizo sem uporabila tudi druge razpoložljive podatke domačih in tujih institucij, kot so Evropska komisija (angl. *European Commission*), Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj (v nadaljevanju UMAR), evropski in slovenski statistični urad ter nacionalna finančna ministrstva obravnavanih držav.

Z uporabo nabora davčnih zavezancev iz različnih dohodkovnih razredov oziroma prejemnikov različno visokih bruto plač sem za vsako od obravnavanih držav ugotavljala višino celotne davčne obremenitve in neto razpoložljivega dohodka po obdavčitvi za delojemalce (ob upoštevanju davčnih olajšav in davčnih oprostitev ter brez upoštevanja socialnih transferjev) ter višino celotne davčne obremenitve in stroškov dela za delodajalce. V letu 2010 so bile razlike v višini stopnje davčne vrzeli (angl. *tax wedge*) med stroški dela delodajalca in neto razpoložljivim dohodkom samskega delojemalca brez otrok med državami članicami OECD zelo velike. V Belgiji je tako stopnja davčne vrzeli presegla 55 %, medtem ko je v Čilu dosegla le 7 % (OECD, 2011, str. 13–14). V izbranih državah, ki so predmet obravnave magistrskega dela (Slovenija, Italija, Avstrija, Madžarska in Hrvaška), so se te stopnje gibale od 40 % na Hrvaškem do 48 % v Avstriji.

Magistrsko delo vsebuje dva osnovna sklopa in v vsakem so uporabljene drugačne metode dela. Prvi del je zasnovan na analitično-teoretičnem pristopu. Za pregled dosedanjih dosežkov na področju proučevanja obravnavane tematike sem uporabila strokovne in znanstvene razprave domačih ter tujih avtorjev. Na osnovi študija literature sem predstavila in združila spoznanja različnih avtorjev, pri čemer sem uporabila opisno metodo in metodo kompilacije.

Drugi del magistrske naloge temelji na izračunih, prikazih in primerjavah ter je v celoti empirične narave. V tem delu sta uporabljeni metoda komparativne analize in metoda sinteze.

Magistrsko delo je sestavljeno iz petih poglavij, ki so dodatno razčlenjena v podpoglavja. Uvodno poglavje je namenjeno predstavitvi obravnavane teme, namena in cilja raziskave ter metod dela. Prvo poglavje, ki opisuje davčni sistem, uvodoma postavlja širši okvir obravnavani tematiki, v nadaljevanju pa se ožje in sistematično usmeri na obdavčitev fizičnih oseb. V drugem poglavju so predstavljene plače v preseku različnih interesov in področij proučevanja. Tretje, četrto in peto poglavje sodijo v drugi sklop magistrskega dela in predstavljajo jedro dela. Vsem trem poglavjem je skupno, da proučujejo različne sisteme obdavčevanja plač ob uporabi enotnih metodoloških prijemov, ki omogočajo primerjavo različnih sistemov obdavčevanja med obravnavanimi državami. Razlikujejo pa se v državah oziroma skupinah držav, ki jih obravnavajo. Tretje poglavje je v celoti namenjeno obdavčitvi plač Sloveniji, četrto obdavčitvi plač v državah članicah OECD, peto pa obdavčitvi plač v naših štirih sosednjih državah. Na podlagi analize sistemov obdavčevanja plač in obračunov plač za vsako posamezno državo ter njihove medsebojne primerjave sem preverjala postavljeno hipotezo in podala sklepne ugotovitve.

1 DAVČNI SISTEM

Davki niso le največji vir proračunskih sredstev države, temveč so tudi sredstvo vpliva države na alokacijo razpoložljivih resursov, razporeditev dohodka in raven ekonomske aktivnosti (Musgrave & Musgrave, 1993, str. 4). Organizacija davčnega sistema je torej odraz davčne politike določene države oziroma posledica odločitve o načinu vodenja javnih financ prek treh osnovnih funkcij fiskalne politike:

- alokacijske,
- prerazdelitvene,
- stabilizacijske in razvojne.

Prerazdelitvena funkcija je ena izmed najpomembnejših funkcij davčnega sistema, s katero javne finance praviloma popravljajo tržne izide – s prerazdelitvijo dohodka od premožnejših k manj premožnim. Redistribucija poteka na več nivojih (Musgrave & Musgrave, 1993, str. 11–12). Njeni mehanizmi so:

- progresivni davki, kar pomeni, da premožnejši plačujejo višje davke in prispevke kot manj premožni in to tako absolutno kot relativno (progresivna obdavčitev davka od dohodka fizičnih oseb),
- koristi ali prejemki (angl. *benefits*) posameznikov od javnega sektorja (praviloma) niso sorazmerni vplačanim sredstvom posameznika (npr. zdravstvena oskrba v javnem sistemu je enaka za vse, ne glede na vplačane prispevke ali davke),
- prilagoditev davka na potrošnjo za nujne (nižja davčna stopnja) in luksuzne dobrine (višja

davčna stopnja).

1.1 Klasifikacije davkov

V davčni literaturi poznamo dve temeljni klasifikaciji davkov (Kranjec, 2003, str. 57; Musgrave & Musgrave, 1993, str. 227–228; Stanovnik, 2008, str. 53):

- **subjektni** in **objektni** davki,
- **neposredni** (direktni) in **posredni** (indirektni) davki.

Vsak davek ima svoj subjekt – davčnega zavezanca in objekt – dejstvo, ki državi omogoča predpisovati davek (dohodek, potrošnja, premoženje). **Subjektni davek** (npr. dohodnina, davek na dediščino) upošteva predvsem lastnosti subjekta (velikost dohodka, starost, zdravstveno stanje), **objektni davki** (npr. davek na potrošnjo, carine, prispevki za socialno varnost) pa subjektivnih okoliščin ne upoštevajo. Pri **neposrednih davkih** nosi davčno breme neposredno zavezanec, pri **posrednih davkih** pa davčni zavezanec in plačnik davka nista istovetna. Davčnega bremena tako ne nosi davčni zavezanec, temveč (praviloma) končni potrošnik.

1.2 Neposredne davčne obremenitve fizičnih oseb

Ko govorimo o neposrednih davčnih obremenitvah fizičnih oseb, imamo v mislih davek na dohodek (dohodnino) in prispevke za socialno varnost. Tudi prispevke za socialno varnost štejemo med davčne prihodke, saj ravno tako kot davki predstavljajo prisilno obliko dajatev. Kljub tej skupni značilnosti pa prispevki za socialno varnost, za razliko od davkov, ki predstavljajo enostranski prisilni odvzem realnega dohodka oziroma kupne moči, omogočajo zavezancu uveljavljanje določenega obsega pravic.

1.2.1 Osnovni davčni pojmi

Stanovnik (2008, str. 49–54) opredeli in obrazloži najpomembnejše davčne pojme, ki so potrebni za razumevanje delovanja davčnega sistema. V nadaljevanju predstavljeni davčni pojmi predstavljajo osnovo za empirični del magistrskega dela.

Davčna osnova je vrednost ali količina, na katero se aplicira davčna stopnja.

$$\text{davčna stopnja} * \text{davčna osnova} = \text{davek} \quad (t * X = T) \quad (1)$$

Povprečna davčna stopnja je razmerje med celotnimi plačanimi davki in davčno osnovo.

$$PDS = \frac{T}{X} \quad (2)$$

Mejna davčna stopnja je razmerje med spremembo celotne vrednosti plačanih davkov in spremembo davčne osnove.

$$MDS = \frac{\Delta T}{\Delta X} \quad (3)$$

Efektivna davčna stopnja – dejanska davčna stopnja (angl. *effective tax rate*) se običajno definira kot razmerje med plačanimi davki in najširšo možno davčno osnovo določenega davka.

$$EDS = \text{celotni plačani davki/dohodek pred obdavčitvijo} \quad (4)$$

Primer: efektivna davčna stopnja za posameznega davčnega zavezanca za dohodnino

$$EDS \text{ dohodnine} = \text{plačana dohodnina/dohodek pred obdavčitvijo} \quad (5)$$

Davek je lahko:

- **proporcionalen** (PDS je konstantna in se z rastočo davčno osnovo ne spreminja),
- **regresiven** (PDS pada z rastočo davčno osnovo),
- **progresiven** (PDS narašča z rastočo davčno osnovo).

V okviru progresivnega obdavčevanja sledi še delitev na:

- **navadno progresijo** (višja davčna stopnja velja za celotno davčno osnovo),
- **indirektno progresijo** (davek se plačuje šele, ko dohodek preseže neki prag, nad katerim velja proporcionalna davčna stopnja),
- **stopničasto progresijo** (različne MDS v posameznih intervalskih vrednostih davčne osnove).

Davčne olajšave (angl. *tax reliefs*) nastopajo predvsem v naslednjih dveh oblikah:

- odbitek pred obdavčljivo osnovo (angl. *tax allowance*),
- znižanje davka (angl. *tax credit*), zniža se znesek že izračunanega davka.

Davčni izdatki (angl. *tax expenditures*) predstavljajo znesek izpada davčnih prihodkov države zaradi dodeljene davčne olajšave.

Davčno breme (angl. *tax burden*) je zmanjšanje realnega dohodka zaradi uvedbe davka. Za ugotavljanje davčnega bremena je potrebna analiza procesa prilagajanja ekonomskih subjektov danemu davku, ki poteka od točke **zakonske davčne incidence** (angl. *formal incidence*), kjer je davek vpeljan, do subjektov, ki se jim realni dohodek zaradi uvedbe davka dejansko zniža – do točke **ekonomske davčne incidence** (angl. *economic incidence*).

Davčni zavezanec je fizična ali pravna oseba, ki ji davčni predpisi nalagajo plačilo davka. Pri številnih davkih davčni zavezanec ni istoveten **davčnemu plačniku** (fizični ali pravni osebi), ki dejansko nakaže davek v proračun. Tako npr. pri sprotnem obdavčevanju dohodkov fizičnih oseb kot plačnik nastopa podjetje, v katerem je davčni zavezanec zaposlen.

Ob izplačilih plač podjetje odtegne določen znesek davkov. Takšnemu davku rečemo **davek po odbitku** (angl. *withholding tax*). Razlog za sprotno obdavčevanje je dejstvo, da je najprimernejši trenutek za obdavčevanje ob izplačevanju dohodkov, bodisi dohodkov od dela ali od kapitala.

Akontacijski davki predstavljajo le predplačilo davka, večinoma so v obliki davka po odbitku.

1.2.2 Opredelitev dohodka

Brown in Jackson (1995, str. 412–415) v povezavi z obdavčevanjem dohodka razlikujeta med različnimi pojmi:

- celovit dohodek (angl. *comprehensive income*) – Haig-Simonsova¹ definicija dohodka,
- celotni dohodek (angl. *gross income*),
- dohodek, ki je predmet davčne obravnave (angl. *income subject to tax*),
- davčna osnova (angl. *taxable income*).

Po Haig-Simonsu definiramo dohodek posameznika v danem obdobju kot »v denarju izraženo neto povečanje sposobnosti za potrošnjo«. Poudarek je na »neto povečanju«, saj stroški, nastali pri pridobivanju tega dohodka, zmanjšujejo posameznikovo sposobnost za potrošnjo. Slednja se lahko realizira v dejanski (sedanji) ali odloženi potrošnji (povečanje posameznikovega neto premoženja). Po omenjenem konceptu ima dohodek naslednji relevantni značilnosti:

- je celovit (vseobsegajoč) dohodek, definiran na strani rabe dohodka,
- osnovan je na načelu nastanka dogodka (angl. *accrual principle*).

Predvsem zaradi slednje karakteristike je koncept obstal na teoretični stopnji, kajti za neposredno davčno uporabo je veliko primernejše (enostavnejše in bolj transparentno) načelo denarnega toka (angl. *cash flow principle*). O definiciji dohodka oziroma ustrezni davčni osnovi so razpravljali tudi drugi avtorji. Z vidika sistema obdavčevanja, ki višje dohodke obdavčuje bolj kot nižje, Bradford (1999, str. 2) ugotavlja, da pri tem ni relevanten dohodek kot prejeta plačilo (za delo), temveč njegova druga stran – potrošnja oziroma prirast k premoženju posameznika, Kiesling (1995, str. 92) pa kot eno izmed možnih oblik davčne osnove predlaga izključno faktorski dohodek (dohodek od dela in dohodek od kapitala).

¹ Pomembna ameriška ekonomista 20. stoletja – R. M. Haig in H. Simons.

V praksi se za potrebe obdavčitve uporablja celotni dohodek, definiran na strani dohodkovnih virov.

1.2.3 Oprelitev enote obdavčevanja

Enota obdavčevanja je praviloma posameznik. Stanovnik (2008, str. 90) navaja nekaj držav (Francija, Nemčija, Združene države Amerike), kjer je enota družina. Obdavčevanje v takšnem sistemu poteka tako, da se dohodki vseh družinskih članov seštejejo, upoštevajo se olajšave, dobljena davčna osnova se deli z dve (Nemčija) oziroma s številom, ki upošteva število otrok v družini (Francija). Na tako dobljene osnove se aplicira davčna stopnja. Nemški sistem se imenuje cepitveni sistem (angl. *split-rate system*), francoski pa kvocientni sistem (angl. *quotient system*).

1.2.4 Prispevki za socialno varnost

Vsem sistemom socialne varnosti evropskih držav je skupna poudarjena vloga države, razlikujejo pa se predvsem v obsegu državnega intervencionizma² na tem področju. Za države kontinentalne Evrope so značilni sistemi socialne varnosti, ki se financirajo pretežno z obveznimi³ prispevki za socialno varnost (v nadaljevanju PSV). Izjemi sta Velika Britanija in Irska, njuna sistema se bistveno razlikujeta od sistemov drugih držav tega geografskega območja. V skandinavskih državah pa je delež davčnega financiranja socialne varnosti precej večji kot v državah kontinentalne Evrope. Po Stanovniku (2008, str. 191) so osnovni elementi, ki definirajo sistem obveznega socialnega zavarovanja, naslednji:

- financirano je s prispevki delojemalcev in delodajalcev ter (primeroma) s prispevki države iz splošnih davčnih prihodkov ali namenskih davkov (načelo tripartitnosti),
- participacija (z nekaj manjšimi omejitvami) je obvezna,
- pravica zavarovanja je utemeljena zgolj z vplačanimi prispevki, brez kakršnih koli pogojevanj ali preizkusov (npr. dohodka),
- prispevki in pravice so pogosto vezani na dohodek (plačo) zavarovanca.

Obvezni PSV se stekajo v sklade⁴, iz katerih se financirajo pravice, vendar se ti prispevki večinoma ne kapitalizirajo, ker poteka financiranje skoraj izključno po sistemu sprotnega prispevnega kritja (angl. *pay-as-you-go* – PAYG).

² Argumenti za državni intervencionizem na področju socialne varnosti so povezani z dejstvom, da imajo dobrine socialne varnosti značaj meritornih dobrin (dobrin posebnega družbenega pomena), za katere je značilen nekakšen specifični egalitarizem; družba si ne želi prevelikih razlik pri potrošnji oziroma oskrbi s temi dobrinami (Stanovnik, 2008, str. 189).

³ V povezavi z javnim sistemom socialnega zavarovanja govorimo o obveznih PSV, kar izhaja že iz njihove narave zakonsko predpisane prisilne oblike dajatev. V magistrskem delu so obravnavani izključno obvezni PSV, zato bo beseda »obvezni« v nadaljnjih poglavjih izpuščena.

⁴ V Sloveniji sta to Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije kot dve izmed štirih blagajn javnega financiranja.

Teoretična klasifikacija sistemov socialne varnosti, ki opredeljuje tri tipe držav blaginje, temelji na zgodovinskem razvoju in na določenih ideoloških opredelitvah (Stanovnik, 2008, str. 196):

- **Bismarckov⁵ model** (korporativistični model oziroma model kontinentalne Evrope). Značilnosti: sorazmerno skromen obseg državnega intervencionizma in sorazmerno visok obseg pravic iz sistema socialne varnosti. Obseg pravic na osnovi dohodkovnega in premoženjskega preizkusa je zelo skromen. Skladno z naravo financiranja sistema socialne varnosti se Slovenija uvršča v to skupino držav, saj so obvezni PSV v naši državi prevladujoč finančni vir socialnega zavarovanja.
- **Skandinavski model** (socialdemokratski model). Značilnosti: visok obseg državnega intervencionizma, kar pomeni, da pretežen del prihodkov v teh sistemih predstavljajo davki, prispevki pa le manjši del. Posledično je večina pravic iz sistema socialne varnosti univerzalnih (pravice izvirajo že iz naslova državljanstva).
- **Beveridgeov model** (liberalni model). Značilnosti: relativno pomemben vir prihodkov so davki, vendar je celotni sistem socialne varnosti zasnovan skromno, sorazmerno je takšen tudi obseg pravic. Zato pa je obseg pravic, ki se zagotavljajo z dohodkovnim in premoženjskim statusom upravičenca, precej velik. Ta model prevladuje v Veliki Britaniji.

Na tem mestu je potrebno opozoriti, da Slovenija nima zgornje meje osnove za obračun PSV, t.i. **socialne kapice**, razen pri samostojnih podjetnikih, pri katerih osnovo za obračun PSV predstavlja ustvarjeni dobiček, ta osnova pa je navzgor omejena. Za dohodke iz delovnega razmerja, torej plače, osnova za plačilo PSV ostaja neomejena, kar povzroča različne oblike davčnega izogibanja oziroma zatekanje k drugim, s PSV neobremenjenim (ali veliko manj obremenjenim) oblikam izplačila dohodka (npr. avtorske in podjemne pogodbe, študentsko delo, itd.). Mnogo držav EU in OECD uporablja zgornjo mejo za obračun PSV, nekatere od njih poznajo tudi spodnjo mejo, do katere se ne plačujejo PSV. Temeljne razlike v načinu uporabe so pogojene z različnostjo sistemov socialne varnosti, še posebej z vlogo države, ki v posameznih državah različno prispeva k financiranju socialne varnosti iz davčnih prihodkov oziroma neposredno iz proračuna. Razlike med državami so v omejevanju osnov, bodisi pri celotnih, delojemalčevih ali delodajalčevih PSV, bodisi pri celotnih ali samo določenih PSV. Razlog za omejevanje vplačil v sistem obveznega socialnega zavarovanja je v omejenem naboru pravic, ki jih sistem financira (Majcen, Čok & Ogorevc, 2010, str. 1–5).

1.2.5 Davek od dohodka fizičnih oseb – dohodnina

Davek od dohodka fizičnih oseb (dohodnina) je sestavni del »velike trojice« davkov, poleg prispevkov za socialno varnost in davka na potrošnjo (Stanovnik, 2008, str. 83). Davek od dohodka fizičnih oseb je vpeljan na strani virov sredstev, kar pomeni, da obdavčuje

⁵ Po nemškem kanclerju Ottu Bismarcku, ki je sistem socialnega zavarovanja uvedel že leta 1891.

dohodkovne vire. Z vidika pomembnosti za prihodke državnega proračuna predstavlja pomemben vir prihodkov, kar je razumljivo, saj obdavčuje večino aktivnega prebivalstva.

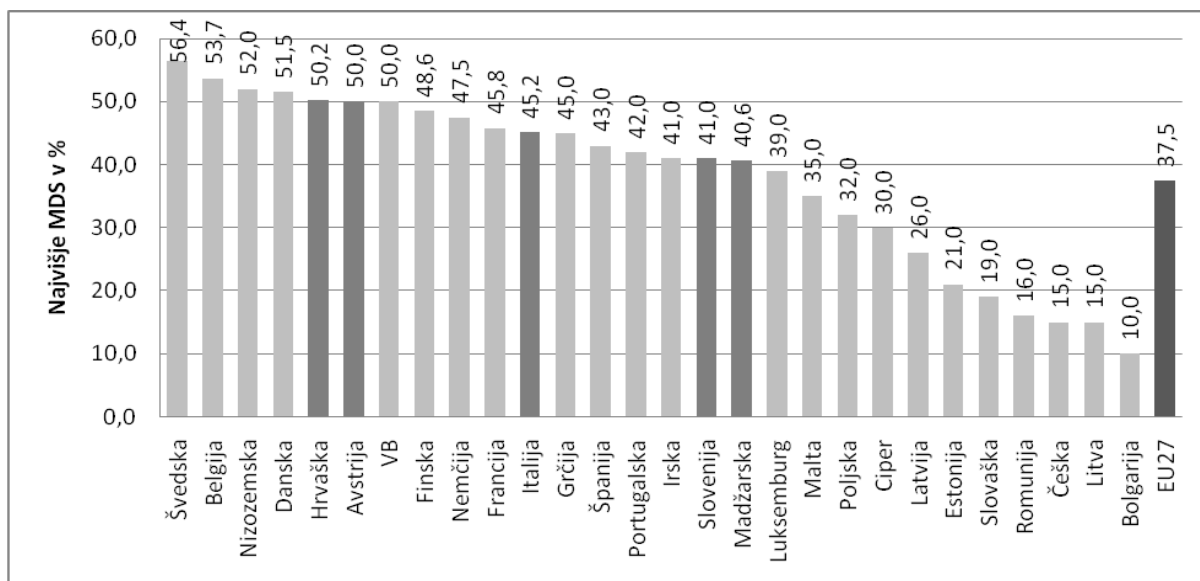
V veljavi so trije načini medletnega plačevanja tega davka (Čok et al., 2009, str. 23):

- davek po odbitku (davčni odtegljaj),
- davek, plačan na osnovi odločbe o odmeri davka,
- samoobdavčitev.

Trendi na področju obdavčevanja fizičnih oseb so zmanjševanje števila davčnih razredov, zniževanje najvišje mejne davčne stopnje in širitev davčne osnove. Poleg teh osnovnih trendov je zaznaven tudi trend odmika od celovitega pristopa proti cedularnemu obdavčevanju, ki se kaže v nižji obdavčitvi dohodkov od kapitala v primerjavi z dohodki od dela. Tovrstni način obdavčevanja je posledica spoznanja, da je kapital (zlasti finančni) gibljivejši produkcijski faktor od dela, zato naj bi bil obdavčen po nižji davčni stopnji. S cedularnim pristopom k obdavčenju je tako ustvarjena spodbuda k varčevanju (Stanovnik, 2008, str. 92).

Slika 1 prikazuje najvišje mejne davčne stopnje (v nadaljevanju MDS) dohodnine za vse države članice EU in povprečno najvišjo MDS za leto 2010 v EU. V pregled je zaradi obravnave v empiričnem delu magistrskega dela vključena tudi Hrvaška, ki ni članica EU in zato tudi ni upoštevana v izračunu povprečne najvišje MDS v EU. Razlike v najvišjih MDS dohodnine so bile med državami zelo velike. Z najvišjimi MDS so fizične osebe v letu 2010 obdavčile Švedska (56,4 %), Belgija (53,7 %), Nizozemska (52,0 %) in Danska (51,5 %), z najnižjimi pa Romunija (16,0 %), Češka (15,0 %), Litva (15,0 %) in Bolgarija (10,0 %).

Slika 1: Najvišje MDS dohodnine držav članic EU in Hrvaške v letu 2010

Opomba: Izračun za EU27: navadna aritmetična sredina (povprečna najvišja MDS držav članic EU).

Vir: European Commission Services, *Taxation trends in the EU, 2011*, str. 30; IBFD, 2010, *European Tax Handbook*, str. 163; K. Cipek & T. Šnajder, *Oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada: Novosti u zakonodavnom okviru s primerima*, 2010, str. 8.

Slovenska najvišja MDS v letu 2010 (41,0 %) je bila za 3,5 odstotne točke višja od povprečja EU (37,5 %). Sosednje države, katerih davčni sistemi bodo predmet proučevanja v 4. in 5. poglavju magistrskega dela, so imele v letu 2010 v primerjavi s povprečno najvišjo MDS EU27 naslednje najvišje MDS dohodnine: Italija 45,2 % (+ 7,7 odstotne točke), Avstrija 50,0 % (+ 12,5 odstotne točke), Madžarska 40,6 % (+ 3,1 odstotne točke) in Hrvaška 50,2 % (+ 12,7 odstotne točke).

1.3 Slovenski dohodninski sistem

V Sloveniji je bila dohodnina v sedanji obliki uvedena leta 1991 kot sestavni del obsežnega svežnja davčnih ukrepov. Bistvene spremembe Zakona o dohodnini (Ur.l. RS, št. 14/1992-PB, v nadaljevanju ZDoh), ki so se nanašale na standardne in nestandardne olajšave, so nastopile leta 1994, leta 2004 pa je bil sprejet nov Zakon o dohodnini (Ur.l. RS, št. 59/2006-UPB4, 69/2006 Odl.US: U-I-48/06-13, v nadaljevanju ZDoh-1).

S približevanjem, pozneje pa z vstopom v EU se je Slovenija obvezala prevzeti pravni red EU tudi na področjih javnih financ in davčnega prava. V reformi obdavčevanja fizičnih oseb so bile poudarjene (Kovač, 2006, str. 38):

- splošna razbremenitev zavezancev v nižjih dohodkovnih razredih,
- preglednejša davčna obravnava dohodkov,
- enakomernejša razporeditev davčnih bremen,
- širitev davčne osnove.

Kovač (2006, str. 38) ocenjuje, da je bila največja sprememba v obdavčevanju dohodkov fizičnih oseb opravljena z obsežno novelo zakona o dohodnini v decembru 2005, s katero je bilo določeno, da se dohodki fizične osebe obravnavajo različno, glede na njihovo naravo, tj. uvedba cedularnosti. Aktivni dohodki se načeloma obdavčujejo v okviru letne davčne osnove skupinsko, po progresivnih davčnih stopnjah in ob upoštevanju davčnih olajšav. Pasivni dohodki (obresti, dividende, dobiček iz kapitala) pa se načeloma obdavčujejo z dohodnino po proporcionalnih stopnjah in brez upoštevanja davčnih olajšav. Precej sprememb je zakon o dohodnini doživel tudi na področju dohodkov iz kmetijske, gozdarske in dopolnilne dejavnosti.

Dohodek fizičnih oseb je v Sloveniji (kot tudi v večini držav) obdavčen po **stopničasti progresiji**. Dohodninski zavezanci se glede na svoj letni dohodek razvrščajo v tri davčne razrede. Zneski neto letnih davčnih osnov in olajšav se enkrat letno, meseca novembra tekočega leta v primerjavi z mesecem novembrom prejšnjega leta po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije (v nadaljevanju SURS), uskladijo s koeficientom rasti cen življenjskih potrebščin v Sloveniji..

Za dohodke iz kapitala (obresti, dividende in kapitalske dobičke) velja **cedularna obdavčitev** z 20-odstotno davčno stopnjo, z izjemo obresti od denarnih depozitov do zneska 1.000 EUR, ki predstavlja neobdavčen del obresti (indirektna progresija).

1.3.1 Pravne podlage

Od leta 2007 se uporablja danes veljavni Zakon o dohodnini (Ur.l. RS, št. 13/2011-UPB7, v nadaljevanju ZDoh-2), ki je prinesel kar nekaj sprememb v primerjavi z ZDoh-1. Med pomembne novosti spada spremenjena dohodninska lestvica, ki ima po novem le tri davčne razrede s stopnjami 16 %, 27 % in 41 %, za razliko od prej veljavne, ki je imela pet razredov s stopnjami 16 %, 33 %, 38 %, 42 % in 50 %. Povečala se je splošna olajšava, ki se prizna vsem zavezancem, ukinjene pa so olajšave za različne namene. Po novem lahko zavezanci del svoje dohodnine (do 0,5 %) namenijo za financiranje splošno koristnih namenov, političnih strank in reprezentativnih sindikatov. ZDoh-2 je bil do danes že večkrat spremenjen in dopolnjen. Spremembe se nanašajo predvsem na še dodatno davčno razbremenitev najnižjih dohodkov z dodatnim znižanjem letne davčne osnove v obliki povečanja splošne dohodninske olajšave za te dohodke.

Davek od dohodka fizičnih oseb poleg temeljne zakonodaje ureja tudi zajetno število podzakonskih aktov (pravilniki, uredbe), s katerimi vlada in posamezna ministrstva določajo konkretna pravila izvajalcem in uporabnikom dohodninske zakonodaje. Izvajanje dohodninske zakonodaje je povezano še s predpisi, ki urejajo davčni postopek, splošni upravni postopek, organizacijo davčne službe in pokojninsko ter invalidsko zavarovanje.

1.3.2 Dohodnina, davčni zavezanec in obseg davčne obveznosti

Dohodnina je davek od dohodkov fizičnih oseb. Zavezanci za dohodnino so le fizične osebe (rezidenti in nerezidenti) ne glede na starost. Rezidentstvo oziroma nerezidentstvo je v ZDoh-2 natančno opredeljeno, obseg davčne obveznosti pa nalaga rezidentom plačilo dohodnine od vseh dohodkov, ne glede na državo vira (načelo svetovnega dohodka), nerezidentom pa od vseh dohodkov, ustvarjenih v Sloveniji (načelo vira dohodka).

1.3.3 Obdavčljivi dohodki

Z dohodnino so obdavčeni dohodki fizične osebe, ki so bili pridobljeni oziroma doseženi v davčnem letu, ki je enako koledarskemu letu. Obdavčevanje poteka po načelu denarnega toka z manjšimi izjemami (npr. različne bonitete, ki so nadenarni prejemki zaposlenih).

Dohodki po ZDoh-2 so: dohodek iz zaposlitve (dohodek iz delovnega razmerja in dohodek iz drugega pogodbenega razmerja), dohodek iz dejavnosti (dohodek, dosežen z opravljanjem vsake podjetniške, kmetijske, gozdarske, poklicne ali druge neodvisne samostojne dejavnosti), dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti (dohodek fizične osebe, ki je 30. junija davčnega leta lastnik, zakupnik ali uporabnik kmetijskih in gozdnih zemljišč na podlagi drugega pravnega naslova ali uporabnik čebeljih panjev), dohodek iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice (dohodek, dosežen z oddajanjem nepremičnega ali premičnega premoženja v najem ter dohodek imetnika premoženjske pravice, dosežen z odstopom uporabe oziroma izkoriščanja ali odstopom pravice do uporabe oziroma izkoriščanja premoženjske pravice – npr. materialne avtorske pravice), dohodek iz kapitala (obresti, dividende, dobiček iz kapitala), drugi dohodki (npr. nagrade, darila, dobitki v nagradnih igrah).

Nekateri dohodki (npr. dediščine in volila) se ne štejejo za dohodke po ZDoh-2. Poleg navedenih dohodkov, ki niso dohodki v smislu ZDoh-2, zakon opredeljuje posamezne vrste dohodkov, ki so po svoji naravi vključeni v definicijo obdavčljivega dohodka, vendar so izvzeti iz obdavčitve zaradi določenih, predvsem socialnih interesov. Med oprostitve plačila dohodnine spadajo npr. pomoči in subvencije, solidarnostne pomoči, dohodki iz naslova starševskega varstva in zavarovanja za primer brezposelnosti (starševski in otroški dodatek, dodatek za veliko družino in pomoč ob rojstvu otroka, denarna pomoč za brezposelnost ipd.).

1.3.4 Davčne olajšave

V skladu z ZDoh-2 lahko davčni zavezanci (rezidenti) letno davčno osnovo za odmero dohodnine znižajo z davčnimi olajšavami največ do višine pozitivne davčne osnove. To pomeni, da je letna davčna osnova enaka nič, če je znesek davčnih olajšav višji, kot je letna davčna osnova. Nekatere davčne olajšave se v postopku odmerjanja letne dohodnine priznajo samodejno, nekatere pa lahko uveljavljamo le, če izpolnjujemo zakonske zahteve. V povezavi s tem ločimo: splošno olajšavo, osebne olajšave, posebne osebne in posebne olajšave za

vzdrževane družinske člane ter nekatere druge olajšave. V nadaljevanju so predstavljene posamezne vrste davčnih olajšav.

Splošna olajšava se prizna vsakemu zavezancu, ki vloži napoved, pod pogojem, da drug zavezanec zanj ne uveljavlja posebne olajšave za vzdrževanega družinskega člana.

Osebne olajšave lahko uveljavljajo invalidi s 100-odstotno telesno okvaro, zavezanci po dopolnjenem 65. letu starosti ter zavezanci, ki prejemajo pokojnino iz obveznega invalidskega zavarovanja ali priznavalnino po zakonu o republiških priznavalninah in zakonu o uresničevanju javnega interesa na področju kulture ali invalidnino po predpisih, ki urejajo obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Posebne osebne olajšave se priznajo pod določenimi pogoji samozaposlenim v kulturi in samostojnim novinarjem ter dijakom in študentom za dohodke, prejete prek pooblaščenega študentskega servisa.

Posebno olajšavo za vzdrževane družinske člane lahko uveljavlja vsak zavezanec, ki vzdržuje družinske člane. Splošno pravilo za uveljavljanje olajšave za vzdrževane družinske člane zahteva, da ima vzdrževani družinski član prijavljeno bivališče v Sloveniji ali je državljani Slovenije oziroma druge države EU ali je rezident države, s katero ima Slovenija sklenjeno pogodbo o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka, ki omogoča izmenjavo informacij zaradi izvajanja domače zakonodaje.

Olajšavo za rezidente držav članic EU (splošna in posebna olajšava) lahko uveljavlja fizična oseba, ki ni rezident Slovenije, pač pa države članice EU in v Sloveniji doseže najmanj 90 % celotnega obdavčljivega dohodka v davčnem letu.

Zavezancu pripada olajšava za plačane premije za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje, vendar največ do zneska, ki je enak 24 % obveznih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (delojemalčevih in delodajalčevih).

1.3.5 Davčni postopek

Dohodnino plačujemo kot **akontacijo dohodnine**, pri kateri se v začetku tekočega leta opravi letni poračun za preteklo davčno leto, ali kot **dokončni davek** (ZDoh-2). Način plačila določa vrsta dohodka.

1.3.5.1 Akontacija dohodnine

Akontacijo dohodnine načeloma plačamo ob izplačilu posameznega dohodka. V največ primerih opravi plačilo akontacije dohodnine plačnik davka (to je izplačevalec dohodka) v obračunu davčnega odtegljaja (npr. akontacijo dohodnine od plače obračuna in plača delodajalec, ki je izplačal plačo). Glavni delodajalec (zavezanec pri njem dosega pretežni del

dohodka) akontacijo dohodnine izračuna tako, da za posamezni dohodek uporabi stopnje dohodnine in lestvico, preračunano na 1/12 leta. Pri izračunu akontacije dohodnine od dohodkov iz delovnega razmerja se upošteva tudi 1/12 zneska davčnih olajšav. V primeru, ko delodajalec ni glavni delodajalec zaposlenega, se akontacija dohodnine od dohodka iz delovnega razmerja izračuna po stopnji 25 % od davčne osnove in brez upoštevanja davčnih olajšav (Dohodki iz delovnega razmerja – splošno pojasnilo, 2011).

Pravilna opredelitev delodajalca (glavni ali drugi delodajalec) je izjemno pomembna za zakonito obdavčitev dohodka iz delovnega razmerja. V praksi se pogosto zgodi, da delojemalec pri dveh delodajalcih prejema enako plačo. Galič (2008, str. 36) meni, da je v takšnem primeru v izogib napačni obdavčitvi plače nujen dogovor med delojemalcem in delodajalcema. Priporočljivo je, da se delojemalec v pisni izjavi opredeli, kdo bo njegov glavni in kdo drugi delodajalec.

1.3.5.2 Poračun na letni ravni

Dohodki, od katerih je bila med letom plačana akontacija dohodnine, se všttevajo v letno davčno osnovo, pri čemer se med letom plačane akontacije dohodnine odštejejo od odmerjene dohodnine na letni ravni. Dohodnino na letni ravni ugotovi davčni organ z odločbo. Slovenska davčna uprava je s ciljem zmanjšanja administrativnega bremena davčnim zavezancem leta 2007 uvedla poenostavitev postopka odmere dohodnine na letni ravni. Davčni organ tako posreduje zavezancem informativni izračun dohodnine (na podlagi podatkov o dohodkih in vzdrževanih družinskih članih, ki so mu jih dolžni posredovati izplačevalci dohodkov) za posamezno davčno leto, ki se pod določenimi pogoji šteje za odločbo o odmeri dohodnine. Tako so zavezanci razbremenjeni vlaganja davčnih napovedi, davčni organ pa obdelave teh napovedi. Zavezanci za posredovanje kontrolnih podatkov za odmero dohodnine v poročilu o izplačanih dohodkih razvrščajo obdavčljive dohodke v štiri osnovne skupine, in sicer dohodke iz zaposlitve, dohodke iz dejavnosti, dohodke iz oddajanja premoženja v najem in prenosa premoženjske pravice ter druge dohodke (Hieng, 2007, str. 69).

1.3.5.3 Dokončni davek

Dohodnino od dohodkov iz kapitala (kapitalski dobički, dividende in obresti), prav tako kot akontacijo dohodnine, plačujemo bodisi v obračunu davčnega odtegljaja bodisi na podlagi odločbe, ki jo izda davčni organ na podlagi napovedi zavezanca. Bistvena razlika je, da za te dohodke plačani davek velja za dokončni davek, kar pomeni, da se ti dohodki ne všttevajo v letno osnovo za odmero dohodnine. Za dokončni davek se šteje tudi akontacija dohodnine, plačana za nerezidenta, ki ni zavezanec za dohodnino.

2 PLAČE V SLOVENIJI V OKVIRU MEDNARODNE UREDITVE

S plačami so povezana temeljna vprašanja v narodnem gospodarstvu države, kot so vprašanje produktivnosti, konkurenčnosti, razmerja med potrošnjo, prihranki in investicijami, kupne moči, obsega ponudbe in povpraševanja, splošne ravni cen, stopnje (ne)zaposlenosti itd. Hkrati predstavljajo plače pomemben vir dohodkov prebivalstva, podlago za financiranje in delovanje sistemov socialnega varstva in zavarovanja ter vir prihodkov proračuna države. Plače so torej pomembna kategorija za celotno družbo (Kresal, 2001, str. 15).

2.1 Pojem plače

Pojem **plača** (angl. *wage*) je izjemno obsežen in kompleksen institut. To se odraža že pri samih terminoloških vprašanjih opredeljevanja pojma plača oziroma plačilo (plačilo za delo), ki kažejo na neenotno definicijo na mednarodni ravni (Kresal, 2001, str. 182). Lipičnik (1998, str. 191) pojasnjuje, da se v Združenih državah Amerike (v nadaljevanju ZDA) kot alternativni pojem za plačo/plačilni sistem uporablja pojem kompenzacija ali nadomestilo (angl. *compensation*), medtem ko je uporaba tega pojma v Veliki Britaniji manj prisotna. Omenjena beseda ima v plačni filozofiji neprijeten prizvok, saj vsiljuje misel, da je plača le nadomestilo za čas in energijo, ki ju ljudje zgubijo pri delu, ne pa nagrada za njihov prispevek in pristojnosti. Zato pojem kompenzacija danes nima veliko privržencev.

Na različnih pravnih področjih (na delovnopravnem področju, na področju socialnih zavarovanj, na davčnem področju itd.) obstajajo različne opredelitve plače, vendar bi bilo smiselno čim bolj poenotiti ali vsaj uskladiti njeno pravno opredelitev. Težave pri oblikovanju definicije povzroča dinamičnost pojma plače in njen razvoj skozi čas. Prav tako na opredelitev plače in z njo povezanih pojmov vplivajo različni interesi (npr. ekonomski, fiskalni, socialni itd.), v skladu s katerimi se želi oblikovati bodisi čim širši bodisi čim ožji obseg oziroma definicija plače. Z vidika pravnega varstva plače je izjemnega pomena, kaj obsega pojem plača, saj preozka opredelitev plače lahko poveča možnost zlorab s strani delodajalca. V naši delovnopravni zakonodaji je uporabljen pristop ozke opredelitve plače, ki obsega osnovno plačo, dodatke, del plače za delovno uspešnost ter na področju pridobitne dejavnosti tudi del plače iz uspešnosti poslovanja, ob plači pa ima delavec pravico še do drugih vrst plačil. Po mnenju Kresalove (2002, str. 468) bi bilo primerneje, če bi uveljavili širšo opredelitev plače, tako da bi obsegala vse, kar je delodajalec zavezan plačati delavcu na temelju pogodbe o zaposlitvi. V tem smislu se izraza plačilo za delo in plača lahko prekrivata ter uporabljata kot sopomenki.

2.2 Različni vidiki plač

Kompleksnost vsebinske opredelitve plač izhaja iz velikega števila, raznolikosti in nasprotujočih si interesov udeležencev v plačnih sistemih posameznih držav ter pomembnosti njihovega vpliva na mnoga področja delovanja narodnih gospodarstev teh držav. Tako so

plače predmet preučevanja strokovnjakov na različnih področjih, predvsem na ekonomskem, delovnopravnem, računovodskem, finančnem, davčnem, socialnem, sociološkem in psihološkem.

Uhan (2000, str. 301–308) loči tri ravni interesov, znotraj katerih se pojavljajo različni vidiki plač (stroškovni, socialni, motivacijski in psihološko-vedenjski vidik):

- makro (plače na družbeni ravni),
- mezo (plače na ravni delodajalca),
- mikro (plače na ravni delojemalca).

2.2.1 Makroekonomski vidik

Pomen plače z narodnogospodarskega vidika lahko najbolje pojasnimo s krožnim tokom gospodarstva (Hrovatin, 2004, str. 169), ki ponazarja medsebojno povezanost in soodvisnost ekonomskih osebkov (gospodinjstev, podjetij, države in finančnih institucij) v današnjih gospodarstvih. Prek dveh temeljnih trgov narodnega gospodarstva, trga proizvodnih faktorjev in trga proizvodov, potekata realni in denarni tok gospodarstva. Plače nastopajo na obeh trgih in so sestavni del obeh tokov. Makroekonomsko lahko torej plače oziroma sredstva za zaposlene analiziramo z vidika pomembnega **narodnogospodarskega stroška** na ponudbeni strani in z vidika **generatorja kupne moči** na strani povpraševanja.

2.2.2 Delovnopравни vidik

Za pravno urejanje plač so pomembni mednarodni in notranji pravni viri. V skladu z Ustavo Republike Slovenije morajo biti zakoni in drugi predpisi usklajeni s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Slovenijo. Ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe se v Sloveniji uporabljajo neposredno. Vključene so v naš notranji pravni red (Kresal, 2001, str. 19).

2.2.2.1 Mednarodna ureditev

Najpomembnejši mednarodni dokumenti za pravno obravnavo plač so sprejeti na dveh ravneh, in sicer na **univerzalni ravni** v okviru Organizacije združenih narodov (v nadaljevanju OZN) in Mednarodne organizacije dela⁶ (v nadaljevanju MOD) ter na regionalni, **evropski ravni** v okviru Sveta Evrope in v okviru EU. Določbe v zvezi s plačilom delavcev so vključene v nekatere najpomembnejše dokumente OZN s področja človekovih pravic⁷, v katerih sta poudarjena predvsem dva vidika (Kresal, 2001, str. 22):

⁶ Mednarodna organizacija dela (angl. *International Labour Organization – ILO*), ustanovljena leta 1919 z versajsko pogodbo, specializirana organizacija OZN, katere članica je tudi Slovenija (od maja 1992), je osrednja institucija urejanja vprašanj s področja dela in socialne varnosti na univerzalni ravni.

⁷ Splošna deklaracija o človekovih pravicah (1948), Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah (1966) in Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk (1979).

- pravica do določene minimalne plače, ki zagotavlja dostojen življenjski standard in
- pravica do enakega plačila delavcev in delavk.

V okviru OZN ima MOD edinstveno tripartitno strukturo, kar pomeni, da so predstavniki vlad, delodajalcev in delojemalcev enakopravno zastopani v organih organizacije (Novak, 2006, str. 19). Omenjeno načelo tripartitnosti je tudi eno izmed treh temeljnih organizacijskih načel MOD, ki veljajo od njene ustanovitve do danes. Drugi dve načeli sta načelo univerzalnosti (članice MOD so države ne glede na družbeno ureditev) in načelo politične nevtralnosti (upoštevanje politične nevtralnosti v vseh dejavnostih MOD). Ustava MOD v preambuli izpostavlja dva vidika (Kresal 2001, str. 25): primerno plačo (angl. *adequate living wage*) in načelo enakega plačila za delo enake vrednosti (angl. *principle of equal remuneration for work of equal value*). V Novak et al. (2006, str. 32) so navedene tri metode dela, ki jih pri izvajanju svojih nalog uporablja MOD: normativna dejavnost, tehnično sodelovanje in delovanje na področju informiranja, publikacijske dejavnosti in znanstveno raziskovanje.

Med najpomembnejšimi mednarodnimi dokumenti, ki se nanašajo na področje plač, so konvencije in priporočila MOD. Konvencija je instrument, namenjen ratificiranju s strani držav članic in je za državo, ki jo ratificira, zavezujoča. Razlikujemo med tistimi konvencijami MOD, ki se neposredno in izključno nanašajo na plače, in tistimi, ki so le posredno ali le v določenem delu povezane s plačami. Plače so povezane z vsemi drugimi instrumenti delovnega prava, zato se tudi številne konvencije, ki urejajo delovnopravna vprašanja, posredno dotikajo vprašanja plač. Nobena od konvencij celovito ne ureja instituta plače, temveč se posamezne konvencije s tega področja ukvarjajo le s posameznimi vidiki plače, ki so predvsem naslednji (Kresal, 2001, str. 24–25):

- minimalna plača,
- enakost plačila,
- varstvo plače,
- svoboda urejanja plač s kolektivnimi pogodbami,
- statistični vidik plač.

Na ozemlju današnje Slovenije so že v preteklosti veljale ratificirane konvencije MOD. Prve so bile ratificirane že pred drugo svetovno vojno v času tedanje Jugoslavije, večina (po številu) pa po drugi svetovni vojni. Novak et al. (2006, str. 45–573) strnejo v Sloveniji ratificirane konvencije MOD v naslednje vsebinske sklope: sindikalna svoboda, kolektivna pogajanja in industrijska razmerja, prisilno delo, odprava otroškega dela in varstvo otrok in mladine, enake možnosti in obravnava, administracija in inšpekcija dela, politika in spodbujanje zaposlovanja, poklicno izobraževanje in usposabljanje, varstvo zaposlitve, plače, delovni čas, varnost in zdravje pri delu, socialna varnost, varstvo materinstva, migranti, mornarji, ribiči, pristaniški delavci, posebne kategorije delavcev, revizija konvencij.

V okviru vsebinskega sklopa, ki se neposredno nanaša na plače, Kresal (2001, str. 30–58) navaja konvencije MOD, ki jih je ratificirala tudi Slovenija in so zato zanjo zavezujoče:

- Konvencija MOD št. 100 o enakem plačilu delavcev in delavk za delo enake vrednosti (1951),
- Konvencija MOD št. 111 o diskriminaciji pri zaposlovanju in poklicih (1958),
- Konvencija MOD št. 131 o določanju minimalne plače s posebnim ozirom na države v razvoju (1970),
- Konvencija MOD št. 173 (zavezujoč le III. del konvencije) o varstvu zahtevkov delavcev v primeru insolventnosti njihovega delodajalca (1992).

Tesno povezano s plačami je tudi področje **socialnega varstva** in **socialnega zavarovanja**. Pravica do socialne varnosti spada med temeljne človekove pravice. Obravnavana je številnih mednarodnih aktih na univerzalni in evropski ravni. Konvencija št. 102 o minimalnih normah socialne varnosti je ena izmed najpomembnejših sodobnih konvencij, ki jih je sprejela MOD. Nekdanja Jugoslavija je konvencijo ratificirala leta 1954, Slovenija pa jo je prevzela v svoj pravni red leta 1992. Med temeljnimi pravili, ki jih morajo države upoštevati pri določanju pravic do dajatev, do katerih so upravičeni delojemalci ali drugi upravičenci (XI. do XV. del konvencije), je v 71. členu določeno, da v sistemih socialne varnosti, ki se financirajo iz prispevkov, lahko nosijo zavarovanci (delojemalci) največ 50 % stroškov sistema (Novak et al., 2006, str. 381–384). Na omenjeno načelo opozarja tudi Stanovnik (2008, str. 191–192) v delu, ki govori o tripartitnem sistemu financiranja socialnega zavarovanja, v katerem so udeleženi delodajalec in delojemalec (v pretežnem delu) ter država. Takšen sistem financiranja socialnega zavarovanja imamo tudi v Sloveniji.

Slovenija je leta 1999 ratificirala spremenjeno Evropsko socialno listino, ki pomeni nadgradnjo že leta 1961 sprejete Evropske socialne listine in je ob Evropski konvenciji o človekovih pravicah eden izmed najpomembnejših dokumentov Sveta Evrope na področju človekovih pravic. Določa temeljne socialne pravice, ki naj bi zagotavljale prebivalcem držav pogodbenic izboljšanje življenjskega standarda in socialne blaginje. Vsebuje 31 pravic in načel, med katerimi je tudi pravica do pravičnega plačila. Posamezne vidike te pravice Kresal (2001, str. 72) povzema v naslednjih točkah:

- pravica do plačila, ki delavcu in njegovi družini zagotavlja dostojen življenjski standard,
- pravica do višjega plačila za nadurno delo,
- pravica do enakega plačila za delo enake vrednosti,
- pravica do razumnega odpovednega roka,
- omejitev odtegljajev od plač.

V EU, ki je bila prvotno predvsem gospodarska skupnost, se vedno bolj poudarja tudi pomen socialnega vidika skupnosti. Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti⁸ (v nadaljevanju ES) že v preambuli kot enega od bistvenih ciljev omenja stalno izboljševanje življenjskih in delovnih pogojev, kar je v nadaljevanju listine izraženo v 141. členu, ki določa načelo enakega plačila za delavce in delavke za enako delo ali za delo enake vrednosti (Kresal, 2001, str. 84–85). Omenjeni člen vsebuje tudi definicijo plačila, ki obsega »običajno osnovno ali minimalno plačo in vsako drugo plačilo, v denarju ali v naravi, ki ga delavec prejme neposredno ali posredno zaradi njegove zaposlitve od delodajalca« (angl. *»... 'pay' means the ordinary basic or minimum wage or salary and any other consideration, whether in cash or in kind, which the worker receives directly or indirectly, in respect of his employment, from his employer«*). Za obravnavano področje plač so pomembne predvsem naslednje direktive, priporočilo in drugi instrumenti, sprejeti v okviru ES:

- Direktiva 75/117/EGS⁹ o zbliževanju zakonov držav članic glede uporabe načela enakega plačila za moške in ženske in Direktiva 76/207/EGS o uresničevanju načela enakega obravnavanja moških in žensk pri dostopu do zaposlitve, poklicnega izobraževanja in napredovanja ter delovnih pogojev,
- Direktiva 97/89/ES o dokaznem bremenu v primerih diskriminacije na podlagi spola,
- Direktiva 80/987/EGS o zbliževanju zakonodaje držav članic o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti njihovega delodajalca,
- Direktiva 98/50/ES o zbliževanju zakonodaje držav članic glede varstva pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov obratov,
- Direktiva 91/533/EGS o obveznosti delodajalca, da zaposlene seznani s pogoji, ki veljajo za pogodbo o zaposlitvi ali zaposlitveno razmerje,
- Priporočilo 92/443/EGS o vzpodbujanju participacije zaposlenih v dobičku in rezultatih podjetja, vključno s participacijo v kapitalu,
- instrumenti, ki urejajo vprašanja statistike na področju plač.

Na podlagi sistematičnega pregleda najpomembnejših mednarodnih dokumentov, ki se ukvarjajo z vprašanjem plače oziroma plačila delavcem, lahko zaključimo, da ima obravnavana tematika pomembno mesto na mednarodni ravni v okviru osrednjih mednarodnih organizacij. Povzetek vseh predhodnih ugotovitev je, po posameznih ravneh analize, naslednji:

- Analiza temeljnih mednarodnih dokumentov s področja **človekovih pravic** na univerzalni in evropski ravni: na mednarodni ravni so priznane nekatere temeljne pravice v zvezi s plačo kot človekove pravice (pravica do določene minimalne plače, ki zagotavlja dostojno življenje, pravica do enakega plačila za delo enake vrednosti in pravica do socialne

⁸ Evropska skupnost (ES) je prvi izmed treh stebrov EU, imenovan tudi steber skupnosti (poleg II. stebra: skupna zunanja in varnostna politika in III. stebra: policijsko in sodno sodelovanje v kazenskih zadevah).

⁹ EGS (Evropska gospodarska skupnost), ustanovljena leta 1957 z rimsko pogodbo, je predhodnica ES, ustanovljene leta 1992 z maastrichtsko pogodbo.

varnosti).

- Analiza obravnavanih instrumentov **MOD**: temeljna načela in pravice v zvezi s plačo se nanašajo na minimalno plačo, enako plačilo za delo enake vrednosti, varstvo plače, svobodo kolektivnega pogajanja o plačah in socialno varnost.
- Analiza instrumentov, sprejetih v okviru **ES**: največji poudarek je dan pravici do enakega plačila za enako delo oziroma delo enake vrednosti, ostale pomembnejše določbe pa se nanašajo še na varstvo plače, socialno varnost in seznanjenost delavca z bistvenimi značilnostmi pogodbenega oziroma delovnega razmerja s strani delodajalca.

2.2.2.2 Notranji pravni viri

Z vidika delovnopravne ureditve je plača **del pogodbe o zaposlitvi** in na njej utemeljenega delovnega razmerja. Po tej pogodbi je plača plačilo, do katerega ima delavec pravico v zameno za svojo obvezo, da bo opravljal delo za delodajalca. Zato lahko rečemo, da je plača **pravica delavca in obveznost delodajalca** (Delakorda & Strojani Kastelec, 2000, str. 2). Za razliko od davčnopravnega vidika, ki v mednarodni in evropski zakonodaji ni posebej urejeno, je domača delovnopravna zakonodaja zavezana k spoštovanju številnih mednarodnih in evropskih pravnih aktov.

Korpič-Horvat (2005, str. 72–73) pravi, da ima država pomembno vlogo v procesu oblikovanja in izvajanja plačnega sistema, kar se kaže tako v obsežni zakonodaji, s katero država ureja področje plač in njihove obdavčitve, kot v socialnem dialogu, ki ga država kot partner v socialnem sporazumevanju in dogovarjanju vodi z ostalimi socialnimi partnerji, predstavniki delodajalcev in delojemalcev. Rezultati pogajanj med socialnimi partnerji so vsebina splošnih kolektivnih pogodb za gospodarske in negospodarske dejavnosti ter kolektivnih pogodb za posamezne dejavnosti.

Čeprav v Ustavi Republike Slovenije (Ur.l. RS, št. 33I/1991, 42/1997, 66/2000, 24/2003, 69/2004, 69/2004, 69/2004, 68/2006, v nadaljevanju Ustava) ni določb, ki bi se neposredno nanašale na delavčevo pravico do plače, dajejo nekatere ustavne določbe vendarle pomembno podlago tudi za pravno urejanje področja plač. Kresal (2001, str. 116–117) izpostavlja nekatere določbe Ustave, ki so v tem pogledu relevantne. V skladu z 2. členom je Slovenija pravna in socialna država. Opredelitev Slovenije kot socialne države pomeni, da mora država pri oblikovanju predpisov in njihovem izvrševanju usklajeno upoštevati interese vseh skupin prebivalstva. Določba 14. člena o enakosti pred zakonom je pomembna z vidika prepovedi diskriminacije pri plačilu in uveljavljanjem načela enakega plačila za enako delo ter za delo enake vrednosti. 35. člen določa pravico do osebnega dostojanstva in varnosti, kar za področje dela pomeni pravico do varnosti na delovnem mestu in pravico do plačila v takšni višini, ki delavcu zagotavlja dostojno življenje. Varstvo dela je določeno v 66. členu, ki nalaga državi, da ustvarja možnosti za zaposlovanje in za delo ter zagotavlja njuno zakonsko varstvo. Pomembna je tudi ustavna določba o sindikalni svobodi (76. člen), po kateri je ustanavljanje in delovanje sindikatov ter včlanjevanje vanje svobodno, kar omogoča kolektivna pogajanja o plačah med organizacijami delavcev in delodajalcev.

Osrednji zakon na področju individualnega delovnega prava je Zakon o delovnih razmerjih (Ur.l. RS, št. 42/2002, 79/2006-ZZZPB-F, 46/2007 Odl.US: U-I-45/07, Up-249/06-22, 103/2007, 45/2008-ZArbit, 83/2009 Odl.US: U-I-284/06-26, v nadaljevanju ZDR), ki ga je Državni zbor RS sprejel aprila 2002, veljati pa je začel januarja 2003. Sprejet je bil na podlagi usklajevanj med socialnimi partnerji in po skoraj desetletnih pripravah na novo delovno zakonodajo, ki jo je terjala sprememba lastninskopravnih razmerij po ustanovitvi samostojne države. ZDR ureja samo individualna delovna razmerja in ne več kolektivnih delovnih razmerij (kot prejšnji zakon), saj sistem kolektivnih pogodb ureja poseben zakon, to je Zakon o kolektivnih pogodbah (Ur.l. RS, št. 43/2006, 45/2008-ZArbit, 83, 71/2009, Odl.US: U-I-284/06-26). Namen sprejetja nove delovnopravne zakonodaje je bil tudi uskladitev delovnopravnih institutov z uveljavljenimi mednarodnimi standardi, ki zavezujejo Slovenijo, in uskladitev s pravno ureditvijo EU. V primerjavi z dotedanjo delovno zakonodajo namenja ZDR precej več pozornosti plači delavca oziroma plačilu za delo (razdelek od 126. do 140. člena). Kresal (2002, str. 457) pravi, da je to razumljivo, saj je plača vedno v središču razmerij med delavci in delodajalci. V 126. členu ZDR je podana definicija plačila za delo in plače. ZDR torej načelno loči med plačilom za delo kot širšim pojmom in ožje opredeljeno plačo.

Plačilo za delo je sestavljeno iz:

- plače, ki mora biti vedno v denarni obliki,
- morebitnih drugih vrst plačil¹⁰, če je tako določeno s kolektivno pogodbo.

Plača je sestavljena iz:

- osnovne plače,
- dodatkov,
- dela plače za delovno uspešnost,
- dela plače za poslovno uspešnost.

Ostali členi ZDR, ki se nanašajo na plačno področje, urejajo način in podlage za določanje osnovne plače, delovne uspešnosti in dodatkov (npr. dodatek za nočno delo, dodatek za delo prek polnega delovnega časa, dodatek za delovno dobo idr.). Nadalje urejajo povračila stroškov v zvezi z delom (npr. za prehrano med delom, za prevoz na delo in z dela, za službena potovanja), izplačilo regresa za letni dopust ter odpravnine ob upokojitvi. Natančno so določeni obdobje, kraj in način izplačila plače. ZDR v 134. členu določa, da se plača izplačuje za plačilna obdobja, ki ne smejo biti daljša od enega meseca, s tem, da se plača izplača najpozneje osemnajst dni po preteku plačilnega obdobja. Od preostalih določb tega dela ZDR naj omenim še 133. člen, ki določa enako plačilo žensk in moških, kar je bila ob sprejetju ZDR novost, saj prejšnja delovna zakonodaja takšne izrecne določbe ni vsebovala.

¹⁰ V dotedanji ureditvi: drugi prejemki delavca oziroma drugi prejemki iz delovnega razmerja.

V Sloveniji je od leta 1995 dalje z zakonom urejena minimalna plača kot najnižji znesek plače, do katerega ima pravico vsak delavec v delovnem razmerju za poln delovni čas. Sedanji Zakon o minimalni plači (Ur.l. RS, št. 13/2010) je bil sprejet leta 2010. Najobsežnejši del zakonodaje na področju plač v Sloveniji predstavljajo zakoni in podzakonski predpisi, ki urejajo plače v javnem sektorju. Osrednji zakon s tega področja je Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Ur.l. RS, št. 108/2009, 8/2010 Odl.US: U-I-244/08-14, 16/2010 Odl.US: U-I-256/08-27, 50/2010 Odl.US: U-I-266/08-12, 35/2011), na njegovi osnovi pa je bilo sprejetih veliko podzakonskih predpisov (pravilnikov, uredb, začasnih sklepov vlade). Za obravnavano področje so izjemno pomembni tudi zakoni, ki urejajo davke in prispevke za socialno varnost, ki se plačujejo iz plač in na plače ter nadomestila plač za posamezne primere odsotnosti z dela.

Avtonomno urejanje plač s kolektivnimi pogodbami je bilo pri nas ponovno splošno uvedeno z delovno zakonodajo v obdobju 1989/90 (Kresal, 2001, str. 123). Na podlagi Zakona o kolektivnih pogodbah se kolektivne pogodbe, sklenjene za območje države, vpisujejo v evidenco kolektivnih pogodb, ki jo vodi ministrstvo, pristojno za delo. Na spletni strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve (Evidenca kolektivnih pogodb, 2011) je v omenjeno evidenco vpisanih kar 45 kolektivnih pogodb. Kolektivne pogodbe se delijo na splošne kolektivne pogodbe za področje gospodarstva in za področje negospodarstva ter na kolektivne pogodbe dejavnosti. Glavna funkcija kolektivnih pogodb je določitev minimalne ravni pravic zaposlenih, znotraj tega pa urejanje izhodiščnih plač kot ene izmed najpomembnejših pravic.

2.2.3 Davčni vidik

Sistem obdavčevanja plač z dohodnino in obveznimi prispevki za socialno varnost je v razvitih državah zahtevno in kompleksno področje, saj so plače eden izmed najbolj obdavčenih dohodkov in predstavljajo osnovo za pomemben **davčni vir** bodisi neposredno državnega proračuna bodisi katere od ostalih blagajn javnega financiranja. Kot pravijo Čok, Brodnjak in Gabrijelčič (2004, str. 143), so davki na delo (vsi davki in prispevki, ki se plačujejo od dohodkov iz dela) najpomembnejši davčni vir v vseh državah EU, saj prispevajo približno polovico vseh davčnih prihodkov. Davčna stopnja, ki meri razmerje med vsemi davki in prispevki delojemalcev ter delodajalcev, ki se jih plačuje od dohodkov od dela, in celotnimi stroški dela, se imenuje implicitna davčna stopnja na delo (angl. *implicit tax rate on labour*).

Grdović Gnip in Tomić (2010, str. 110–112) se ukvarjata z vprašanjem, kateri elementi obdavčitve plače povzročajo razliko med stroški dela delodajalca in neto razpoložljivim dohodkom delojemalca ter kako ti elementi vplivajo na trg dela. Davki na izplačane plače, davki od dohodka in PSV skupaj vodijo do vrzeli med stroški dela delodajalca in neto plačo delojemalca in zato lahko izkrivljajo delovanje trga dela. Distorzijski učinki davčne vrzeli se v glavnem kažejo v manjši ponudbi delovne sile in novih delovnih mest v primerjavi z

razmerami, v katerih bi bile plače delojemalcev neobdavčene. Davčna vrzel nastaja kot razlika med stroški dela, ki jih plača delodajalec, in neto plačo, ki jo prejme delojemalec.

2.2.4 Računovodski vidik

Računovodska stroka obravnava plače delojemalcev z vidika delodajalca (izplačevalca plač), in sicer kot **strošek dela**, kar izhaja iz temeljne računovodske opredelitve stroškov. Hočevar, Igličar in Zaman (2004, str. 72) trdijo, da stroški v načelu niso nič drugega kot cenovno (vrednostno) izraženi potroški delovnih sredstev, predmetov dela, delovne sile in storitev pri proučevanju poslovanju. Kot ugotavljajo Kavčič, Klobučar Mirovič in Vidic (2007, str. 280), moramo v proizvodnem podjetju poleg običajnega spremljanja stroškov dela ločevati plače in nadomestila plač še na:

- v obravnavanem obdobju vračunane plače,
- vračunane plače, ki v obravnavanem obdobju zmanjšujejo poslovni izid in jih moramo pokriti iz ustvarjenega prihodka,
- v obravnavanem obdobju izplačane plače.

Obseg in strukturo stroškov dela opredeljujejo slovenski računovodski standardi (SRS 15, 2006) in mednarodni računovodski standardi (MRS 19, 2001). V razmerju delodajalec-delojemalec so torej plače z vidika prvega obravnavane kot strošek dela, z vidika drugega pa kot dohodek iz dela.

3 OBDAVČITEV PLAČ V SLOVENIJI V LETU 2010

Davčna obremenitev plač se je v Sloveniji vse od leta 2007 postopno zniževala. Razloga za to sta dva: zadnja dohodninska reforma (leta 2007) je zmanjšala davčno breme delojemalcem, medtem ko se je z ukinitvijo davka na izplačane plače (leta 2009) zmanjšala davčna obremenitev plač delodajalcem. Najnižji dohodki so bili še naknadno davčno razbremenjeni v obdobju od leta 2008 do 2010 z dodatnim znižanjem letne davčne osnove v obliki povečanja splošne dohodninske olajšave.

V skladu z veljavnimi predpisi, ki urejajo področje plač in njihove obdavčitve, je v nadaljevanju podan pregled obdavčitve dohodkov iz delovnega razmerja s PSV in dohodnino v Sloveniji. Pri tem je upoštevana vsa ustrezna temeljna zakonodaja in pripadajoči podzakonski ter drugi predpisi, veljavni v letu 2010.

3.1 Davčna osnova dohodkov iz delovnega razmerja

Davčna zakonodaja obravnava dohodke iz delovnega razmerja na podlagi delovnopravne zakonodaje. ZDR določa vrsto in obseg dohodkov iz delovnega razmerja, medtem ko Zdoh-2 ureja njihovo obdavčitev.

ZDoh-2 v prvem odstavku 37. člena določa, da dohodek iz delovnega razmerja vključuje zlasti:

- plačo, nadomestilo plače in vsako drugo plačilo za opravljeno delo, ki vključuje tudi provizije,
- regres za letni dopust, jubilejno nagrado, odpravnino, solidarnostno pomoč,
- povračilo stroškov v zvezi z delom,
- boniteto, ki jo delodajalec zagotovi v korist delojemalca ali njegovega družinskega člana,
- nadomestilo, ki ga zagotovi delodajalec na podlagi dogovora z delojemalcem zaradi katerega koli pogoja v zvezi z zaposlitvijo ali zaradi spremembe v pogojih v zvezi z zaposlitvijo, vsako izplačilo delodajalca v zvezi s prenehanjem veljavnosti pogodbe o zaposlitvi, vsako izplačilo zaradi prenehanja zaposlitve in podobni prejemki,
- prejemke, prejete zaradi začasnega neizplačila dohodka iz zaposlitve,
- nadomestila in druge prejemke, ki so prejeti od delodajalca ali druge osebe skladno z drugimi predpisi kot posledica zaposlitve oziroma obveznega zavarovanja za socialno varnost,
- dohodek na podlagi udeležbe v dobičku, prejet iz delovnega razmerja.

Davčna osnova od dohodka iz delovnega razmerja je bruto dohodek zmanjšan za PSV delojemalca. V skladu z ZDoh-2 se v davčno osnovo dohodka iz delovnega razmerja ne všttevajo PSV, povračila stroškov v zvezi z delom in s službenim potovanjem, premije prostovoljnega dodatnega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, jubilejne nagrade, odpravnina ob upokojitvi (do predpisane višine) in nekateri drugi dohodki.

3.2 Dohodnina

Na podlagi Pravilnika o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2010 (Ur.l. RS, št. 104/2009) ter Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2010 (Ur.l. RS, št. 20/2010) ter Zakona o spremembi Zakona o dohodnini (Ur.l. RS, št. 13/2010) so bile določene stopnje dohodnine in davčne olajšave za davčno leto 2010.

3.2.1 Davčne olajšave

Višina **splošne dohodninske olajšave** je odvisna od višine obdavčljivega dohodka davčnega zavezanca. Zavezanci z nižjimi dohodki so upravičeni do višje splošne olajšave. V ta namen so se davčni zavezanci v letu 2010 razvrščali v tri dohodkovne razrede. Iz Tabele 1 so razvidni zneski splošne dohodninske olajšave na letni ravni, ki so se upoštevali pri obračunu dohodnine v letu 2010.

Tabela 1: Splošna dohodninska olajšava v Sloveniji v letu 2010

Letni obdavčljivi dohodek v EUR		Letna splošna olajšava v EUR
nad	do	
	10.200,00	6.120,00
10.200,00	11.800,00	4.147,67
11.800,00		3.100,17

Vir: Lestvica za odmero dohodnine in olajšave za leto 2010, 2011.

Letni zneski **osebnih olajšav**, ki so jih upravičenci lahko uveljavljali v letu 2010, so navedeni v spodnji Tabeli (2).

Tabela 2: Osebne dohodninske olajšave v Sloveniji v letu 2010

Namen	Letna olajšava v EUR
invalidu s 100 % telesno okvaro	16.575,94
po dopolnjenem 65. letu starosti	1.334,18

Vir: Lestvica za odmero dohodnine in olajšave za leto 2010, 2011.

Zavezancem, ki prejemajo pokojnino iz obveznega invalidskega zavarovanja ali priznavalnino po zakonu o republiških priznavalninah in zakonu o uresničevanju javnega interesa na področju kulture ali invalidnino po predpisih, ki urejajo obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, se prizna zmanjšanje dohodnine v višini 13,5 % odmerjene pokojnine, priznavalnine oziroma invalidnine. Olajšava se prizna največ v višini dohodnine, obračunane od posameznega dohodka.

Letna **posebna osebna olajšava** za rezidenta, ki se izobražuje in ima status dijaka ali študenta, je bila za leto 2010 določena v višini splošne dohodninske olajšave oziroma 3.100,17 EUR. Iz Tabele 3 je razvidno, da se **olajšave za vzdrževane otroke** povečujejo z vsakim naslednjim vzdrževanim otrokom. Tako predstavlja olajšava za petega vzdrževanega otroka več kot tri-kratnik olajšave za prvega vzdrževanega otroka.

Tabela 3: Posebna dohodninska olajšava za vzdrževane otroke in druge vzdrževane družinske člane v Sloveniji v letu 2010

Posebna olajšava	Letna vsota posebne olajšave v EUR
Za prvega vzdrževanega otroka	2.287,48
Za vzdrževanega otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo	8.288,52
Za drugega vzdrževanega otroka	2.486,78
Za tretjega vzdrževanega otroka	4.147,58
Za četrtega vzdrževanega otroka	5.808,39
Za petega vzdrževanega otroka	7.469,19
Za vsakega drugega vzdrževanega družinskega člana	2.287,48

Vir: Lestvica za odmero dohodnine in olajšave za leto 2010, 2011.

Davčni zavezanec lahko uveljavlja tudi posebno olajšavo za vsakega drugega vzdrževanega družinskega člana v višini, ki je enaka znesku olajšave za prvega vzdrževanega otroka.

Davčni zavezanci, ki so vključeni v sistem prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, so bili v letu 2010 upravičeni do posebne davčne olajšave v višini največ 2.646,21 EUR na letni ravni. Rezidentu – čezmejnemu delovnemu migrantu, ki je od delodajalca, ki ni rezident Slovenije, prejel dohodek iz delovnega razmerja za zaposlitev, opravljeno v tujini, se je v letu 2010 priznalo zmanjšanje davčne osnove od tega dohodka v višini 7.112,00 EUR na letni ravni. Čezmejni delovni migrant je zavezanec, ki zaradi opravljanja dela v tujini odhaja v tujino in se dnevno ali najmanj enkrat tedensko vrača v Slovenijo.

3.2.2 Davčni razredi in davčne stopnje

Davčna lestvica, širine razredov in davčne stopnje za leto 2010 so razvidne iz Tabele 4.

Tabela 4: Davčni razredi in davčne stopnje v Sloveniji v letu 2010

Letna davčna osnova v EUR		Dohodnina v EUR
nad	do	
0	7.528,99	16 %
7.528,99	15.057,96	1.204,64 + 27 % nad 7.528,99
15.057,96		3.237,46 + 41 % nad 15.057,96

Vir: Lestvica za odmero dohodnine in olajšave za leto 2010, 2011.

3.3 Prispevki za socialno varnost

PSV so po obsegu največja skupina med »veliko trojico« dajatev v slovenskem sistemu javnih financ. Vir prihodkov proračuna so prispevki zaposlenih, delodajalcev, samozaposlenih (samozaposleni plačujejo zase obe vrsti prispevkov – delodajalčeve in delojemalčeve) ter ostali PSV iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti in za starševsko varstvo. Stopnje prispevkov so proporcionalne (enaka stopnja prispevka ne glede na višino dohodka). PSV se plačujejo od bruto prejemkov. V osnovo za obračunavanje prispevkov se poleg plač oziroma zavarovalnih osnov vštevajo tudi nadomestila plače za čas odsotnosti z dela (Čok et al., 2009, str. 43).

Obračunavanje in plačevanje ter stopnje prispevkov za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, za obvezno zdravstveno zavarovanje, za starševsko varstvo in za zaposlovanje skladno z zakoni, na podlagi katerih so ti prispevki uvedeni, določa Zakon o prispevkih za socialno varnost (Ur.l. RS, št. 5/1996, 18/1996-ZDavP, 34/1996, 87/1997, 3/1998, 106/1999-ZPIZ-1, 81/2000-ZPSVC, 97/2001-ZSDP, 97/2001, 62/2010 Odl.US: U-I-214/09, Up-2988/08-29, v nadaljevanju ZPSV).

3.3.1 Osnova in zavezanci za plačilo PSV

Zavarovanci (delojemalci) in njihovi delodajalci so zavezani k plačilu PSV iz (na) bruto plače in iz (na) bruto nadomestila plače za čas odsotnosti z dela skladno s predpisi o delovnih razmerjih. V skladu z ZPSV plačujejo zavarovanci PSV tudi od vseh drugih prejemkov iz delovnega razmerja, vključno s stimulacijami in bonitetami, razen od odpravnin zaradi prenehanja delovnega razmerja iz operativnih razlogov po predpisih o delovnih razmerjih. Za nekatere dohodke iz delovnega razmerja so določene drugačne osnove, od katerih se plačujejo prispevki za socialno varnost, in sicer (Dohodki iz delovnega razmerja – splošno pojasnilo, 2011):

- pri jubilejnih nagradah, odpravninah in solidarnostnih pomočeh, premijah za prostovoljno pokojninsko zavarovanje ter povračilih stroškov se prispevki za socialno varnost plačujejo od dohodka v delu, ki presega s predpisom vlade določeni znesek;
- od bonitet se prispevki za socialno varnost plačujejo od osnove, ugotovljene skladno z določili ZDoh-2;
- od regresa se prispevki za socialno varnost plačujejo od dohodka v delu, ki presega znesek 70 % povprečne plače predpreteklega meseca zaposlenih v Sloveniji.

3.3.2 Stopnje prispevkov za socialno varnost

ZPSV določa prispevne stopnje PSV, ki se obračunavajo in plačujejo od dohodkov iz delovnega razmerja (glej Tabelo 5).

Tabela 5: Stopnje PSV v Sloveniji v letu 2010

Vrsta prispevka	Prispevne stopnje v %		
	Prispevki delojemalcev (zavarovancev) – iz bruto dohodka	Prispevki delodajalcev – na bruto dohodek	Skupaj
Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	15,50	8,85	24,35
Prispevek za obvezno zdravstveno zavarovanje	6,36	6,56	12,92
Prispevek za zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni	–	0,53	0,53
Prispevek za starševsko varstvo	0,10	0,10	0,20
Prispevek za zaposlovanje	0,14	0,06	0,20
Skupaj	22,10	16,10	38,20

Vir: Zakon o prispevkih za socialno varnost, Ur.l. RS, št. 5/1996, 97/2001.

3.4 Statistični podatki

V nadaljevanju je predstavljenih nekaj najbolj bistvenih statističnih podatkov, povezanih s plačami in njihovo obdavčitvijo v Sloveniji. Informacije o povprečni plači so posebno pomembne za izplačevalce plač in socialnih transferjev, medtem ko so z vidika proračuna države pomembne informacije o višini in strukturi davčnih prihodkov iz naslova plač.

3.4.1 Povprečna plača v Sloveniji

SURS na svojih spletnih straneh mesečno objavlja podatke o povprečni mesečni plači v državi, ki se uporabljajo tako v statistične kot tudi v nekatere druge namene. Na višino povprečne plače so vezane nekatere socialne ugodnosti (npr. otroški dodatki) in določeni prejemki delojemalcev v zvezi s plačo (npr. obračun odpravnine ob upokojitvi). V Tabeli 6 so prikazani podatki o povprečni mesečni bruto in neto plači na mesečni ter letni ravni v Sloveniji za leto 2010 v primerjavi z istovrstnimi podatki za leto 2009.

Tabela 6: Povprečne plače v Sloveniji v letih 2009 in 2010

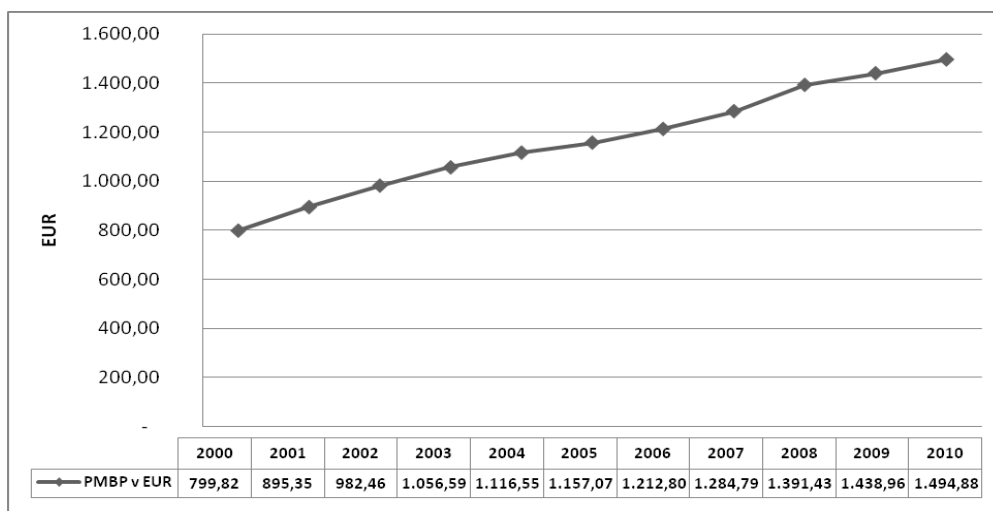
Plača	Povprečna mesečna plača – mesečna raven				Povprečna mesečna plača – letna raven	
	I-XII/2009		I-XII/2010	Indeks 10/09	2009	2010
	1		2	3 (2/1)	4 (1*12 mesecev)	5 (2*12 mesecev)
Bruto plača	1	1.438,96 €	1.494,88 €	103,9	17.267,52 €	17.938,56 €
Neto plača	2	930,00 €	966,62 €	103,9	11.160,00 €	11.599,44 €
Indeks neto/bruto	3 (2/1)	64,6	64,7	100,0	64,6	64,7

Vir: Plače, Slovenija, 2009 – končni podatki, str. 1-2, 2010; Povprečne mesečne plače, Slovenija, december 2010 – končni podatki, 2011.

Povprečna mesečna bruto in neto plača se je leta 2010 v primerjavi s preteklim letom povečala za 3,9 %. Delež povprečne mesečne neto plače v povprečni mesečni bruto plači za leto 2010 je znašal 64,6 %. Preostali del oziroma 35,4 % povprečne mesečne bruto plače predstavljajo dohodnina in obvezni delojemalčevi PSV.

Gibanje povprečne mesečne bruto plače v obdobju od leta 2000 do 2010 v Sloveniji je prikazano v Sliki 2.

Slika 2: Gibanje povprečne mesečne bruto plače v Sloveniji v obdobju 2000 – 2010 (v tekočih cenah)

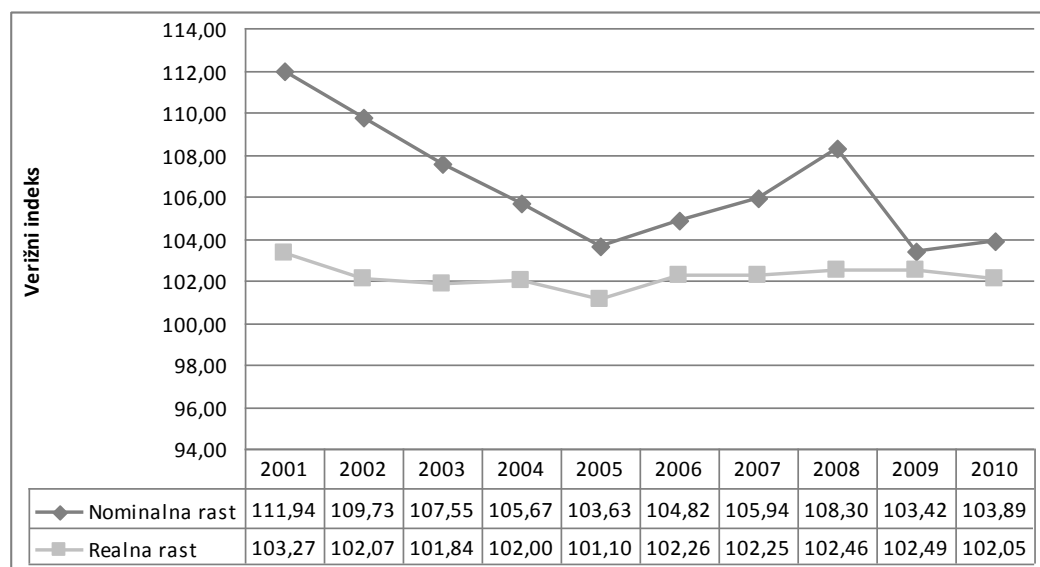

Legenda: PMBP: povprečna mesečna bruto plača

Vir: Povprečne mesečne plače in indeksi povprečnih mesečnih plač po dejavnostih v Sloveniji v obdobju 2000–2010, 2011.

Povprečna mesečna bruto plača se je med letoma 2000 in 2010 nominalno povečala za 86,9 %, njena povprečna letna nominalna stopnja rasti pa je v tem obdobju znašala 6,5 % na leto. Realno se je povprečna mesečna bruto plača v obdobju od leta 2000 do leta 2010 povečala za 51,0 %, kar pomeni, da se je v tem obdobju v povprečju povečevala za 2,2 % na leto. Gibanje nominalnega in realnega verižnega indeksa povprečne mesečne bruto plače za omenjeno obdobje je prikazano v Sliki 3.

Slika 3: Nominalne in realne stopnje rasti povprečne mesečne bruto plače v Sloveniji v obdobju 2000 – 2010 (preteklo leto=100)

Vir: Povprečne mesečne plače in indeksi povprečnih mesečnih plač po dejavnostih v Sloveniji v obdobju 2000–2010, 2011; Indeksi cen življenjskih potrebščin po COICOP/HICP po skupinah in podskupinah v Sloveniji v obdobju 2001–2010, 2011.

UMAR (2011a, str. 16) ugotavlja, da je bila v Sloveniji med letoma 2008 in 2010 rast plač močno zaznamovana z gospodarsko in finančno krizo ter z uvajanjem reforme plač v javnem sektorju. Dinamika rasti plač in razlogi zanjo so bili v javnem in zasebnem sektorju v tem obdobju povsem različni. Kriza je imela takojšen in neposreden vpliv predvsem na plače v zasebnem sektorju. Povzročila je občuten padec plač v začetku leta 2009, ki pa je bil nato ublažen s ponovno rastjo plač zaradi spremembe v strukturi zaposlenih (zaradi odpuščanj predvsem zaposlenih z nizkimi plačami) ter z dvigom minimalne plače v začetku leta 2010. Plače v zasebnem sektorju od tedaj naraščajo vse počasneje.

Na gibanje rasti plač v javnem sektorju pa je še bolj kot kriza učinkovala reforma plač v javnem sektorju. Začetek krize je namreč sovpadel z začetkom izvajanja več let načrtovane plačne reforme, ki naj bi odpravila plačna nesorazmerja med posameznimi poklicnimi skupinami v javnem sektorju. Izvajanje plačne reforme je v prvi fazi (sredi leta 2008 in v začetku leta 2009) povzročilo povišanje plač v javnem sektorju, nato pa se je na osnovi dogovora o zagotavljanju javnofinančne vzdržnosti med Vlado RS in sindikati javnega sektorja zaustavilo na polovici, kar se je odrazilo v popolni stagnaciji plač¹¹ v tem sektorju vse od leta 2010 dalje (UMAR, 2011a, str. 16; 2011b, str. 17).

3.4.2 Proračunski prihodki iz naslova plač

Proračunske prihodke RS sestavljajo davčni in nedavčni prihodki (npr. takse in pristojbine, denarne kazni, koncesijske dajatve), kapitalski prihodki, prejete donacije, transferni prihodki ter prejeta sredstva iz EU. Davčni prihodki zavzemajo pretežni delež oziroma kar 86,8 % celotnih prihodkov državnega proračuna in so razporejeni v šest osnovnih skupin:

- davki na dohodek in dobiček,
- prispevki za socialno varnost,
- davki na plačilno listo in delovno silo,
- davki na premoženje,
- domači davki na blago in storitve,
- davki na mednarodno trgovino in transakcije,
- drugi davki.

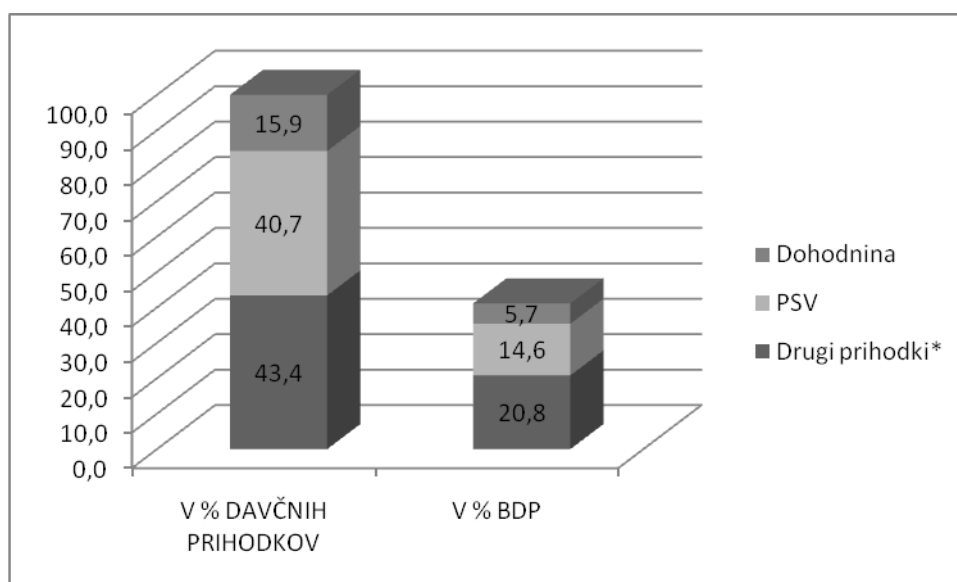
Iz konsolidirane globalne bilance javnega financiranja, v kateri so zajeti konsolidirani tokovi štirih blagajn javnega financiranja: državnega proračuna, obveznega pokojninsko-invalidskega in zdravstvenega zavarovanja ter proračunov občin, je razvidno, da so bili celotni davčni prihodki države v letu 2010 ustvarjeni v višini 12,8 mrd EUR. Prihodki iz naslova dohodnine so znašali 2,0 mrd EUR oziroma 15,9 % vseh davčnih prihodkov, prihodki iz naslova PSV pa kar 5,2 mrd EUR oziroma 40,7 % vseh davčnih prihodkov. PSV obsegajo

¹¹ Poleg začasne zaustavitve izplačila preostale polovice sredstev za odpravo plačnih nesorazmerij sta začasno zamrznjena tudi izplačevanje dela plače za delovno uspešnost ter napredovanja javnih uslužbencev.

vse vrste socialnega zavarovanja, ki se nadalje razvrščajo v prispevke zaposlenih (delojemalcev in delodajalcev), samozaposlenih in ostale PSV.

Pomembna informacija o višini in strukturi davčnih prihodkov je tudi delež teh prihodkov v bruto domačem proizvodu države (v nadaljevanju BDP). Po podatkih SURS je nominalni BDP Slovenije v letu 2010 znašal 36,0 mrd EUR. Celotni (konsolidirani) javnofinančni prihodki, ki jih tvorijo tako davčni kot nedavčni prihodki, pa so bili realizirani v višini 14,8 mrd EUR oziroma 41,1 % BDP (Kondža & Šuc, 2011, str. 25). Dohodninski prihodki, merjeni z deležem v BDP so tako v letu 2010 znašali 5,7 % BDP, prihodki od vplačanih PSV pa 14,6 % BDP. Davčni prihodki iz naslova plač za leto 2010 so na Sliki 4 izraženi v obliki obeh omenjenih struktur.

Slika 4: Struktura davčnih prihodkov konsolidirane globalne bilance javnega financiranja Slovenije v letu 2010

Opomba: * Drugi prihodki v strukturi davčnih prihodkov obsegajo vse davčne prihodke razen dohodnine in PSV, v strukturi BDP pa drugi prihodki predstavljajo vse prihodke države razen dohodnine in PSV (torej vse preostale davčne prihodke in vse nedavčne prihodke).

Vir: Bruto domači proizvod in bruto nacionalni dohodek, Slovenija, letno; J. Kondža & D. Šuc, 2011, str. 25; Ministrstvo za finance Republike Slovenije, 2011, Davčni prihodki konsolidirane globalne bilance javnega financiranja, tabela I.1.2.1, str. 10–12.

4 OBDAVČITEV PLAČ V DRŽAVAH ČLANICAH OECD

V tem poglavju magistrskega dela so plače in njihovo obdavčevanje obravnavane najprej v širšem in pozneje v ožjem smislu empirične obdelave področja raziskovanja. V prvem delu uvodoma predstavljam vsebino, osnovno terminologijo, bistvene elemente in metode ter tehnike statistične obdelave podatkov, ki jih OECD (2011) obravnava v svojem najnovejšem letnem poročilu o obdavčevanju plač v državah članicah OECD – »Taxing Wages 2010« (v nadaljevanju Poročilo). Poročilo se v pretežnem delu nanaša na leto 2010, vsebuje pa tudi informacije za leto 2009 in nekatere mednarodne primerjave za daljše časovno obdobje.

V nadaljevanju obravnavam najpomembnejše rezultate iz Poročila za vse države članice OECD za leto 2010, pri čemer posebno pozornost namenjam informacijam, pomembnim za podrobnejšo analizo obdavčevanja plač v izbranih državah. Glede na to, da Hrvaška ni članica OECD, tudi ni vključena v Poročilo. Za leto 2010 tako ni na voljo podatkov za primerjavo obdavčitve plač med Hrvaško in drugimi izbranimi državami. Hrvaški davčni strokovnjaki (Tomić & Grdović Gnip, 2011) so za leto 2009 izdelali analizo obdavčitve plač za svojo državo po metodologiji OECD. Ti podatki (z določenimi prilagoditvami) so osnova za vključitev Hrvaške v mednarodne primerjave, prikazane v nadaljevanju.

OECD združuje 34 gospodarsko najrazvitejših držav na svetu, ki oblikujejo svetovne standarde in načela v gospodarskih in razvojnih politikah. Skupina držav OECD z manj kot 1/5 svetovnega prebivalstva ustvari skoraj 3/5 svetovnega BDP. Med glavnimi nalogami OECD so tudi statistika, analitika in publicistika. Slovenija je članica OECD od julija 2010. Članstvo nam prinaša različne koristi in ugodnosti, med drugim tudi vključevanje v statistične in podatkovne zbirke OECD, kar nam omogoča številne mednarodne primerjave in umestitve. Vključitev v priznana analitska gradiva, kot so npr. OECD Economic Outlook, Employment Outlook in Taxing Wages, naši državi povečuje ugled in zaupanje širše mednarodne skupnosti (Slovenija v OECD, 2011).

Poročilo vsebuje obširne informacije o obdavčevanju plač za vseh 34 držav članic OECD. Individualni podatki za posamezno državo članico, na katerih temeljijo vsi nadaljnji izračuni, prikazi in primerjave, vključujejo:

- letno bruto plačo povprečnega delavca (angl. *annual gross wage of average worker*),
- standardne davčne olajšave (angl. *standard tax reliefs*),
- delojemalčeve obvezne PSV iz plač in dohodnino,
- delojemalčeve družinske bonitete (angl. *family benefits*), prejete s strani države v obliki transferjev (angl. *cash transfers*),
- delodajalčeve obvezne PSV na plače,
- delodajalčeve davke na izplačane plače.

Rezultati raziskave so v Poročilu predstavljeni tako na ravni vsake posamezne države kot združeno v obliki mednarodnih primerjav. Osrednji del Poročila se nanaša na leto 2010, podane pa so tudi informacije za leto 2009 in za obdobje od leta 2000 do 2010.

Davčni zavezanci so na eni strani plačniki davkov in socialnih prispevkov, na drugi strani pa prejemniki socialnih transferjev. Glavni namen Poročila je prikazati, kako davčne obremenitve in socialne bonitete vplivajo na neto razpoložljivi dohodek gospodinjstev in samskih oseb, drugi pomemben cilj pa je usmerjen v prikaz stroškov dela (angl. *labour costs*), ki jih delodajalcem povzročajo obračunane plače, izplačane njihovim delojemalcem.

Poročilo prikazuje zneske plačanih davkov in obveznih PSV ter prejetih socialnih transferjev za osem tipov družin, ki se razlikujejo po dohodkovnih ravneh in sestavah gospodinjstev. Prikazane so tudi povprečne in mejne davčne stopnje ter mednarodne primerjave kupne moči zaposlenih (izražene z neto razpoložljivim dohodkom v enotni denarni valuti ob upoštevanju paritete kupne moči). V poročilo je vključen tudi pomemben kazalnik celotne davčne obremenitve plač, stopnja davčne vrzeli, ki meri delež vseh davkov in prispevkov iz plač in na plače v stroških dela.

4.1 Metodologija raziskave

Osebnostne okoliščine davkoplačevalcev (angl. *taxpayers*) so zelo različne, zato je za identifikacijo reprezentativnih davkoplačevalcev in za izračun njihovih davčnih obremenitev v Poročilu uporabljena posebna metodologija. Poudarek je na zaposlenih, pri čemer je upoštevana predpostavka, da je njihov letni dohodek iz zaposlitve podan s povprečno letno bruto plačo delavca, zaposlenega za polni delovni čas v enem od številnih industrijskih sektorjev gospodarstev OECD, ki so zajeti v izračun povprečne plače.

4.1.1 Terminologija

V Tabeli 7 so zbrani in pojasnjeni temeljni pojmi, uporabljeni v Poročilu. Navedeni izrazi predstavljajo osnovo za razumevanje metodologije, ki jo OECD uporablja pri zajemanju podatkov, njihovi obdelavi in prikazovanju rezultatov.

Tabela 7: Obrazložitev temeljnih pojmov iz Poročila OECD

Slovenski pojem	Angleški pojem	Obrazložitev pojma
SPLOŠNO PODROČJE		
Povprečni delavec	Average worker (AW)	Odrasel delavec, zaposlen za polni delovni čas v »povprečnem« industrijskem sektorju, ki vključuje fizične in umske delavce.
Samske osebe	Single persons	Neporočeni moški in ženske.
Zakonski par z dvema otrokoma	Couple with two children	Zakonca z dvema odvisnima otrokoma, starima od vključno 6 do vključno 11 let.
Stroški dela	Labour costs	Bruto plača plus delodajalčevi PSV in davki na izplačane plače.
Neto razpoložljivi dohodek	Net take-home pay	Bruto plača manj dohodnina in delojemalčevi PSV, plus družinski prejemki.
Osebnostna povprečna davčna stopnja	Personal average tax rate	Dohodnina plus delojemalčevi PSV, izražena kot odstotek bruto plače.
Davčno breme	Tax burden	Dohodnina plus delojemalčevi PSV, izražena kot odstotek bruto plače.
Davčna vrzel	Tax wedge	Vsota dohodnine in delojemalčevih plus delodajalčevih PSV, skupaj z davki na izplačane plače, manj družinski prejemki, izražena kot odstotek stroškov dela.
PODROČJE DOHODNINE		
Davčne olajšave	Tax reliefs	Generičen pojem, ki pomeni ugodnejšo davčno obravnavo.
Odbitki pred obdavčljivo osnovo	Tax allowances	Davčna olajšava, ki jo odštejemo od bruto plače, da dobimo obdavčljivi dohodek oziroma davčno osnovo.
Znižanje davka	Tax credit	Olajšava v obliki znižanja davka.
Standardne davčne olajšave	Standard tax reliefs	–
Splošna davčna	Basic relief	–

nadaljevanje

Slovenski pojem	Angleški pojem	Obrazložitev pojma
olajšava		
Dohodninska olajšava za zakonca	Marriage allowance	Dodatna davčna olajšava za zakonske pare.
Nestandardne davčne olajšave	Non-standard tax reliefs	–
Povprečna stopnja dohodnine	Average rate of income tax	Znesek plačane dohodnine, deljen z bruto plačo.
Zakonska (formalna) davčna stopnja	Schedule rate	Stopnja davka iz davčne lestvice, odvisna od višine davčne osnove oziroma od pripadajočega davčnega razreda.
PODROČJE DRUŽINSKIH PREJEMKOV		
Transferji	Cash transfers	Socialni transferji, izplačani gospodinjstvom s strani države.

Vir: OECD, *Taxing Wages*, 2011, str. 553.

4.1.2 Metoda izračuna in ocene bruto plač za leto 2010

Metoda izračuna bruto plače izhaja iz standardne definicije povprečnega delavca. Ravni bruto plač so določene na podlagi statističnih podatkov posameznih držav, ki jih zagotavljajo njihove pristojne institucije (nacionalni statistični uradi in različna ministrstva). V času izdaje Poročila za obravnavano leto 2010 končni podatki o povprečni plači še niso bili dosegljivi (razen za Avstralijo), zato so v Poročilu uporabljene ocene¹², izračunane na podlagi končnih podatkov za leto 2009 (za večino držav) oziroma zadnjih razpoložljivih podatkov o povprečni letni plači. Pri omenjenih izračunih je uporabljen multiplikator, ki je za vsako državo specifičen. Izražen je z odstotkom povprečne spremembe plač v obdobju enega leta. Nacionalne ocene so uporabljene le za države, ki trenutno še ne zagotavljajo vseh potrebnih vhodnih podatkov za omenjeni enotni pristop. Te države so Estonija, Grčija, Mehika, Nova Zelandija, Slovaška, Slovenija in Turčija (OECD, 2011, str. 552, 559, 566).

Od leta 2005 temelji izračun povprečne plače na obsežnem naboru industrijskih sektorjev, ki vključujejo kategorije gospodarskih dejavnosti od C do K, opredeljene v Mednarodni standardni industrijski klasifikaciji vseh gospodarskih dejavnosti¹³, Revizija 3.1 (angl. *International Standard Industrial Classification of All Economic Activities, Revision 3.1*, v nadaljevanju ISIC Rev. 3.1). To pomeni širšo definicijo povprečne plače od tiste, ki je bila v uporabi do tedaj.

V zadnjem času že veliko držav za izračun povprečne plače zajema sektorje od B do N v okviru Mednarodne standardne industrijske klasifikacije vseh gospodarskih dejavnosti, Revizija 4 (angl. *International Standard Industrial Classification of All Economic Activities, Revision 4*, v nadaljevanju ISIC Rev. 4), ki še razširja osnovo za izračun povprečne plače v primerjavi s prejšnjimi ureditvami. Iz Tabele 8 je razvidno, s katerimi dejavnostmi je bila dopolnjena ISIC Rev. 4 v primerjavi z ISIC Rev 3.1. Izjema med članicami je Turčija, ki še vedno ni pristopila k uporabi širšega zajemanja industrijskih sektorjev oziroma razširjene definicije povprečne plače na osnovi ISIC Rev. 3.1 ali ISIC Rev. 4, temveč se njena poročila

¹² Ocene bruto plač za leto 2010 so bile objavljene v OECD *Economic Outlook* v decembru 2010.

¹³ Mednarodna klasifikacija gospodarskih dejavnosti Združenih narodov.

še vedno nanašajo le na fizične delavce in nižje nadzorne delavce v predelovalnih dejavnostih (stara definicija povprečnega delavca – ISIC D, Rev. 3). Vendar pa razlika med Turčijo in ostalimi državami glede definicije povprečnega delavca ne predstavlja posebnih težav za mednarodne primerjave. Razlog je v tem, da je poudarek na primerjavah davčnih stopenj in davčnih vrzeli in ne na primerjavah ravni bruto plač (OECD, 2011, str. 552, 560, 566).

Tabela 8: Mednarodna standardna industrijska klasifikacija vseh gospodarskih dejavnosti

Dejavnost	Revizija 3.1 (ISIC REV. 3.1)	Revizija 4 (ISIC REV. 4)
A	Kmetijstvo, lov in gozdarstvo	Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo
B	Ribištvo	Rudarstvo in druga industrija
C	Rudarstvo in druga industrija	Predelovalne dejavnosti
D	Predelovalne dejavnosti	Oskrba z električno energijo, plinom, paro in klimatskimi napravami
E	Oskrba z električno energijo, plinom in vodo	Oskrba z vodo; ravnanje z odplakami in odpadki; saniranje okolja
F	Gradbeništvo	Gradbeništvo
G	Trgovina na debelo in drobno; popravila motornih vozil ter strojev in naprav	Trgovina na debelo in drobno; popravila motornih vozil
H	Gostinstvo	Promet in skladiščenje
I	Promet, skladiščenje in komunikacije	Nastanitev in oskrba z jedmi
J	Finančno posredništvo	Informacijska in komunikacijska tehnologija
K	Nepremičnine, najem in druge raznovrstne poslovne dejavnosti	Finančne in zavarovalniške dejavnosti
L	Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti	Poslovanje z nepremičninami
M	Izobraževanje	Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti
N	Zdravstvo in socialno varstvo	Raznovrstne poslovne dejavnosti
O	Druge javne, socialne in osebne storitve	Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti
P	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem; proizvodnja za lastno rabo	Izobraževanje
Q	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	Človekovo zdravje in socialno varstvo
R	/	Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti
S		Druge storitvene dejavnosti
T		Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem; neopredeljeni proizvodi in storitve proizvodnje za lastno rabo
U		Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles

Vir: OECD, *Taxing Wages*, 2011, str. 554.

Načeloma naj bi vse države članice uporabljale enotno tehniko izračuna povprečne bruto plače. Splošno pravilo je, da se vsa denarna izplačila delavcem, ki naj vključujejo tudi plačilo za delo prek polnega delovnega časa, denarne dodatke (kot sta npr. božičnica in trinajsta plača) in regres za letni dopust, všttevajo v izračun povprečne plače. Vanjo pa se ne všttevajo pasivni dohodki delavcev (obresti, dividende, kapitalski dobički) in bonitete (angl. *fringe benefits*) (OECD, str. 555–556).

Predpostavljamo (OECD, 2011, str. 555), da je delavec med letom zaposlen za polni delovni čas (angl. *full-time worker*) in da ne prejema nadomestil za odsotnost z dela zaradi bolezni ali nezaposlenosti, vendar statistike v veliko državah ne zagotavljajo ločenih podatkov oziroma izključitve teh izplačil iz njihovih ocen povprečnih bruto plač. V večini držav OECD, kjer so nadomestila za bolniško odsotnost delavcev delno pokrita s strani delodajalca in delno s strani države, so ti zneski vključeni v kalkulacijo bruto plače. Prav tako večji del držav OECD ne izključuje zaposlitev za krajši delovni čas iz mase za izračun povprečne bruto plače. Poleg tega vse države v svoje kalkulacije ne vključujejo plačil za delo prek polnega delovnega časa, regresov za letne dopuste in denarnih nagrad, medtem pa statistični sistemi mnogih držav iz njih ne izključujejo nedenarnih bonitet zaposlenih v zvezi z delom. V zvezi s slednjimi OECD (2011, str. 556) sicer svojim članicam priporoča uporabo enotne metodologije v čim večji možni meri, vendar ob zavedanju, da kakovost primerljivosti med državami kljub razlikam v obravnavi bonitet ni bistveno zmanjšana, saj vsota bonitet redko preseže 1 % – 2 % vrednosti stroškov dela in se običajno pojavlja le v višjih dohodkovnih razredih. Državam, katerim njihove ureditve ne omogočajo izločitve dohodkov zaposlenih za krajši delovni čas, svetujejo prilagoditev oziroma pretvorbo omenjenih izplačil v ekvivalente, ki ustrezajo zaposlitvi za polni delovni čas.

4.1.3 Obseg davčnih bremen in davčnih koristi

V kalkulacijo celotne davčne vrzeli med stroški dela delodajalca in razpoložljivim neto dohodkom delojemalca so všteti naslednji elementi: dohodnina, delojemalčevi in delodajalčevi obvezni PSV, davki na izplačane plače in cerkveni davek (izključno v primeru Danske). Kalkulacija dohodka po obdavčitvi vključuje družinske ugodnosti, plačane s strani države v obliki otroških dodatkov. Dohodnina od dohodkov od kapitala in dohodkov od dela, ki se ne prištevajo med plače, številni drugi direktni davki in vsi indirektni davki niso zajeti v analizo. Vanjo pa so vključene vse centralne, državne in lokalne dohodnine. Obvezni PSV so zaradi svoje narave obveznih dajatev obravnavani kot davčni prihodki države. Kljub temu so v vseh analizah prikazani ločeno od ostalih davkov zaradi zagotavljanja podatkov o njihovi višini za posamezno državo in za primerjave med njimi (OECD, 2011, str. 560–561).

4.1.4 Tipi enot obdavčevanja

Opredelitev različnih tipov družin oziroma gospodinjstev je potrebna za oceno davčnih bremen in davčnih koristi zaposlenih (angl. *tax/benefit position*). OECD (2011, str. 561) določa osem tipov gospodinjstev, kot je razvidno iz Tabele 9:

- trije tipi samskega posameznika brez otrok z dohodkom na ravni 67 % (2/3), 100 % in 167 % (5/3) povprečne bruto plače;
- samohranilec z dvema otrokoma z dohodkom na ravni 67 % (2/3) povprečne bruto plače;
- zakonski par z dvema otrokoma z enim prejemnikom plače (primarni prejemnik plače) in dohodkom na ravni povprečne bruto plače;
- trije tipi zakonskih parov z dvema prejemnikoma plače (primarni in sekundarni prejemnik plače), med katera se razdeli (razcepi) (angl. *split*) dohodek na ravni 100–33 % (1/3) povprečne bruto plače – prvi tip je brez otrok, drugi z dvema otrokoma in tretji tip z dvema otrokoma ter deljenim dohodkom na ravni 100–67 % (2/3) povprečne bruto plače.

Tabela 9: Tipi enot obdavčevanja

Zakonski stan	Število vzdrževanih otrok	Primarni prejemnik plače	Sekundarni prejemnik plače
Samski posameznik	0	67 % povprečne bruto plače	
Samski posameznik	0	100 % povprečne bruto plače	
Samski posameznik	0	167 % povprečne bruto plače	
Samski posameznik	2	67 % povprečne bruto plače	
Zakonski par	2	100 % povprečne bruto plače	
Zakonski par	2	100 % povprečne bruto plače	33 % povprečne bruto plače
Zakonski par	2	100 % povprečne bruto plače	67 % povprečne bruto plače
Zakonski par	0	100 % povprečne bruto plače	33 % povprečne bruto plače

Vir: OECD, Taxing Wages, 2011, str. 561.

Upoštevani sta dve predpostavki:

- edina dohodka davčnega zavezanca sta izključno dohodek iz zaposlitve (plača) in otroški dodatki,
- starost vzdrževanih otrok je med (vendar ne vključno) 5 in 12 let.

Pri mojih izračunih v nadaljevanju je upoštevan samo samski posameznik brez otrok.

4.1.5 Metoda izračuna dohodnine

Od letne bruto plače se odštejejo PSV in davčne olajšave v obliki odbitkov pred obdavčljivo osnovo, ki so odvisne od tipa enote obdavčenja in dohodkovnega razreda davčnega zavezanca. Na dobljeno davčno osnovo se odvisno od višine letne bruto plače aplicirajo davčne stopnje z davčne lestvice. Tako izračunana davčna obveznost se lahko zmanjša še za

zakonsko priznane davčne olajšave v obliki znižanja že izračunanega davka (OECD, 2011, str. 565).

V grobem razlikujemo dve kategoriji davčnih olajšav: standardne in nestandardne davčne olajšave. Prve niso pogojene z dejanskimi stroški davčnega zavezanca in se avtomatično priznajo vsem davčnim zavezancem, ki izpolnjujejo določene zakonske pogoje. Običajno so določene v fiksnih zneskih oziroma fiksnih odstotkih od dohodka in predstavljajo najpomembnejši del davčnih olajšav v kalkulaciji dohodnine od dohodkov iz zaposlitve. To sta npr. splošna davčna olajšava in olajšava za vzdrževane družinske člane. Skladno z metodologijo OECD (2011, str. 562) se standardne olajšave všttevajo v izračun dohodnine.

Druga skupina davčnih olajšav je za razliko od prve v celoti odvisna od dejanskih stroškov davčnega zavezanca (npr. obresti na določena posojila, premije za zasebna zavarovanja, prispevki za privatne pokojninske sheme, dobrodelne donacije). Zato te vrste olajšave nikoli ne nastopajo v obliki fiksnih zneskov ali odstotkov. Nestandardne olajšave niso upoštevane v kalkulaciji dohodnine.

4.1.6 Državne, regionalne in lokalne dohodnine

Poročilo vključuje vse vrste dohodnine, ki so v posameznih državah predpisane na različnih ravneh – državni, regionalni, kantonalni in lokalni (OECD, 2011, str. 562–563). S tem je mišljena dodatna obdavčitev dohodkov, poleg tiste, predpisane s strani centralne vlade. V kolikor davčne stopnje in/ali davčne osnove teh dohodnin znotraj države zelo variirajo, se predpostavlja, da povprečni delavec živi na tipičnem področju. Običajno se ti davki obračunavajo kot odstotek od obdavčljivega dohodka ali od davka, plačanega centralni vladi, v nekaterih primerih pa velja za celotno področje države enotna davčna stopnja. Od držav, ki bodo obravnavane v drugem delu poglavja, ima takšno obdavčitev le Italija, in sicer v obliki lokalnega davka. Lokalni davek obračunava tudi Hrvaška.

4.1.7 Prispevki za socialno varnost

Poročilo vključuje vse PSV, ki jih plačujejo delojemalci in delodajalci v državni proračun ali v sklade socialnega zavarovanja v pristojnosti države. V večini držav OECD se PSV obračunavajo od bruto plač in so namenjeni zagotavljanju socialne varnosti zaposlenih, obstaja pa tudi nekaj izjem. Tako Finska, Islandija in Nizozemska nekatere vrste PSV obračunavajo v odvisnosti od obdavčljivega dohodka (davčne osnove), medtem ko Avstralija in Nova Zelandija sploh nimata vzpostavljenega sistema obveznih PSV. V izračune niso vključeni prispevki v sisteme socialnega varstva izven sektorja države (OECD, 2011, str. 563).

4.1.8 Davki na izplačane plače

Davčna osnova davka na izplačane plače (tudi davek na plačilno listo) je lahko v dveh oblikah: bodisi kot delež od izplačanih plač ali kot fiksni znesek na zaposlenega. To vrsto davka pozna dvanajst držav članic OECD, v kalkulacijo obdavčitve plač pa ga vključujejo štiri države: Avstralija, Avstrija, Madžarska in Švedska. V delu Poročila, ki se ukvarja z analizo davčne vrzeli, so upoštevani v celoti, saj povečujejo razkorak med stroški dela in neto razpoložljivim dohodkom, prav tako kot dohodnina in obvezni PSV. Od slednjih jih bistveno razlikuje njihova lastnost, da delojemalcu (neposredno) ne zagotavljajo nobenih socialnih ugodnosti oziroma pravic. Razlikujeta se lahko tudi davčna osnova davka na izplačane plače in davčna osnova delodajalčevih obveznih PSV (npr. določene bonitete so lahko obdavčene le z davkom na izplačane plače).

Možne oblike davčne osnove davka na izplačane plače so odvisne od veljavne zakonodaje držav članic in so, v skladu z metodologijo OECD (2011, str. 563–564), naslednje:

- bruto plača (brez bonitet in ostalih vrst nadomestil),
- vsota bruto plače in delodajalčevih obveznih PSV,
- fiksni znesek na zaposlenega.

4.1.9 Cerkevni davki

Čeprav so v veliko državah članicah OECD plače obremenjene tudi z davkom, znanim kot cerkveni davek (angl. *church tax*), le Danska vključuje omenjeni davek v kalkulacijo obdavčitve plač. Na Danskem predstavlja namreč državna cerkev del širšega sektorja države. Danci menijo, da je vključitev cerkve v njihov javnofinančni sistem primerna zaradi visoke stopnje nadzora, ki ga vlada izvaja nad cerkvijo.

4.1.10 Družinske bonitete

Družinske bonitete, vključene v Poročilo, se v splošnem nanašajo na davčne olajšave in otroške dodatke za vzdrževane šoloobvezne otroke v starosti med (vendar ne vključno) 5 in 12 let. V primeru, da se davčne olajšave ali otroški dodatki znotraj te starostne skupine razlikujejo, se v obračunu upošteva najbolj ugodne določbe (OECD, 2011, str. 564).

4.2 Omejitve raziskave

Pomanjkljivost opisane metodologije izhaja iz dejstva, da se položaj plače povprečnega delavca v skupni distribuciji dohodkov posameznega gospodarstva OECD razlikuje od države do države, čeprav so v raziskavo zajete plače za primerljiva delovna mesta v različnih državah OECD. Metodologija se sicer s preprostim pristopom primerjave davčno-socialnega položaja zaposlenih in njihovih družinskih članov izogne številnim konceptualnim in definicijskim težavam, ki so prisotne pri kompleksnejših mednarodnih primerjavah davčnih bremen in

sistemov družinskih prejemkov, vendar pri tem izpostavlja nekatere omejitve (OECD, 2011, str. 567–569):

- V Poročilu niso zajeti vsi davki in bonitete zaposlenih, zato rezultata raziskave ni mogoče upoštevati kot indikatorja celotnega vpliva sektorja države na blaginjo davkoplačevalcev in njihovih družin. Za popolno oceno njihovega davčno-socialnega položaja bi bilo potrebno vključiti še študije vpliva posrednih davkov, vse komponente dohodkov, ki so predmet dohodnine, ter vse davčne olajšave in socialne prejemke. Omenjena popolna pokritost bi zahtevala tudi upoštevanje koristi, ki jih davkoplačevalci prejmejo od javnega sektorja v obliki javnih storitev – bodisi brezplačno¹⁴ ali po subvencioniranih cenah (npr. zdravstvo, socialno varstvo, vzgoja in izobraževanje itd.) in učinek podjetniških ter drugih direktnih davkov na plače in cene.
- Poročilo kaže le zakonsko davčno incidenco delojemalcev in delodajalcev. Končna, ekonomska incidenca je lahko precej drugačna, saj se davčno breme lahko prenaša od delodajalcev na delojemalce in obratno.
- Neto razpoložljivi dohodek davkoplačevalca lahko predstavlja v različnih državah različne stopnje življenjskega standarda. To se kaže predvsem na dveh področjih. Prvič, obseg blaga in storitev ter njihove relativne cene, ki vplivajo na potrošnjo, se med državami razlikujejo. Drugič, različne javnofinančne ureditve omogočajo svojim državljanom različne ravni kakovosti življenja. Slednje področje se večinoma odraža skozi sisteme javnih socialnih izdatkov (angl. *public social expenditures*), ki jih definiramo kot javne izdatke za izobraževanje, zdravstveno zaščito, stanovanjsko oskrbo, pokojnine, nadomestila za brezposelnost ter druge oblike dohodkovnih nadomestil in socialnih storitev (Stanovnik, 2008, str. 185). Tako lahko davkoplačevalec z nižjim neto razpoložljivim dohodkom v državi z močnim sistemom javnih socialnih izdatkov uživa enak ali višji življenjski standard kot tisti z višjim razpoložljivim dohodkom, ki živi v državi, ki te storitve zagotavlja v manjšem obsegu.
- Omejitve, ki se nanašajo na izključitev ostalih dohodkov, ki poleg plače predstavljajo osnovo za obračun dohodnine, ter na omejeno število v Poročilo zajetih davčnih olajšav, lahko povzročijo, da so lahko dejanske davčne stopnje nekoliko različne od ocenjenih v Poročilu.

4.3 Mednarodne primerjave obdavčitve plač

Za doseganje mednarodne primerljivosti podatkov je uporabljen skupni imenovalec – metodologija paritete kupne moči (angl. *Purchasing Power Parity – PPP*). Pretvornik, ki ima lastnost, da iz nacionalnih vrednosti istočasno odstrani oba preostala vira razlik med nacionalnimi bruto domačimi proizvodi (v nadaljevanju BDP), to je razlike v valutah ter razlike v ravni cen med državami, je pariteta kupne moči (v nadaljevanju PKM). Omenjeni pretvornik omogoča, da se BDP posameznih držav, ki so izraženi v različnih valutah in

¹⁴ Brezplačno v trenutku prejema storitve; sicer se navedene storitve javnega sektorja v pretežnem delu financirajo z davki oziroma obveznimi PSV.

vrednoteni v različnih, nacionalnih ravneh cen, izrazijo v skupni valuti in enotni ravni cen. Te vrednosti zato lahko med državami primerjamo, saj izražajo le razlike v realnem obsegu BDP med državami. PKM so splošno opredeljene kot tisti pretvorniki valut, ki izenačujejo kupno moč različnih valut tako, da izločijo razlike v ravni cen med državami. PKM so torej inštrument, ki ima to lastnost, da hkrati opravlja dve funkciji, to je funkcijo pretvornika različnih valut v neko skupno valuto ter funkcijo prostorskega cenovnega deflatorja. Če posamezne države uporabljajo enako valuto, ima PKM le prvo funkcijo, to je funkcijo cenovnega deflatorja (Repotočnik, 2004, str. 1–4).

OECD v svojih publikacijah in na svojih spletnih straneh objavlja rezultate o BDP v PKM v ameriških dolarjih (v nadaljevanju USD). To pomeni, da so PKM vsake države izražene v številu enot njene lastne valute za 1 USD. Za nekatere države izračunava rezultate vsako tretje referenčno leto in takrat rezultate tudi podrobno objavi. Zadnje referenčno leto je bilo leto 2008.

Naslednja Tabela (10) prikazuje PKM nacionalnih valut za 1 USD za leto 2010 za vse države članice OECD, ki so uporabljene v vseh mednarodnih primerjavah v nadaljevanju. Za Hrvaško, ki ni članica OECD, je upoštevana PKM iz leta 2008, kar je zadnji razpoložljivi podatek.

Tabela 10: PKM nacionalnih valut članic OECD in Hrvaške v odnosu na USD v letu 2010

Država	PKM	Država	PKM	Država	PKM	Država	PKM	Država	PKM
Avstralija	1,52	Finska	0,92	Izrael	3,72	N. Zelandija	1,53	Slovenija	0,63
Avstrija	0,85	Francija	0,87	Japonska	111,45	Nemčija	0,80	Španija	0,71
Belgija	0,87	Grčija	0,73	Kanada	1,22	Nizozemska	0,85	Švedska	8,95
Češka	13,39	Hrvaška	3,82*	Koreja	822,24	Norveška	9,13	Švica	1,52
Čile	409,03	Irska	0,88	Luksemburg	0,91	Poljska	1,88	Turčija	0,99
Danska	8,10	Islandija	134,09	Madžarska	128,92	Portugalska	0,63	VB	0,66
Estonija	8,00	Italija	0,78	Mehika	7,95	Slovaška	0,50	ZDA	1,00

Legenda: PKM: pariteta kupne moči

Opomba: * Podatek za leto 2008.

Vir: OECD, Taxing Wages, 2011, str. 578; OECD, StatExtracts, 2010, 2008 PPP Benchmark results, tabela 1.12.

4.3.1 Primerjava obdavčitve PLBP za leto 2010 po metodologiji OECD

Izhodišče primerjav obdavčitve plač med državami članicami OECD predstavlja povprečna letna bruto plača (v nadaljevanju PLBP) povprečnega delavca¹⁵, izražena v USD po PKM. Na tej osnovi se ugotavlja **obdavčitev delojemalca** z dohodnino in PSV, kar se izrazi z deležem omenjenih davkov in prispevkov v PLBP. Poleg podatka o stopnji obdavčitve se v primeru delojemalca ugotavlja tudi povprečni letni neto razpoložljivi dohodek (angl. *net take-home pay*) oziroma povprečna letna neto plača (v nadaljevanju PLNP) po obdavčitvi, ki jo dobimo kot rezultat zmanjšanja PLBP za davke in prispevke, plačane s strani delojemalca.

¹⁵ Pojem povprečnega delavca (angl. *average worker* – AW) je obrazložen v Tabeli 7.

Naslednja osnova, ki se uporablja za izračun stopnje obdavčitve plač na strani delodajalcev ter za ugotavljanje celotnih stroškov delodajalcev v zvezi s plačami, so povprečni letni stroški dela (v nadaljevanju PLSD). Sestavljeni so iz PLBP in pripadajočih PSV ter drugih davkov in prispevkov, ki jih na plače plačujejo delodajalci. Lahko bi jih opredelili tudi kot seštevek PLNP in vseh pripadajočih dajatev (iz in na plačo). Stopnja **obdavčitve delodajalca** se izrazi z deležem dajatev delodajalca v PLSD.

Skupna obdavčitev plač je prikazana s stopnjo davčne vrzeli, ki meri delež vseh davkov in prispevkov (delojemalca in delodajalca) v PLSD. Stopnja davčne vrzeli je z vidika mednarodnih primerjav najpomembnejši kazalnik obdavčitve plač. Poleg strukture in skupne višine posameznih davčnih elementov plače izraža tudi razkorak med delodajalčevimi celotnimi stroški v zvezi z izplačanimi plačami delojemalcem in celotnim neto razpoložljivim dohodkom, ki ga po plačilu vseh davkov in prispevkov prejmejo delojemalci.

V okviru analize obdavčevanja PLBP v državah članicah OECD sem za izbrane države ugotavljala:

- višino in strukturo davčnega bremena ter celoten strošek izplačane plače delodajalca,
- višino in strukturo davčnega bremena ter celotni neto razpoložljivi dohodek delojemalca,
- vrzel med bruto stroškom delodajalca in neto dohodkom delojemalca.

V Tabelah 11 in 12 ter Slikah 5 in 6 sem predstavila vse zgoraj opisane kategorije plač in njihove obdavčitve za države članice OECD za leto 2010. Pri tem sem posebej izpostavila izbrane države (razen Hrvaške), za katere bom v nadaljevanju predstavila najpomembnejše ugotovitve. Za primerjavo obdavčitve plač izbranih držav z drugimi državami članicami OECD in državami članicami EU sem prikazala tudi povprečne vrednosti držav članic OECD ter povprečne vrednosti držav članic EU (EU-15 in EU-21).

Tabela 11: Obdavčitev delojemalca v državah OECD pri PLBP v letu 2010 v deležih PLBP (v USD po PKM)

Država*		PLBP**	Delojemalec***			PLNP
			DOH	PSV	Skupaj	
		USD po PKM	% PLBP			USD po PKM
		1	2	3	4 (2+3)	5 (1-4)
1	Švica	50.170	10,0	6,1	16,1	42.093
2	VB	53.623	16,3	9,2	25,5	39.949
3	Luksemburg	53.561	14,2	12,2	26,4	39.421
4	Koreja	43.049	4,1	7,8	11,9	37.926
5	Nizozemska	52.581	16,4	15,6	32,0	35.755
6	Norveška	49.991	20,9	7,8	28,7	35.644
7	Irska	44.993	14,4	7,3	21,7	35.230
8	Japonska	43.626	7,7	13,1	20,8	34.552
9	ZDA	43.040	15,3	7,7	23,0	33.141
10	Avstralija	41.231	21,6	0,0	21,6	32.325

nadaljevanje

Država*		PLBP**	Delojemalec***			PLNP
			DOH	PSV	Skupaj	
		USD po PKM	% PLBP			USD po PKM
		1	2	3	4 (2+3)	5 (1-4)
11	Nemčija	51.935	18,7	20,5	39,2	31.576
12	Avstrija	46.911	14,7	18,1	32,8	31.524
13	Švedska	40.902	17,7	7,0	24,7	30.799
14	Finska	41.915	22,0	7,1	29,1	29.718
15	Danska	46.235	27,9	10,7	38,6	28.388
16	Francija	38.828	14,1	13,7	27,8	28.034
17	Kanada	35.871	14,9	7,3	22,2	27.908
18	Belgija	47.617	28,1	14,0	42,1	27.570
19	Španija	34.545	15,2	6,4	21,6	27.083
20	Izrael	31.747	8,6	7,8	16,4	26.540
21	N. Zelandija	31.152	16,9	0,0	16,9	25.887
22	Italija	35.847	20,3	9,5	29,8	25.165
23	Islandija	32.464	24,7	0,6	25,3	24.251
24	Portugalska	27.723	11,9	11,0	22,9	21.374
25	Grčija	24.112	2,8	16,0	18,8	19.579
26	Slovenija	26.438	11,0	22,1	33,1	17.687
27	Češka	21.549	11,5	11,0	22,5	16.700
28	Poljska	20.051	6,7	17,8	24,5	15.139
29	Estonija	18.440	16,6	2,8	19,4	14.863
30	Turčija	19.783	12,1	15,0	27,1	14.422
31	Slovaška	18.142	8,1	13,4	21,5	14.241
32	Madžarska	18.967	14,2	17,0	31,2	13.049
33	Čile	11.552	0,0	7,0	7,0	10.743
34	Mehika	10.996	4,3	1,4	5,7	10.369
Povprečje OECD		35.576	14,2	10,1	24,4	26.431
Povprečje EU-15		42.755	17,0	11,9	28,9	30.078
Povprečje EU-21		36.425	15,4	12,5	27,9	25.850

Legenda: PLBP: povprečna letna bruto plača DOH: dohodnina PSV: prispevki za socialno varnost
 PLNP: povprečna letna neto plača Povprečje: navadna aritmetična sredina
 EU-15: države članice EU do 1. maja 2004 EU-21: države članice EU, ki so članice OECD
 USD po PKM: vrednost v ameriških dolarjih, preračunana iz nacionalnih po pariteti kupne moči – PKM; (ZDA=1)

Opombe: * Države so razvrščene po padajoči vrednosti PLNP.

** Letna bruto plača povprečnega delavca.

*** Samska oseba brez otrok.

Vir: OECD, *Taxing Wages, 2011*, str. 18, 88, 92, 94 in 102; European Union – *About the EU – Countries, 2011*.

Po višini PLBP v letu 2010 (v USD po PKM) med izbranimi državami izstopa Avstrija (46.911). Sledijo ji Italija (35.847), Slovenija (26.438) in Madžarska (18.967). Delež najnižje PLBP (Madžarska) v najvišji PLBP (Avstrija) je tako znašal le 40,4 %. Slovenska PLBP je bila nižja od avstrijske za 43,6 % in višja od madžarske za 39,4 %. V letu 2010 je imela samo Avstrija višjo PLBP od vseh treh izračunanih povprečij (za 31,9 % od povprečja OECD, za 9,7 % od povprečja EU-15 in za 28,8 % od povprečja EU-21). V Italiji je bila PLBP višja le od povprečja držav OECD (za 0,8 %). Slovenska in madžarska PLBP sta bili nižji od vseh

treh povprečnih vrednosti. V primerjavi z državami EU je imela Slovenija višjo PLBP le od nekaterih novih članic, medtem ko se Madžarska po višini PLBP uvršča na samo dno seznama vseh držav članic OECD. V primerjavi s povprečno PLBP držav EU-21 sta bili slovenska in madžarska PLBP nižji za 27,4 % in 47,9 %.

Razlike v stopnjah celotne obdavčitve delojemalcev so bile med izbranimi državami minimalne, večje razlike pa so bile v strukturi obdavčitve. Delojemalci so bili v povprečju najbolj obdavčeni v Sloveniji (33,1 %), kar je posledica visokih delojemalčevih PSV (22,1 %), najmanj pa v Italiji, kjer je stopnja celotne obdavčitve delojemalca znašala 29,8 %. V Sloveniji je povprečni delavec v letu 2010 plačal le 11,0 % dohodnine, medtem ko je bila ta stopnja v Italiji kar za 9,3 odstotne točke višja (20,3 %). Avstrija in Madžarska sta imeli zelo podobno strukturo in višino obdavčitve delojemalca z dohodnino in PSV. Dosežena povprečna dohodninska stopnja v Avstriji je znašala 14,7 % (na Madžarskem 14,2 %), višina delojemalčevih PSV pa je bila v Avstriji 18,1 %, na Madžarskem pa 17,0 %. Zaradi dokaj izenačenih davčnih stopenj delojemalcev so bile tudi razlike v PLNP sorazmerne razlikam v PLBP. Povprečni delavec v Avstriji je v letu 2010 razpolagal s PNLP (v USD po PKM) v višini 31.524, PNLP v Italiji, Sloveniji in na Madžarskem pa so znašale 25.165, 17.687 in 13.049. Slovenski delojemalec je v primerjavi z avstrijskim prejel za 43,9 % nižjo PLNP.

Tabela 12: Obdavčitev delojemalca in delodajalca v državah OECD pri PLBP v letu 2010 v deležih PLSD (v USD po PKM)

Država*		PLSD**	DOH	PSV		Davčna vrzel	
				Delojemalec***	Delodajalec****		
		USD po PKM	% PLSD				
		1	2	3	4	5 (2+3+4)	
1	Nemčija	61.971	15,7	17,2	16,2	49,1	
2	Belgija	61.810	21,6	10,8	23,0	55,4	
3	Avstrija	60.576	11,4	14,0	22,6	48,0	
4	Luksemburg	59.726	12,7	10,9	10,3	33,9	
5	VB	59.372	14,7	8,3	9,7	32,7	
6	Nizozemska	58.102	14,8	14,1	9,5	38,4	
7	Norveška	56.390	18,6	6,9	11,3	36,8	
8	Francija	55.252	9,9	9,6	29,7	49,2	
9	Švedska	53.754	13,5	5,3	23,9	42,7	
10	Švica	53.205	9,4	5,7	5,7	20,8	
11	Finska	51.263	18,0	5,8	18,2	42,0	
12	Irska	49.830	13,0	6,6	9,7	29,3	
13	Japonska	49.690	6,8	11,5	12,2	30,5	
14	Italija	47.347	15,4	7,2	24,3	46,9	
15	Koreja	47.284	3,7	7,1	9,0	19,8	
16	ZDA	47.207	13,9	7,0	8,8	29,7	
17	Danska	46.235	27,9	10,7	0,0	38,6	
18	Španija	44.875	11,7	4,9	23,0	39,6	

se nadaljuje

nadaljevanje

Država*		PLSD**	DOH	PSV		Davčna vrzel
				Delojemalec***	Delodajalec****	
		USD po PKM		% PLSD		
1		2	3	4	5 (2+3+4)	
19	Avstralija	43.793	20,4	0,0	5,8	26,2
20	Kanada	40.020	13,3	6,5	10,4	30,2
21	Islandija	35.272	22,8	0,5	8,0	31,3
22	Portugalska	34.307	9,7	8,9	19,2	37,8
23	Izrael	33.226	8,3	7,5	4,5	20,3
24	N. Zelandija	31.152	16,9	0,0	0,0	16,9
25	Grčija	30.877	2,2	12,5	21,9	36,6
26	Slovenija	30.694	9,5	19,0	13,9	42,4
27	Češka	28.876	8,6	8,2	25,4	42,2
28	Estonija	24.784	12,3	2,1	25,6	40,0
29	Madžarska	24.372	11,0	13,2	22,2	46,4
30	Turčija	23.047	10,3	12,9	14,2	37,4
31	Poljska	23.014	5,9	15,5	12,9	34,3
32	Slovaška	22.896	6,4	10,6	20,8	37,8
33	Mehika	12.287	3,8	1,2	10,5	15,5
34	Čile	11.552	0,0	7,0	0,0	7,0
Povprečje OECD		41.590	12,2	8,5	14,2	34,9
Povprečje EU-15		51.686	14,1	9,8	17,4	41,3
Povprečje EU-21		44.283	12,7	10,3	18,2	41,1

Legenda: PLSD: povprečni letni stroški dela

DOH: dohodnina

PSV: prispevki za socialno varnost

Povprečje: navadna aritmetična sredina

EU-15: države članice EU do 1. maja 2004

EU-21: države članice EU, ki so članice OECD

USD po PKM: vrednost v ameriških dolarjih, preračunana iz nacionalnih po pariteti kupne moči – PKM; (ZDA=1)

Opombe: * Države so razvrščene po padajoči vrednosti PLSD.

** PLSD za letno bruto plačo povprečnega delavca.

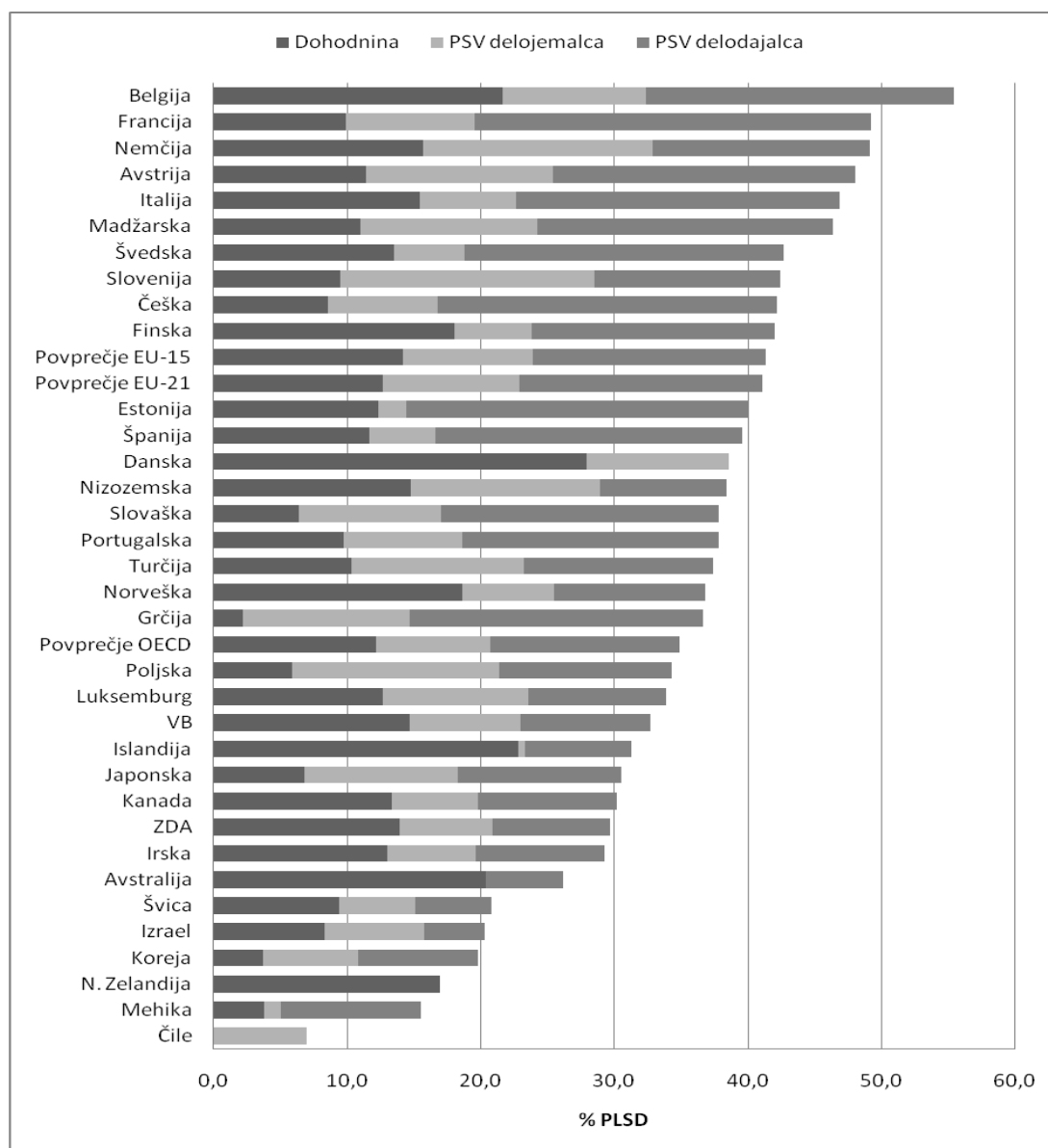
*** Samska oseba brez otrok.

**** PSV delodajalca vključujejo tudi davek na izplačane plače.

Vir: OECD, *Taxing Wages*, 2011, str. 15, 86 in 104; European Union – *About the EU – Countries*, 2011.

Razvrstitev izbranih držav po (padajoči) vrednosti PLSD (v USD po PKM) je bila v letu 2010 naslednja: Avstrija (60.576), Italija (47.347), Slovenija (30.694) in Madžarska (24.372). Primerjava med najvišjo in najnižjo vrednostjo PLSD pokaže, da so bili PLSD na Madžarskem za 59,8 % nižji od PLSD v Avstriji. Glede na povprečne vrednosti PLSD v OECD in EU je položaj izbranih evropskih držav podoben kot pri PLBP. Razlikuje se le v primeru Italije, kjer relativno visoka obdavčitev delodajalca povzroči, da PLSD presegajo tako povprečje OECD (za 13,8 %), kakor tudi povprečje EU-21 (za 6,9 %).

Slika 5: Struktura davčne vrzeli držav OECD pri PLBP v letu 2010 v deležih PLSD

Legenda: PLSD: povprečni letni stroški dela Povprečje: navadna aritmetična sredina
 EU-15: države članice EU do 1. maja 2004 EU-21: države članice EU, ki so članice OECD

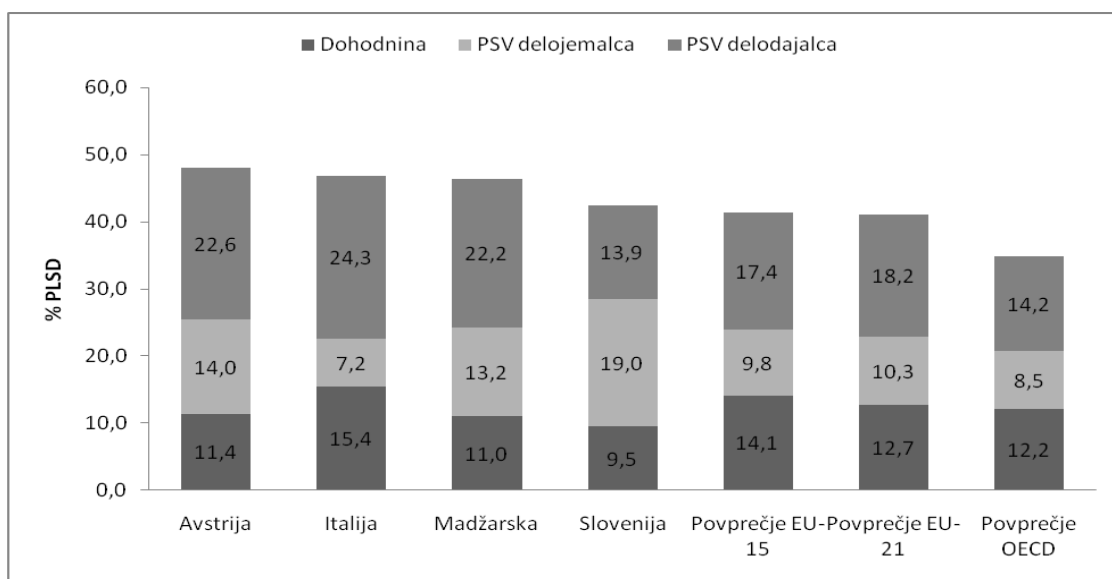
Opombi: Države so razvrščene po padajoči stopnji davčne vrzeli.
 Delojemalec je samska oseba brez otrok z letno bruto plačo povprečnega delavca.

Vir: OECD, *Taxing Wages*, 2011, str. 15, 86 in 104; European Union – About the EU – Countries, 2011.

Višine stopenj davčne vrzeli izbranih držav so bile v letu 2010 (po padajočih stopnjah) sledeče: v Avstriji 48,0 %, v Italiji 46,9 %, na Madžarskem 46,4 % in v Sloveniji 42,4 %. Italija in Madžarska sta imeli podobno stopnjo davčne vrzeli, v Avstriji je bila ta nekoliko višja, v Sloveniji pa znatno nižja. Pri analizi obdavčitve delojemalcev je bila za Slovenijo ugotovljena najvišja stopnja obdavčitve, iz česar sledi, da je bila obdavčitev delodajalcev v primerjavi z ostalimi državami v Sloveniji bistveno nižja. Višine stopenj davčne obveznosti delodajalcev so si sledile po naslednjem vrstnem redu: Italija 24,3 %, Avstrija 22,6 %, Madžarska 22,2 % ter Slovenija 13,9 %. Navedeno je še jasneje razvidno iz obeh slik (glej Sliki 5 in 6), ki s prikazom strukture davčne vrzeli za leto 2010 kažeta na to, da je bila v tem

letu med izbranimi državami slovenska povprečna plača v celoti davčno najmanj obremenjena, vendar gre nižja obdavčitev predvsem na račun nizke stopnje obveznosti delodajalcev za plačilo PSV. Ob tem je potrebno upoštevati tudi dejstvo, da so osnove vseh dosedanjih primerjav povprečne plače in da je za bolj realno sliko obdavčitve plač potrebno analizirati obdavčitev plač v različnih dohodkovnih razredih, kar je predmet obravnave naslednjega poglavja. V naslednjem poglavju prikazani rezultati pokažejo, da je zaradi progresivne dohodnine ter navzgor neomejene osnove za obračun PSV obdavčitev plač v Sloveniji pri višjih dohodkih občutno višja.

Slika 6: Struktura davčne vrzeli izbranih držav pri PLBP (v USD po PKM) v letu 2010 v deležih PLSD*

Legenda: PLSD: povprečni letni stroški dela

Povprečje: navadna aritmetična sredina

EU-15: države članice EU do 1. maja 2004

EU-21: države članice EU, ki so članice OECD

Opombe: *Razen Hrvaške.

Države so razvrščene po padajoči stopnji davčne vrzeli.

PSV delodajalca vključujejo tudi davek na izplačane plače.

Delojemalec je samska oseba brez otrok z letno bruto plačo povprečnega delavca.

Vir: OECD, *Taxing Wages*, 2011, str. 15, 86 in 104; European Union – *About the EU – Countries*, 2011.

4.3.2 Primerjava obdavčitve PLBP za leto 2009 po metodologiji OECD

V Tabeli 13 in Slikah 7 ter 8 so za leto 2009 zbrani vsi relevantni kazalci in kazalniki, ki izražajo vrste, višino in strukturo elementov plač in z njimi povezanih davčnih obremenitev za države članice OECD in za Hrvaško. Enako kot pri letu 2010 je pri analizi za leto 2009 posebna pozornost namenjena izbranim evropskim državam, s tem, da je v raziskavo za leto 2009 vključena tudi Hrvaška.

Tabela 13: Obdavčitev PLBP v državah OECD in na Hrvaškem v letu 2009 v deležih PLBP in PLSD

Država*		PLBP**	Delojemalec***			PLNP	PLSD	Delojemalec	Delodajalec	Davčna vrzel
			DOH	PSV	Skupaj			DOH+PSV	PSV****	
		USD po PKM	% PLBP			USD po PKM		% PLSD		
		1	2	3	4 (2+3)	5 (1-4)	6	7 (4*1/6)	8	9 (7+8)
1	Luksemburg	53.295	14,0	12,2	26,2	39.332	59.446	23,5	10,3	33,8
2	VB	52.826	16,2	9,1	25,3	39.461	58.448	22,9	9,6	32,5
3	Nizozemska	52.166	16,5	15,3	31,8	35.577	57.404	28,9	9,1	38,0
4	Nemčija	50.802	20,7	20,6	41,3	29.821	60.696	34,6	16,3	50,9
5	Norveška	50.002	21,0	7,8	28,8	35.601	56.402	25,5	11,4	36,9
6	Švica	49.677	9,9	6,1	16,0	41.729	52.682	15,1	5,7	20,8
7	Belgija	47.387	28,0	14,0	42,0	27.484	61.617	32,3	23,1	55,4
8	Avstrija	46.803	14,6	18,1	32,7	31.498	60.436	25,3	22,5	47,8
9	Danska	46.125	28,8	10,7	39,5	27.906	46.125	39,5	0,0	39,5
10	Irska	44.723	14,7	6,7	21,4	35.152	49.531	19,3	9,7	29,0
11	Koreja	42.159	3,9	7,6	11,5	37.311	46.232	10,5	8,8	19,3
12	ZDA	42.159	15,1	7,7	22,8	32.547	46.227	20,8	8,8	29,6
13	Japonska	41.816	7,8	12,2	20,0	33.453	47.213	17,7	11,4	29,1
14	Finska	41.720	22,7	6,3	29,0	29.621	51.315	23,6	18,7	42,3
15	Avstralija	41.395	21,5	0,0	21,5	32.495	44.046	20,2	6,0	26,2
16	Švedska	40.529	18,4	7,0	25,4	30.235	53.263	19,3	23,9	43,2
17	Francija	37.541	14,0	13,7	27,7	27.142	53.420	19,5	29,7	49,2
18	Kanada	35.788	15,3	7,3	22,6	27.700	39.927	20,3	10,3	30,6
19	Italija	35.452	20,3	9,5	29,8	24.887	46.825	22,6	24,2	46,8
20	Španija	33.966	13,4	6,4	19,8	27.241	44.121	15,2	23,1	38,3
21	Islandija	32.065	23,4	0,2	23,6	24.498	34.043	22,2	5,8	28,0
22	N. Zelandija	30.356	17,7	0,0	17,7	24.983	30.356	17,7	0,0	17,7
23	Izrael	30.244	8,9	7,7	16,6	25.223	31.608	15,9	4,3	20,2
24	Portugalska	27.073	11,6	11,0	22,6	20.955	33.502	18,3	19,2	37,5
25	Grčija	26.089	4,8	16,0	20,8	20.662	33.410	16,2	22,0	38,2
26	Slovenija	25.546	10,8	22,1	32,9	17.141	29.659	28,3	13,9	42,2
27	Hrvaška	22.801	9,8	20,0	29,8	16.000	26.722	25,4	14,7	40,1
28	Češka	20.854	11,3	11,0	22,3	16.204	27.944	16,6	25,4	42,0
29	Turčija	19.976	12,0	15,0	27,0	14.582	23.272	23,2	14,2	37,4
30	Poljska	19.012	6,6	17,8	24,4	14.373	21.822	21,3	12,9	34,2
31	Madžarska	18.998	20,7	17,0	37,7	11.836	25.210	28,4	24,7	53,1
32	Estonija	18.248	16,8	1,8	18,6	14.854	24.429	13,9	25,3	39,2
33	Slovaška	17.772	8,0	13,4	21,4	13.969	22.428	17,0	20,7	37,7
34	Čile	11.876	0,0	7,0	7,0	11.045	11.876	7,0	0,0	7,0
35	Mehika	10.962	4,0	1,4	5,4	10.370	12.243	4,8	10,5	15,3
Povprečje OECD		35.159	14,5	10,0	24,5	26.085	41.093	20,8	14,2	35,0
Povprečje EU-15		42.433	17,2	11,8	29,0	29.798	51.304	24,1	17,4	41,5
Povprečje EU-21		36.044	15,9	12,4	28,2	25.493	43.860	23,2	18,3	41,5

Legenda: PLBP: povprečna letna bruto plača

PSV: prispevki za socialno varnost

PLSD: povprečni letni stroški dela

EU-15: države članice EU do 1. maja 2004

USD po PKM: vrednost v ameriških dolarjih, preračunana iz nacionalnih po pariteti kupne moči –

PKM; (ZDA=1).

DOH: dohodnina

PLNP: povprečna letna neto plača

Povprečje: navadna aritmetična sredina

EU-21: države članice EU, ki so članice OECD

Opombe: * Države so razvrščene po padajoči vrednosti PLBP.

** Letna bruto plača povprečnega delavca.

*** Samska oseba brez otrok.

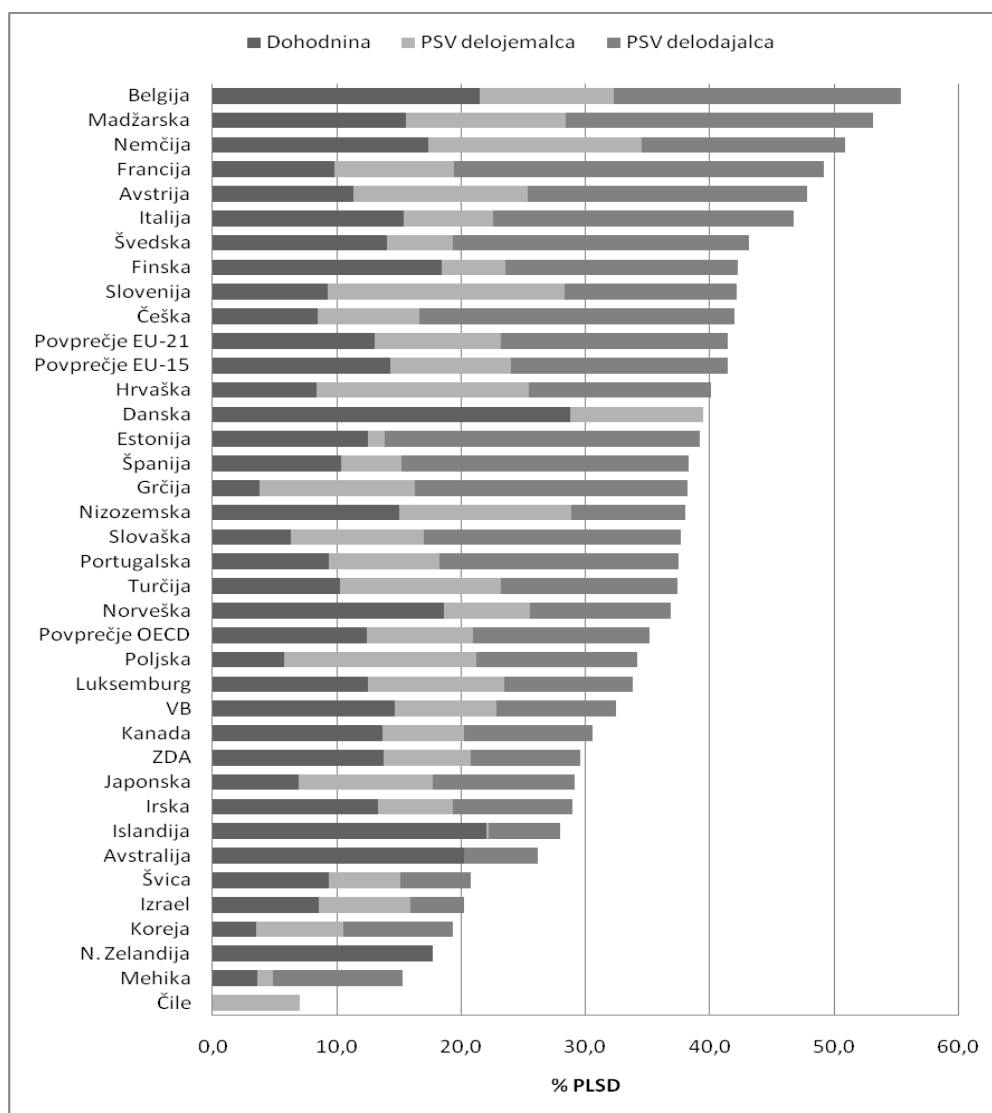
**** PSV delodajalca vključujejo tudi davek na izplačane plače.

Vir: OECD, *Taxing Wages*, 2011, str. 146, 148–150, 155 in 157; I. Tomić & A. Grdović Gnip, *Labour markets and taxes in Europe: How much do governments bite the hands that feed them?*, 2011; OECD, *StatExtracts*, 2010, 2008 PPP Benchmark results, tabela 1.12; European Union – *About the EU – Countries*, 2011.

Razlike v BPLB med letoma 2009 in 2010 niso bile velike. V Avstriji in na Madžarskem so bile PLBP skoraj nespremenjene (spremembe so znašale manj kot 0,5 %), nekoliko nižje pa so bile v Italiji (za približno 1 %) in Sloveniji (za približno 3 %). Vrstni red izbranih držav v letu 2009 po (padajoči) višini PLBP (v USD po PKM) je enak kot v letu 2010 (dodatno se v seznam uvršča Hrvaška): Avstrija (46.803), Italija (35.452), Slovenija (25.546), Hrvaška (22.801) in Madžarska (18.998). Stopnje obdavčitve delojemalca so bile v letu 2009 pri vseh državah razen pri Madžarski skoraj identične tistim iz leta 2010. Madžarska je imela v letu 2009 za 6,5 odstotnih točk višjo obdavčitev delojemalca v primerjavi z letom 2010. Razlika v celoti izhaja iz višje obdavčitve pri dohodnini. Hrvaški delojemalec je bil obdavčen z enako skupno davčno stopnjo (29,8 %) kot italijanski, vendar s to razliko, da v primeru Hrvaške večji del obdavčitve izhaja iz PSV (20 %), medtem ko je v Italiji bistveno višja stopnja obdavčitve pri dohodnini (20,3 %). PLNP je bila v obeh preučevanih letih zaradi minimalnih sprememb v PLBP in v stopnjah obdavčitve skoraj enaka. V letu 2009 je bila znatno nižja samo v primeru Madžarske, kjer je v tem letu veljala višja dohodninska stopnja. Hrvaška je tako po višini PLBP kot po strukturi obdavčenja delojemalca med vsemi izbranimi državami najbližje Sloveniji, le da so vrednosti omenjenih kategorij (PLBP in obeh davčnih stopenj) nekoliko nižje od slovenskih.

Obdavčitev delodajalcev je bila (razen pri Madžarski, ki je imela v letu 2009 za 2,5 odstotni točki višjo obdavčitev kot leta 2010) v obeh obravnavanih letih enaka. Hrvaški delodajalci so obdavčeni po relativno nizki stopnji (14,7 % PLSD oziroma 17,5 % PLBP), kar skupaj z relativno nizko obdavčitvijo delojemalcev pomeni relativno nizko stopnjo davčne vrzeli. Tudi za Slovenijo veljajo enake ugotovitve, le da je pri nas obdavčitev delodajalcev še nekoliko nižja, medtem ko je obdavčitev delojemalcev za toliko višja, da slovenska skupna stopnja obdavčitve oziroma stopnja davčne vrzeli za 2,1 odstotne točke oziroma za 5,2 % presega hrvaško.

Slika 7: Struktura davčne vrzeli držav OECD pri PLBP v letu 2009 v deležih PLSD

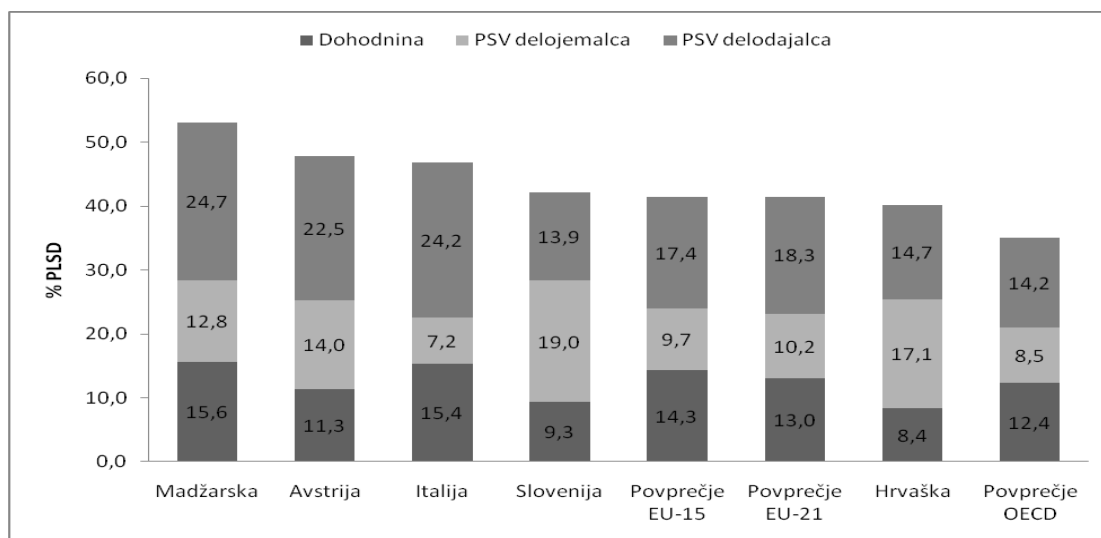
Legenda: PLSD: povprečni letni stroški dela Povprečje: navadna aritmetična sredina
 EU-15: države članice EU do 1. maja 2004 EU-21: države članice EU, ki so članice OECD

Opombi: Države so razvrščene po padajoči stopnji davčne vrzeli.
 Delojemalec je samska oseba brez otrok z letno bruto plačo povprečnega delavca.

Vir: OECD, *Taxing Wages*, 2011, str. 146, 148-150, 155 in 157; I. Tomić & A. Grdović Gnip, *Labour markets and taxes in Europe: How much do governments bite the hands that feed them?*, 2011; OECD, *StatExtracts*, 2010, 2008 PPP Benchmark results, tabela 1.12; European Union – *About the EU – Countries*, 2011.

Madžarska je imela v letu 2009 v primerjavi z letom 2010 precej višjo stopnjo obdavčitve plač, zato je bil tudi vrstni red držav glede na višino stopnje davčne vrzeli drugačen. Stopnje (po padajočih vrednostih) so bile po posameznih državah naslednje: na Madžarskem 53,1 %, v Avstriji 47,8 %, v Italiji 46,8 %, v Sloveniji 42,2 % in na Hrvaškem 40,1 %. Z drugimi besedami, razkorak med stroški dela delodajalca in neto plačo delojemalca je bil največji na Madžarskem in najmanjši na Hrvaškem, kar pomeni, da je bil delež PLNP v PLSD največji na Hrvaškem (59,9 %) in najmanjši na Madžarskem (le 46,9 %).

Slika 8: Struktura davčne vrzeli izbranih držav pri PLBP (v USD po PKM) v letu 2009 v deležih PLSD

Legenda: PLSD: povprečni letni stroški dela Povprečje: navadna aritmetična sredina
 EU-15: države članice EU do 1. maja 2004 EU-21: države članice EU, ki so članice OECD

Opombe: Države so razvrščene po padajoči stopnji davčne vrzeli.
 PSV delodajalca vključujejo tudi davek na izplačane plače.
 Delojemalec je samska oseba brez otrok z letno bruto plačo povprečnega delavca (AW).

Vir: OECD, Taxing Wages, 2011, str. 146, 148–150, 155 in 157; I. Tomić & A. Grdović Gnip, Labour markets and taxes in Europe: How much do governments bite the hands that feed them?, 2011; OECD, StatExtracts, 2010, 2008 PPP Benchmark results, tabela 1.12; European Union – About the EU – Countries, 2011.

V tem poglavju sem analizirala PLBP in njihovo obdavčitev v državah članicah OECD in na Hrvaškem, pri čemer sem podrobneje obravnavala to področje v izbranih državah. Poleg že predstavljenih izsledkov analize ugotavljam v primeru Slovenije dvoje. Prva ugotovitev se nanaša na, po mojem mnenju, neustrezno razmerje pri financiranju socialne varnosti zaposlenih v smislu previsoke obdavčitve delojemalcev v primerjavi z obdavčitvijo delodajalcev. V večini držav članic OECD, v katerih se sistemi socialnega zavarovanja zaposlenih financirajo predvsem s prispevki delojemalcev in njihovih delodajalcev, velja za slednje višja stopnja obdavčitve. Izjema je le nekaj držav, v katerih financiranje sistemov socialnega zavarovanja ne temelji na prispevkih. Slovenija in Hrvaška sta na področju financiranja socialne varnosti zaposlenih edini med izbranimi državami, kjer je delojemalec obdavčen z višjo prispevno stopnjo od delodajalca. Na Hrvaškem je razlika v stopnjah obdavčitve razmeroma nizka (2,8 odstotne točke), v primeru Slovenije pa je ta razlika bistveno večja, saj znaša 6,0 odstotnih točk oziroma kar 37,3 %. Menim, da je z vidika mednarodnih načel oziroma pravil, ki urejajo pravice na področju socialne varnosti, takšna ureditev neprimerna, saj iz mednarodnih dokumentov¹⁶ izhaja, da je delodajalec na podlagi pogodbenega razmerja z delojemalcem, opredeljenega v pogodbi o zaposlitvi, dolžan nositi večje breme obveznosti iz naslova socialnega zavarovanja v primerjavi z delojemalcem. V Sloveniji, kjer imamo sistem socialnega zavarovanja financiran skoraj izključno s prispevki,

¹⁶ Tematika je obravnavana v 2. poglavju magistrskega dela (razdelek 2.2.2.1).

ima omenjeno načelo še bistveno večji pomen kot v sistemih, kjer država financira pretežni del teh pravic iz splošnih davkov.

Druga pomembna ugotovitev pa je relativno nizka povprečna plača v naši državi. Od izbranih držav sta imeli nižjo povprečno plačo le Madžarska in Hrvaška, slovenska povprečna plača pa je bila nižja ne le od obeh povprečnih vrednosti, ki se ugotavljajo na nivoju EU, temveč je bila nižja celo od povprečja vseh držav OECD. Pri tem se postavlja vprašanje, zakaj v Sloveniji ni visokih plač (kar se odraža v nizki povprečni plači) oziroma v katerih drugih oblikah (namesto prek plač) se izplačuje del plačil za opravljeno delo v naši državi.

5 EFEKTIVNA OBDAVČITEV PLAČ V IZBRANIH EVROPSKIH DRŽAVAH V LETU 2010

V okviru tega poglavja se osredotočam na proučevanje različnih sistemov obdavčitve dohodkov fizičnih oseb v izbranih državah. Pri analizi sem posebno pozornost namenila obdavčitvi plač. Osnovo teoretičnega proučevanja predstavlja zadnja letna izdaja »European Tax Handbook« (IBFD, 2010). V primerih, ko je omenjeno strokovno gradivo preveč splošno (predvsem v smislu podajanja konkretnih podatkov o osnovah in stopnjah obdavčitve plač v posamezni državi), omenjeno delo uporabljam v kombinaciji z že predhodno predstavljenim raziskovalnim delom s področja obdavčitve plač – »Taxing wages« (OECD, 2011). Za Hrvaško sem uporabila tudi vso veljavno zakonodajo, ki je v letu 2010 urejala področje plač in njihovo obdavčitev, ter ustrezne strokovne članke in publikacije, izdane s strani pristojnih državnih in drugih institucij.

Na temelju pridobljenih spoznanj o ustroju in delovanju navedenih sistemov sem za vsako posamezno obravnavano državo prikazala praktičen primer izračuna plače (tudi za Slovenijo, ki je s teoretičnega vidika obravnavana v 3. poglavju). Pri tem uporabljam enoten sistem obračuna z namenom čim bolj primerljivega končnega prikaza dobljenih rezultatov. Poglavje zaključujem z analizo primerjave izdelanih plačnih obračunov.

5.1 Obdavčitev plač v Italiji

Dohodki fizičnih oseb so predmet obdavčenja z dohodnino. Če fizične osebe ustvarijo dohodek z opravljanjem dejavnosti, so ti dohodki predmet obdavčitve z dohodnino v obliki dohodka iz dejavnosti. Zaposleni in samostojni podjetniki so zavezani plačilu PSV. Nacionalna valuta je evro (EUR).

5.1.1 Dohodnina

5.1.1.1 Zavezanci za dohodnino in enota obdavčevanja

Rezidenti so zavezani plačilu dohodnine od vseh dohodkov, ki imajo vir v Italiji, in od vseh dohodkov, ki imajo vir izven Italije (načelo svetovnega dohodka). Nerezidenti so zavezani plačilu dohodnine od vseh dohodkov, ki imajo vir v Italiji. Fizična oseba je rezident, če je večji del davčnega leta:

- registriran v italijanskem civilnem registru ali
- je rezident ali ima svoj domicil v Italiji, v skladu z določili civilnega prava.

Rezidenstvo je kraj običajnega bivališča, domicil je kraj, s katerim so povezani osebni in ekonomski interesi fizične osebe (center njenih vitalnih interesov). Določbe o izogibanju obdavčenja veljajo za tiste italijanske državljane, ki svoje rezidentstvo prenesejo v eno izmed držav s seznama držav z ugodnejšo obdavčitvijo. Če emigrirajo v državo, ki je navedena na seznamu držav z ugodnejšo obdavčitvijo, italijanski državljani za namene dohodnine še naprej ostanejo rezidenti Italije. Breme dokazovanja dejanskega rezidentstva izven Italije leži na strani zavezanca. Lista držav z ugodnejšo obdavčitvijo se objavi s sklepom ministrstva (IBFD, 2010, str. 459).

Partnerji v zakonski ali izvenzakonski skupnosti so obdavčeni **ločeno** glede na dosežen dohodek. Poleg tega je vsak izmed partnerjev obdavčen tudi za polovico dohodka, ki ga ustvarijo mladoletni otroci, in za polovico ustvarjenega dohodka od premoženja, ki je v skupni lasti obeh partnerjev zaradi zakonskega stanu, ter od premoženja ustvarjenega na podlagi premoženjskega sklada, ustanovljenega za namene pokrivanja potreb družine (ital. *fondo patrimoniale*).

5.1.1.2 Obdavčljivi dohodki

Rezidenti so zavezani za plačilo dohodnine od dohodkov po načelu svetovnega dohodka in so razvrščeni v eno izmed naslednjih oblik (IBFD, 2010, str. 459):

- dohodek iz nepremičnin,
- dohodek iz kapitala,
- dohodek iz zaposlitve,
- dohodek iz strokovne dejavnosti,
- dohodek iz poslovne dejavnosti,
- drugi dohodki, vključno s kapitalskimi dobički.

Skupni obdavčljivi dohodek se izračuna s seštevkom vsake izmed naštetih oblik dohodkov. Izgube, ki izhajajo iz poslovanja ali opravljanja umetniške dejavnosti ali poklica, lahko

znižujejo skupno davčno osnovo. Oproščeni dohodki in dohodki, ki so predmet cedularne obdavčitve, se ne prištevajo k skupnemu obdavčljivemu dohodku. Kapitalski dobički od odsvojitve delnic in drugih vrednostnih papirjev ter dobički pri prenosu ali odkupu dolga ali terjatev, so lahko predmet drugih davkov in ne dohodnine.

Dohodki, oproščeni dohodnine so naslednji:

- nekateri prispevki ali premije iz delovnega razmerja,
- nekatere bonitete v zvezi z delovnim razmerjem,
- nekateri kapitalski dobički v zvezi nepremičninami.

5.1.1.3 Oproščeni dohodki, davčne olajšave in znižanje davka

Medtem ko so bile številne davčne olajšave nadomeščene z znižanjem davka, so nekatere oprostitve oziroma olajšave, ki so navedene v nadaljevanju, še vedno na voljo. V primeru razveze ali ločitve se v celoti odbijejo periodične preživnine, ki jih plačuje ločenec ali razvezani zakonec, razen tistih, ki se nanašajo na vzdrževanje otrok. Davčno osnovo zmanjšujejo tudi stroški medicinske pomoči, ki nastanejo v zvezi s pomočjo invalidnim osebam. Oprostitev velja tudi za PSV in druge (prostovoljne) prispevke v obvezni pokojninski sklad, ki se plačujejo v skladu z veljavno zakonodajo. Plačila za pokojninske načrte s sedežem v Italiji ali drugi državi evropskega gospodarskega prostora, ki je vključena na beli seznam (kjer niso države z ugodnejšo obdavčitvijo), so oproščena vse do zneska 5.164,57 EUR. Pravico do oprostitve v višini 12 % od celotnega dohodka fizične osebe oziroma do največ 5.164,67 EUR imajo podjetniki in samozaposleni posamezniki za prispevke v izbrane pokojninske sheme. Oprostitev velja tudi za prispevke za zdravstveno zavarovanje, plačane v izbrane sheme zdravstvene oskrbe do višine 3.615,20 EUR. Davčno osnovo znižujejo naslednje donacije, namenjene (IBFD, 2010, str. 462):

- verskim organizacijam s seznama organizacij do največ 1.032,91 EUR,
- neprofitnim organizacijam s seznama organizacij do 10 % od celotnega dohodka in do največ 70.000,00 EUR,
- univerzam in ustanovam s seznama univerz in ustanov, ki se ukvarjajo z raziskavami.

Z davčnim letom 2005 je bil uveljavljen sistem znižanja davka, ki je nadomestil osebne davčne olajšave. V okviru novega sistema se lahko zneski, navedeni v nadaljevanju odštejejo od davčne obveznosti (namesto od obdavčljivega dohodka), kar pomeni, da so definirani kot funkcija neto dohodka (OECD, 2011, str. 366). Zavezancu se prizna znižanje davka, ki izhaja iz dohodka iz zaposlitve ali pokojnine. **Standardno znižanje davka** se upošteva, kot je navedeno v Tabelah 14 in 15.

Tabela 14: Standardno znižanje davka v Italiji v letu 2010

Obdavčljivi dohodek v EUR	Znižanje davka v EUR
do 8.000	1.840
od 8.001 do 15.000	$1.840 + 502 * (15.000 - \text{obdavčljivi dohodek}) / 7.000$
od 15.001 do 55.000	$1.840 * (55.000 - \text{obdavčljivi dohodek}) / 40.000$
nad 55.000	0

Vir: OECD, *Taxing Wages*, 2011, str. 366.

Znesek znižanja davka je odvisen od doseženega skupnega dohodka zavezanca. Prizna se zavezancem z dohodkom, ki ne presega 55.000 EUR v davčnem letu. Znižanje davka od dohodka iz zaposlitve lahko znaša največ 1.840 EUR.

Tabela 15: Višine standardnega znižanja davka v odvisnosti od dohodka v Italiji v letu 2010

Obdavčljivi dohodek v EUR	Maksimalni znesek znižanja davka v EUR
od 8.001 do 15.000	1.338
od 15.001 do 23.000	1.338
od 23.001 do 24.000	1.348
od 24.001 do 25.000	1.358
od 25.001 do 26.000	1.368
od 26.001 do 27.700	1.378
od 27.701 do 28.000	1.363
od 28.001 do 55.000	1.338

Vir: OECD, *Taxing Wages*, 2011, str. 36.

Znižanje davka za vzdrževane družinske člane se prizna v odvisnosti od družinskega statusa zavezanca in višine njegovega obdavčljivega dohodka v posameznem davčnem letu (glej Tabelo 16).

Tabela 16: Znižanje davka za vzdrževane družinske člane v Italiji v letu 2010

– Za vzdrževanega zakonca, ki ni pravno ali dejansko ločen(a):	
Obdavčljivi dohodek v EUR	Znižanje davka v EUR
do 15.000	$800 - 110 * \text{celotni dohodek} / 15.000$
15.001 – 40.000	690
40.001 – 80.000	$690 * (80.000 - \text{celotni dohodek}) / 40.000$
Znižanje davka se poveča za zavezance katerih obdavčljivi dohodki znašajo med 29.000 EUR in 35.200 EUR:	
Obdavčljivi dohodek v EUR	Povečanje znižanja davka v EUR
29.000 – 29.200	10
29.201 – 34.700	20
34.701 – 35.000	30
35.001 – 35.100	20
35.101 – 35.200	10

se nadaljuje

nadaljevanje

– Za vsakega vzdrževanega otroka: 800 EUR (900 EUR za otroke stare do treh let), znižanje davka se poveča za 200 EUR za otroka s posebnimi potrebami. V primeru več kot treh otrok se znesek znižanja davka poveča za 200 EUR za vsakega otroka po prvem otroku. Dejansko znižanje davka se izračuna z zmnožkom prej navedenih zneskov in zneska, izračunanega po naslednji formuli: $(95.000 - \text{celotni dohodek}) / 95.000$. Vrednost 95.000 se poveča za 15.000 za vsakega naslednjega otroka po prvem otroku.
– Za vsakega vzdrževanega sorodnika: $750 \text{ EUR} * (80.000 - \text{celotni dohodek}) / 80.000$.

Vir: IBFD, *European Tax Handbook*, 2010, str. 462-463.

Navedeno znižanje davka se lahko uveljavlja le pod pogojem, če dohodki otrok ali drugih vzdrževanih članov v davčnem letu ne presegajo 2.840,51 EUR pred znižanjem davka. Dodatno pavšalno znižanje davka v višini 1.200 EUR se prizna staršem, ki imajo najmanj štiri vzdrževane otroke (vsakemu izmed staršev se prizna polovica znižanja davka).

Pod določenimi pogoji se zavezancu prizna znižanje davka v višini 19 % določenih stroškov zavezanca, in sicer:

- stroškov operacij, zdravnikov specialistov in dentalnih protez za zneske, ki presegajo 129,11 EUR;
- stroškov obresti plačanih za hipotekarne kredite za stanovanje, v katerem biva lastnik, do največ 4.000 EUR;
- stroškov plačanih osebnih premij življenjskega in zdravstvenega zavarovanja do največ 1.291,14 EUR;
- stroškov za najem stanovanja do največ 495,80 EUR ali 247,90 EUR (300 EUR ali 150 EUR, če je stanovanje najeto prek socialnega stanovanjskega sklada), v odvisnosti od višine skupnega doseženega obdavčljivega dohodka. Znižanje davka se lahko uveljavlja, če skupni obdavčljivi dohodki zavezanca v davčnem letu ne presegajo 30.987,41 EUR;
- stroškov nastalih v zvezi z sekundarnim ali univerzitetnim izobraževanjem, ki ne presegajo zneska državnih šolnin;
- stroškov plačil namenjenih nepremičninskim posrednikom do največ 1.000 EUR.

Znižanje davka se lahko uveljavlja tudi za določene stroške, ki so nastali pri obnovi stanovanja zavezanca. Znesek stroškov, pri katerem je še mogoče znižanje davka, je omejen, in sicer do višine 36.000 EUR na stanovanje. Znižanje davka se izračuna po stopnji 36 % zneska nastalih stroškov. Porazdeliti se mora na obdobje pet ali deset let (IBFD, 2010, str. 463).

5.1.1.4 Davčna osnova dohodka iz zaposlitve

Dohodek iz zaposlitve vključuje vsako nadomestilo, prejeto v denarju ali stvareh, vključno z darili, prejetimi v davčnem obdobju v zvezi z zaposlitvijo. **Plača**, pokojnine vseh vrst in podobni dohodki se štejejo za dohodek iz zaposlitve. Obdavčljivi dohodki iz zaposlitve ne vključujejo (IBFD, 2010, str. 460):

- obveznih PSV, plačanih s strani delodajalca in delojemalca,
- prispevkov do višine 3.615,20 EUR za medicinsko pomoč organizacijam ali skladom, ki so ustanovljeni z namenom zagotavljanja socialne varnosti v skladu z delovnimi pogodbami ali drugimi sporazumi.

V zvezi z dohodkom iz zaposlitve ni dovoljeno nikakršno znižanje davka za stroške. V splošnem so vsa povračila stroškov s strani delodajalca delojemalcu predmet obdavčitve. Izjema so povračila potnih stroškov ob upoštevanju določenih zakonskih omejitev in pogojev. Bonitete so obdavčene kot dohodek delojemalca, če njihov skupni znesek v davčnem obdobju presega 258,23 EUR. Prejeti dohodek delojemalca vključuje tudi tiste bonitete, ki jih prejmejo njegovi družinski člani ali tretje osebe. Nekateri prejemki zaposlenih (kot so npr. prevoz na delo in z dela, prehrana med delom ter vrednost storitev, zagotovljenih s strani delodajalca, ki je omogočena vsem delojemalcem za izobraževanje, športne aktivnosti, za zdravstvene, verske in socialne namene) niso vključeni v obdavčljive dohodke (IBFD, 2010, str. 460).

Davčno osnovo za dohodek iz naslova plače predstavlja znesek bruto plače, zmanjšan za PSV delojemalca.

5.1.1.5 Davčni razredi in davčne stopnje

Stopnje dohodnine fizičnih oseb, navedene v Tabeli 17, so veljavne od leta 2005.

Tabela 17: Davčni razredi in davčne stopnje v Italiji v letu 2010

Letna davčna osnova v EUR	Davčna stopnja v %
do 15.000	23
15.001 – 28.000	27
28.001 – 55.000	38
55.001 – 75.000	41
nad 75.000	43

Vir: IBFD, European Tax Handbook, 2010, str. 463.

Zgoraj navedene stopnje se povečajo za regionalni del dohodnine po stopnjah, ki se gibljejo med 0,9 % in 1,4 % v odvisnosti od regije. Stopnje lahko narastejo tudi na podlagi lokalnih doplačil občinam, ki se gibljejo med 0 % in 0,8 %, odvisno od občine. Pri obračunu plače sta za izračun regionalnega in lokalnega dela dohodnine po metodologiji OECD (2011, str. 368–369) upoštevani stopnji, ki sta v letu 2010 veljali za mesto Rim (1,4 % in 0,5 %).

5.1.1.6 Davčni postopek

Za zavezance fizične osebe je davčno leto enako koledarskemu letu. Zavezanci za davek, ki dosegajo obdavčljiv dohodek in v davčnem obdobju dosežejo dohodek nad določenim zneskom, morajo vložiti obračun dohodnine med 1. majem in 31. julijem v letu, ki sledi

davčnemu letu (rok za vložitev v elektronski obliki je 30. september). Fizične osebe se obdavčijo po sistemu samoobdavčitve. Zavezancem, ki niso pravočasno oddali letnega obračuna dohodnine ali katerih letni obračun dohodnine ni bil izpolnjen v skladu z zakonom, lahko davčni organ opravi oceno davčne osnove. V takih primerih davčni organ oceni dohodek zavezanca na podlagi informacij, s katerimi razpolaga. Zavezanci za davek in davčni organ lahko sklenejo sporazum o znesku davka in globi. Posamezniki med davčnim letom akontacijo dohodnine plačajo dvakrat. Davčna obveznost, izračunana v obračunu davka, mora biti plačana do 16. junija naslednjega leta. Vsako preplačilo davka se zavezancu vrne (IBFD, 2010, str. 464).

5.1.2 Prispevki za socialno varnost

Zapleten sistem PSV, ki vključuje pokojninsko zavarovanje, zdravstveno zavarovanje, materinsko zavarovanje, invalidsko zavarovanje, zavarovanje za brezposelnost in druge družinske prispevke, velja za vse zaposlene. PSV se odštejejo od bruto plače delojemalca. Skupna stopnja PSV (iz plače in na plačo) je običajno med 40 % in 45 % bruto plače, odvisno od vrste in velikosti delodajalca in dohodkovnega položaja delojemalca. Od tega znašajo PSV delojemalca okoli 10 %, preostali del predstavljajo PSV delodajalca. Sistem PSV zagotavlja zdravstveno zavarovanje tudi tistim zavezancem, ki opravljajo strokovno ali poslovno dejavnost. Višina prispevkov se določi glede na višino doseženih dohodkov. Italija uporablja **sistem zgornje meje obdavčitve dohodkov s PSV**, in sicer za prispevke obeh, **delojemalca in delodajalca** (IBFD, 2010, str. 452, 464).

5.1.2.1 Prispevki delojemalca

Osnove in stopnje za PSV delojemalca, ki upoštevajo sistem zgornje meje osnove za obračun PSV in niso odvisne od zakonskega statusa zavezanca, so sledeče (OECD, 2011, str. 369):

- za letne dohodke do 42.364 EUR znaša povprečna stopnja 9,49 % od bruto plače,
- za letne dohodke nad 42.364 EUR do 92.147 EUR znaša povprečna stopnja 10,49 % od bruto plače,
- za letne dohodke, ki presegajo vrednost 92.147 EUR, delojemalec plača fiksni znesek v višini 9.242,58 EUR, izračunan po formuli: $(0,0949 \cdot 42.364) + 0,1049 \cdot (92.147 - 42.364)$.

5.1.2.2 Prispevki delodajalca

PSV delodajalca so enaki 32,08 % bruto plače za letne dohodke do 92.147 EUR. Za dohodke nad to vrednostjo plača delodajalec fiksni znesek v višini 29.560,76 EUR po formuli: $0,3208 \cdot 92.147$ (OECD, 2011, str. 369).

5.2 Obdavčitev plač v Avstriji

Dohodki fizičnih oseb so predmet obdavčenja z dohodnino na državni ravni, medtem ko regije ali občine niso pristojne za neposredno obdavčenje z dohodnino. Davek na dediščine in darila se z letom 2008 ne odmerja več. V veljavi je sistem PSV, k plačilu katerih so zavezani delojemalci in delodajalci. Nacionalna valuta je evro (EUR).

5.2.1 Dohodnina

5.2.1.1 Zavezanci za dohodnino in enota obdavčevanja

Fizične osebe so rezidenti Avstrije, če imajo svoj domicil ali kraj običajnega bivališča v Avstriji. Fizična oseba ima sedež (domicil) v Avstriji, če ima v tej državi tudi stalno bivališče. V kolikor oseba biva v Avstriji več kot šest mesecev, je dolžna prijaviti kraj običajnega bivališča v Avstriji. Partnerji v zakonski skupnosti so obdavčeni **ločeno**. Prav tako so otroci obdavčeni ločeno oziroma samostojno.

5.2.1.2 Obdavčljivi dohodki

Rezidenti so zavezani plačilu dohodnine od vseh dohodkov, dosežnih kjerkoli po svetu (načelo svetovnega dohodka). Zakon o dohodnini vsebuje podrobnejši seznam posameznih vrst obdavčljivih dohodkov. Dohodki, ki niso naštet v nadaljevanju, niso predmet obdavčitve z dohodnino. Za fizične osebe so kategorije obdavčljivega dohodka naslednje (IBFD, 2010, str. 75):

- dohodek iz kmetijstva in gozdarstva,
- dohodek iz strokovnih in drugih neodvisnih storitev,
- dohodek iz prodaje in poslovanja,
- dohodek iz zaposlitve,
- dohodek iz finančnih naložb,
- dohodek iz najemov, zakupov in licenčin,
- drugi določeni dohodki (vključujejo določene dohodke iz nekaterih anuitetnih plačil in kapitalske dobičke iz naslova stvarnega premoženja).

Skupni obdavčljivi dohodek se izračuna s seštevkom zneskov neto dohodkov vsake izmed navedenih vrst dohodkov. Zmanjša se za izgube, posebne odhodke, izredne izdatke in nekatere olajšave ter dobičke. Dohodki, oproščeni dohodnine so (IBFD, 2010, str. 75):

- nekateri prejeti socialni transferji,
- dohodki prejeti s strani ustanov ali javnih skladov za neposredno spodbujanje umetnosti, znanosti ali raziskav,
- šolnine in nepovratna sredstva namenjena dijakom in študentom.

5.2.1.3 Oproščeni dohodki, davčne olajšave in znižanje davka

Odhodki, ki nastanejo pri pridobivanju in ohranjanju dohodka, lahko znižujejo davčno osnovo dohodkov iste vrste. Izgube povezane s posameznimi vrstami dohodkov, posebne vrste odhodkov, izredni odhodki in nekatere olajšave se odštejejo od skupnega obdavčljivega dohodka. Od leta 2009 se donacije namenjene dobrodelnim ustanovam lahko upoštevajo kot zmanjšanje davčne osnove do višine 10 % dohodkov prejšnjega davčnega leta. Pod določenimi pogoji se lahko zavezanci, ki prejemajo dohodek iz zaposlitve, odločajo med zmanjšanjem davčne osnove v pavšalnem znesku in uveljavljanjem dejanskih stroškov. Pavšalni znesek stroškov se izračuna kot odstotek od doseženih dohodkov, zmanjšan za določene prednostne zneske, kot sta regres in božičnica. Prednostni pavšalni zneski znižanja davčne osnove zavezancev so naslednji:

- za umetnike in glasbenike: 5 % vendar največ 2.700 EUR,
- za novinarje in TV-poročevalce: 7,5 % vendar največ 4.050 EUR,
- za prodajne agente: 5 % vendar največ 2.250 EUR.

Poleg zgornjih se kot **pavšalni stroški** priznajo tudi naslednji:

- Znesek 132 EUR kot odhodki v povezavi z dohodki (nem. *Werbungskosten*), ki se določijo na podlagi metode neto dohodka. Če so dejanski stroški višji, se lahko uveljavljajo dejanski stroški.
- Poleg uveljavljanja stroškov prevoza na delo in z dela v višini 291 EUR je kot zmanjšanje davčne osnove možno uveljavljati dodatne stroške za prevoz na delo in z dela (v nadaljevanju pavšalni dodatek za vozače), če ta razdalja presega 20 kilometrov. Uveljavljeni dodatni strošek lahko znaša med 630 EUR in 1.857 EUR, odvisno od razdalje med običajnim prebivališčem in krajem dela. Če lokalnega prevoza ni na voljo ali ga ni na voljo v razumni obliki ali času, se lahko (namesto zgornje olajšave) za potovanja, ki so daljša od dveh kilometrov, uveljavlja strošek v višini med 342 EUR in 3.372 EUR, odvisno od razdalje. Uveljavljanje dejanskih stroškov ni dovoljeno.
- Davčna olajšava za otroka v višini 220 EUR letno.

Stroški obresti, plačane premije življenjskih zavarovanj in plačila stroškov pri prevzemu novo izdanih delnic v družbah, ki so rezidenti Avstrije, se priznajo kot posebni stroški (nem. *Sonderausgaben*) do višine 730 EUR (1.460 EUR, če je zavezanec za davek upravičen do davčne olajšave za posamezno gospodinjstvo ali individualne starševske olajšave; dodatnih 365 EUR, če ima davčni zavezanec najmanj tri otroke). Če znaša letni dohodek med 36.400 EUR in 50.900 EUR, se dovoljena olajšava sorazmerno zmanjšuje. Za stroške medicinske pomoči in izobraževalne stroške se lahko davčna olajšava uveljavlja le v primeru, če ti stroški za zavezanca predstavljajo izredno obremenitev. Znesek davčne olajšave se določi na podlagi doseženega dohodka, ki ga zavezanec ustvari. Minimalni znesek olajšave za posebne stroške

znaša 60 EUR. Stroški, povezani z otrokom, ki se šola izven kraja bivanja, se lahko uveljavljajo v fiksnem znesku 110 EUR mesečno.

Če je otrok star do deset let, se lahko stroški varstva uveljavljajo v višini 2.300 EUR za vsakega otroka na leto. Plačila za varstvo otrok se lahko uveljavljajo le v primeru, ko so le-ta izvršena privatnim ali javnim ustanovam ali osebam, ki nudijo primerljive pedagoške storitve. Nosilec gospodinjstva, ki je v zakonski skupnosti, ima pravico do znižanja davka v višini 364 EUR, če dohodek partnerja, s katerim je v zakonskem razmerju, ne presega 2.200 EUR. Nosilec gospodinjstva lahko navedeno znižanje davka uveljavlja tudi v primeru, ko dohodek partnerja ne presega 6.000 EUR, če gospodinjstvo vključuje najmanj enega otroka. Znižanje davka se prav tako prizna samskim staršem, če njihov dohodek ne presega 6.000 EUR. Znižanje davka na gospodinjstvo znaša 494 EUR (v primeru enega otroka), 669 EUR (v primeru dveh otrok) in 220 EUR za vsakega naslednjega otroka. Zavezanec, ki v skladu s posebnim zakonom prejme družinsko pomoč, ta je oproščena dohodnine, je dodatno upravičen do letnega znižanja davka v višini 700,80 EUR za vsakega otroka.

Osebe, ki prejemajo dohodek iz zaposlitve, so upravičene do **znižanja davka za zaposlitev** do višine 54 EUR in do uveljavljanja **stroškov prevoza na delo in z dela** do višine 291 EUR.

Zavezanci, pri katerih znesek davka posega v zjamčeni dohodek, ki je določen kot prag revščine, so upravičeni do vračila davka, če izpolnjujejo nekatere pogoje v zvezi z znižanjem davka za gospodinjstvo ali samske starše. Ostali zavezanci, pri katerih je prišlo do takšne davčne obremenitve in izpolnjujejo pogoje za znižanje davka za zaposlitev, so upravičeni do znižanja davka v naslednjih davčnih letih v višini 10 % plačanih PSV, vendar največ do zneska 110 EUR (IBFD, 2010, str. 77). Za zaposlene, upravičene do pavšalnega dodatka za vozače, se znesek znižanja davka poveča za 130 EUR in tako znaša največ 240 EUR (OECD, 2011, str. 211). Za izračunani znesek **negativnega davka** prejme davčni zavezanec **davčni dobropis**, ki ga davčni organ knjiži kot obveznost do davčnega zavezanca v prihodnjih davčnih obdobjih (Bundesministerium für Finanzen, 2008, str. 21–22).

5.2.1.4 Davčna osnova dohodka iz zaposlitve

Dohodek iz zaposlitve vključuje vsako plačilo v denarju ali naravi, ki ga prejme zaposlena oseba od delodajalca ali tretje osebe. Splošno pravilo je, da se davek obračuna in plača v obliki davčnega odtegljaja. Določeni odhodki delojemalca znižujejo davčno osnovo za dohodnino (glej 5.2.1.3). Bonitete se obdavčijo kot dohodki iz zaposlitve. Med bonitete se prišteva kritje življenjskih stroškov, kritje stroškov bivanja, nudenje brezplačnih počitnic, uporaba službenih vozil itd., medtem ko se kot boniteta ne šteje brezplačna uporaba športnih aktivnosti, uporaba delovnih oblačil, usposabljanje zaposlenih in plačane premije za pokojnino. Obdavčljivi dohodek se pri dohodku iz zaposlitve izračuna z metodo neto dohodka kot presežek prejemkov nad izdatki, ki nastanejo pri pridobivanju in ohranjanju dohodka (IBFD, 2010, str. 75). Na enak način, kot predvideva metodologija OECD (2011, str. 211), sem pri obračunu plače uporabila določeno prilagoditev davčne osnove z namenom čim bolj

realnega prikaza obdavčitve plač v Avstriji. Gre za **zmanjšanje davčne osnove** v višini 2 % letne bruto plače, kar zajema večje število neobdavčenih kategorij dohodka (angl. *tax-free income*; nem. *Freibeträge*).

5.2.1.5 Davčni razredi in davčne stopnje

Skupna davčna osnova se izračuna s seštevkom vsake izmed naštetih vrst dohodkov. V spodnji Tabeli (18) so navedeni davčni razredi in davčne stopnje za davčno leto 2010.

Tabela 18: Davčni razredi in davčne stopnje v Avstriji v letu 2010

Letna davčna osnova v EUR	Davčna stopnja v %
prvih 11.000	0
naslednjih 14.000	36,5
naslednjih 35.000	43,2143
nad 60.000	50

Vir: IBFD, European Tax Handbook, 2010, str. 78.

Običajna mesečna izplačila plače (v nadaljevanju redna izplačila) se obdavčijo po zgoraj navedenih stopnjah, medtem ko za izplačila, kot sta božičnica in regres za letni dopust oziroma t.i. 13. in 14. mesečna plača (v nadaljevanju posebna izplačila), velja **poseben režim obdavčitve**. Do zneska 620 EUR letno so posebna izplačila neobdavčena. Znesek nad to vrednostjo se obdavči po fiksni 6-odstotni davčni stopnji (Bundesministerium für Finanzen, 2008, str. 30; OECD, 2011, str. 211).

5.2.1.6 Davčni postopek

Za zavezance fizične osebe je davčno leto enako koledarskemu. Zavezanci, ki dosegajo dohodek iz poslovanja in so registrirani v poslovnem registru, lahko izberejo davčno leto, ki je različno od koledarskega, za kar je potrebno soglasje pristojnega davčnega organa. Zavezanci morajo vložiti letno napoved za odmero dohodnine do 30. aprila v letu, ki sledi davčnemu letu (za vložitev napovedi za odmero dohodnine v elektronski obliki je rok 30. junij). V kolikor se napoved za odmero dohodnine ne vloži pravočasno, lahko davčni organ določi globo v znesku do 10 % odmerjenega davka.

Dohodnina se med davčnim letom odmerja v obliki predhodnih davčnih napovedi ali, za nekatere dohodke, v obliki davčnega odtegljaja. Akontacije dohodnine zapadejo v plačilo 15. februarja, 15. maja, 15. avgusta in 15. novembra. Višina akontacij se določi na osnovi davčne obveznosti predhodnega davčnega leta. Odtegnjeni ali akontirani zneski dohodnine se odštejejo od končne letne davčne obveznosti, razen v primeru dokončnega davka. V primeru, ko davčna obveznost zavezanca presega skupni odtegnjeni ali akontirani davek, se zavezancu razlika povrne. Končna davčna obveznost zapade v plačilo v roku enega meseca po datumu prejema odmerjene davčne odločbe (IBFD, 2010, str. 78–79).

5.2.2 Prispevki za socialno varnost

Vsi zaposleni rezidenti se obvezno zavarujejo v sistemu socialnega zavarovanja. Zavezani so plačilu PSV v odstotku od osnove (bruto plače), vendar največ od osnove 49.320 EUR na leto ali 4.110 EUR na mesec. Za posebna izplačila velja posebna zgornja meja za plačilo PSV v višini mesečne osnove 8.220 EUR. Enak sistem **zgornje meje osnove za plačilo PSV** se uporablja tudi za delodajalce (IBFD, 2010, str. 68, 79).

V povezavi s stopnjami prispevkov za zdravstveno zavarovanje obstaja v avstrijskem sistemu določena posebnost. Višine prispevkov (iz plač in na plače) se nekoliko razlikujejo med proizvodnimi delavci (angl. *blue-collars*¹⁷) in režijskimi delavci (angl. *white-collars*¹⁸). Proizvodni delavec je zavezan k plačilu višje stopnje prispevka od režijskega delavca, medtem ko delodajalec plača višji prispevek v primeru režijskega delavca. V obeh primerih predstavlja razlika v višini prispevka 0,13 odstotne točke. Pri obračunu plače upoštevam višine stopenj za proizvodnega delavca, kar je v skladu z metodologijo OECD (2011, str. 212). Vsi podatki, potrebni za obračun PSV iz plač in na plače, so razvidni iz Tabele 19.

Tabela 19: Zgornje meje in stopnje PSV v Avstriji v letu 2010

Vrsta prispevka	Zgornja meja osnove v EUR			Stopnja v %			
	Plača		Posebna izplačila*	Delojemalec		Delodajalec	
	Mesečna	Letna		Proizvodni delavec	Režijski delavec	Proizvodni delavec	Režijski delavec
Pokojninsko zavarovanje	4.110	49.320	8.220	10,25	10,25	12,55	12,55
Zdravstveno zavarovanje	4.110	49.320	8.220	3,95	3,82	3,70	3,83
Zavarovanje za primer brezposelnosti	4.110	49.320	8.220	3,00**	3,00**	3,00	3,00
Nezgodno zavarovanje	4.110	49.320	8.220	–	–	1,40	1,40
Prispevek za delavsko zbornico***	4.110	49.320	–	0,50	0,50	–	–
Stanovanjski sklad****	4.110	49.320	–	0,50	0,50	0,50	0,50
Zavarovanje za primer nesolventnosti	4.110	49.320	8.220	–	–	0,55	0,55
SKUPAJ				18,20****	18,07****	21,70	21,83

Opombe: * Božičnica in regres za letni dopust (13. in 14. mesečna plača).

** Višina delojemalčevega prispevka za zavarovanje za primer brezposelnosti se zniža za nizke dohodeke, in sicer znaša: 0 % za mesečni dohodek do 1.155 EUR, 1 % za mesečni dohodek do 1.260 EUR, 2 % za mesečni dohodek do 1.417 EUR in 3 % za mesečni dohodek nad 1.417 EUR.

*** Prispevka za delavsko zbornico in za stanovanjski sklad se na posebna izplačila ne obračunata.

**** Prispevek za delavsko zbornico plačujejo le delojemalci, ki so člani zbornice, določeni delojemalci pa so zavezani še k plačilu prispevka za nadomestilo v primeru slabega vremena (0,7 %). V skladu z metodologijo OECD je v obračunu plače upoštevan samo prispevek za delavsko zbornico.

Vir: IBFD, *European Tax Handbook*, 2010, str. 68, 79; OECD, *Taxing Wages*, 2011, str. 212.

Dodatni PSV, ki jih plačujejo vzdrževani partnerji v zakonski ali izvenzakonski skupnosti ter drugi družinski člani (z izjemo otrok in vnukov), zavarovani po zavezancu, znašajo 3,4 %.

¹⁷ Pod pojmom »modri ovratniki« razumemo zaposlene, ki opravljajo fizično delo.

¹⁸ Pod pojmom »beli ovratniki« razumemo zaposlene, ki opravljajo umsko delo. Le-ti so strokovno podkovani in izobraženi za opravljanje polstrokovnih pisarniških, upravnih in prodajnih nalog.

Osnovo za te prispevke predstavlja dohodek od zaposlitve zavezanca. Tudi ti prispevki so omejeni z zneski, ki so navedeni zgoraj. Namesto tega prispevka pa lahko družinski član izbere plačilo zdravstvenega zavarovanja v višini premije med 51,69 EUR in 350,12 EUR mesečno. Višina se določi glede na poklic in dohodek družinskega člana. Obračunani PSV zmanjšujejo delojemalčevo osnovo za dohodnino.

5.2.3 Davek na izplačane plače in ostali prispevki delodajalca

Po pogodbah o zaposlitvi, sklenjenih od leta 2003 dalje, mora delodajalec plačati mesečni prispevek v višini 1,53 % od bruto plač v **poseben sklad za prihodnost zaposlenih** (nem. *Krankenkassen*). Za določene proizvodne delavce mora delodajalec plačati še dodatna prispevka, in sicer prispevek za nočno izmeno/težke pogoje dela (2 %) in prispevek za nadomestilo v primeru slabega vremena (0,7 %). V skladu z metodologijo OECD omenjena prispevka v obračunu plače nista upoštevana.

V veljavi sta dve vrsti davka na izplačane plače, katerih osnova za obračun je skupni znesek izplačanih bruto plač na ravni posameznega delodajalca. Obveznost za plačilo se nanaša na delodajalce za vse zaposlene v zasebnem sektorju, pri katerih skupni mesečni znesek bruto plač presega 1.095 EUR. To sta (OECD, 2011, str. 212):

- **Deželni prispevek za družinski izravnalni sklad** (angl. *Family Burden Equalisation Fund*): 4,5 %. Delodajalec je dolžan plačati tudi dodatek na prispevek za družinski izravnalni sklad. Višina doplačila se giblje med 0,38 % in 0,44 % (odvisno od regije). V obračunu plače upoštevam samo osnovni prispevek brez doplačila (OECD, 2011, str. 208, 212).
- **Občinski davek na plačilne liste**, t.i. davek skupnosti (angl. *Community tax*): 3 %.

5.3 Obdavčitev plač na Madžarskem

Fizične osebe so zavezane k plačilu dohodnine, določenih lokalnih davkov, PSV, davka na nepremičnine, davka na premoženje in davka od dediščin ter daril. Do konca leta 2009 je bil (za dohodke, ki so presegali letno zgornjo mejo za obračun PSV) v veljavi tudi dodatni, »solidarnostni« davek (angl. »*solidarity*« *surtax*). Bistvene spremembe v dohodninskem sistemu so bile uveljavljene z letom 2010. Od leta 2004 je Madžarska polnopravna članica Evropske unije. Pomembni elementi madžarskega davčnega sistema so se uskladili z davčnim sistemom EU, med njimi tudi neposredni davki. Nacionalna valuta je madžarski forint (HUF). Po podatkih Banke Slovenije o povprečnih deviznih tečajih za leto 2010 je znašal povprečni letni devizni tečaj madžarskega forinta v odnosu do evra **275,48** HUF za 1 EUR.

5.3.1 Dohodnina

5.3.1.1 Zavezanci za dohodnino in enota obdavčevanja

Rezidenti so zavezani plačilu dohodnine od vseh dohodkov po načelu svetovnega dohodka. Fizična oseba je rezident Madžarske v primeru, če je madžarski državljan (razen če je državljan druge države in nima niti stalnega niti običajnega bivališča na Madžarskem) ali tuji državljan ali oseba brez državljanstva in ima dovoljenje za bivanje na Madžarskem. Tudi katera koli druga fizična oseba se obravnava kot rezident Madžarske, če je v koledarskem letu na Madžarskem več kot 183 dni (upoštevaje dneva prihoda in odhoda) in če ima stalno bivališče (IBFD, 2010, str. 385):

- le na Madžarskem,
- ne le na Madžarskem ali nima stalnega bivališča na Madžarskem, vendar je center njegovih/njenih vitalnih interesov na Madžarskem,
- ne le na Madžarskem ali nima stalnega bivališča na Madžarskem, pri čemer se center njegovih/njenih vitalnih interesov ne more določiti, ampak je njegovo/njeno običajno bivališče na Madžarskem.

Enota obdavčenja je **individualni davčni zavezanec** (OECD, 2011, str. 326).

5.3.1.2 Obdavčljivi dohodki

Rezidenti so zavezani za plačilo dohodnine od vseh dohodkov (načelo svetovnega dohodka), razen če so oproščeni plačila dohodnine. Prejeti dohodek vključuje denar, bone, sredstva, vrednostne papirje, odsvojitvene pravice ali pravice z vrednostjo izraženo v denarju, odpust dolga ali domnevni odpust dolga, odhodke (npr. pravnih oseb), ki so nastali za račun fizične osebe, uporabo blaga brezplačno ali po znižani vrednosti za osebne namene.

Dohodninska zakonodaja predvideva naslednje vrste dohodkov (IBFD, 2010, str. 385):

- skupne dohodke, ki vključujejo dohodek iz odvisnih osebnih storitev, dohodke od neodvisnih osebnih storitev in druge skupne dohodke,
- dohodke iz dejavnosti,
- kapitalske dobičke od odsvojitve premičnin in nepremičnin,
- dohodke iz kapitala, ki vključujejo dividende, obresti in kapitalske dobičke od odsvojitve vrednostnih papirjev,
- bonitete,
- dohodke iz prejetih vrednostnih papirjev, opcij in podobnih pravic,
- druge dohodke (t.i. mali dohodki in dohodki od oddajanja nepremičnin v najem).

Skupni letni dohodek je predmet obdavčenja z dohodnino po progresivnih davčnih stopnjah. Zavezanci lahko pri izračunu davčne obveznosti uveljavljajo določeno znižanje davka. Dohodek iz drugih vrst dohodka je obdavčen po fiksnih davčnih stopnjah. Prav tako za različne vrste dohodkov veljajo različne davčne obravnave in različne davčne stopnje.

5.3.1.3 Oproščeni dohodki, davčne olajšave in znižanje davka

Nekatere najbolj značilne vrste dohodkov, ki so oproščene dohodnine, so:

- nekatere davčne olajšave za otroke (npr. davčne olajšave za invalidne otroke). V splošnem se davčna olajšava za vzdrževanega otroka obravnava kot oproščen dohodek;
- štipendije, ki jih študentom rezidentom namenijo nerezidenti ali raziskovalcem, ki študirajo ali delajo v tujini;
- nekatere subvencije za nakupe stanovanj;
- pod določenimi pogoji zavarovalnine in odškodnine;
- prejeta poslovna darila in storitve.

Madžarski dohodninski sistem ne vsebuje davčnih olajšav, ki bi neposredno zniževale davčno osnovo delojemalca. V okviru sistema **znižanja davka** se zneski odštevajo neposredno od davčne obveznosti (namesto od obdavčljivega dohodka). Zgornja meja znižanja davka ne sme preseči davčne obveznosti, ki se odmeri od skupnega letnega obdavčljivega dohodka. Pri uveljavljanju znižanja davka lahko zavezanci sami določijo prioriteto upoštevanega znižanja davka. Če prioritete ne določijo sami, znižanje določi davčni organ glede na zakonska določila (IBFD, 2010, str. 389).

Delojemalcem, katerih letni dohodki ne presegajo 3.188.000 HUF (11.573 EUR), je priznано znižanje davka v višini 17 % davčne osnove, pri čemer je najvišji mesečni znesek znižanja davka 15.100 HUF (55 EUR). Za delojemalce, katerih letni dohodek presega navedeni znesek, a je nižji od 4.698.000 HUF (17.054 EUR), se znesek znižanja davka zniža za 12 % zneska, ki presega 3.188.000 HUF (11.573 EUR).

5.3.1.4 Davčna osnova dohodka iz zaposlitve

Dohodek iz zaposlitve se na letni ravni všteva v skupni dohodek kot dohodek iz odvisnih osebnih storitev. Po IBFD (2010, str. 385–386) dohodek iz odvisnih osebnih storitev poleg dohodka iz zaposlitve vključuje tudi plačila v zvezi z zaposlitvijo, osebne storitve članov podjetja, storitve direktorjev v okviru poslovne organizacije, storitve izvoljenih uradnikov (z izjemo revizorjev) in osebne storitve podjetnikovih družinskih članov v korist podjetja. Dohodki od odvisnih osebnih storitev vključujejo vse dohodke, ki jih prejme fizična oseba na podlagi opravljenih odvisnih osebnih storitev ali s tem povezanega pravnega razmerja. Med te se zlasti prištevajo plače, bonusi, povračila stroškov in obdavčljive premije za zavarovalne police, sklenjene v korist delojemalca.

Z davčnim letom 2010 je vpeljan tako imenovani obruteni model obdavčenja (angl. »*super gross-up*« *regime*), kar pomeni, da se skupni obdavčljivi dohodek poveča za višino delodajalčevih PSV ali za višino obračunanega davka za zdravstveno varstvo, ki ga plačajo delodajalci (vrsta prispevka je odvisna od vrste dohodka). Osnova za obračun davka od dohodka iz delovnega razmerja je tako bruto zaslužek delojemalca, povečan za vrednost delodajalčevih PSV, ki znašajo 27 % bruto zaslužka delojemalca (IBFD, 2010, str. 391; OECD, 2011, str. 327).

5.3.1.5 Davčni razredi in davčne stopnje

Skupni letni obdavčljivi dohodek je predmet obdavčenja z dohodnino v višini 17 % za začetnih 5 mio HUF (18.150 EUR), vsak presežek omenjenega zneska pa se obdavči po davčni stopnji 32 %. Tabela 20 vsebuje podatke o davčnih osnovah, davčnih stopnjah in načinu obračuna dohodnine v letu 2010.

Tabela 20: Davčni razredi in davčne stopnje na Madžarskem v letu 2010

Letna davčna osnova		Dohodnina	Letna davčna osnova		Dohodnina
HUF			EUR		
do	5.000.000	17 %	do	18.150	17 %
nad	5.000.000	850.000 + 32 % nad 5.000.000	nad	18.150	3.085,50 + 32 % nad 18.150

Vir: IBFD, European Tax Handbook, 2010, str. 391; OECD, Taxing Wages, 2011, str. 327.

Davčni odtegljaj od plač in drugih izplačil zaposlenim so dolžni obračunati, odtegniti in plačati delodajalci po progresivnih davčnih stopnjah. Od ostalih dohodkov fizičnih oseb, ki se vštevajo v skupno letno osnovo za dohodnino, morajo izplačevalci dohodkov odtegniti akontacijo dohodnine po MDS. Za dohodke, ki se ne vštevajo v letno davčno osnovo, se akontacija dohodnine izračuna, odtegne in plača po fiksni davčni stopnji v obliki davčnega odtegljaja (IBFD, 2010, str. 391).

5.3.1.6 Davčni postopek

Za zavezanca fizične osebe je davčno leto enako koledarskemu. Fizične osebe se obdavčijo s samoobdavčitvijo. Le-ta vključuje izračun davka, vlogo napovedi za odmero dohodnine in dejansko plačilo davka. Zavezanci (razen samostojnih podjetnikov) lahko za oceno višine obdavčljivega dohodka in za oceno višine plačljivega davka zaprosijo davčni organ. Napoved za odmero dohodnine za preteklo davčno leto se mora v splošnem izpolniti in oddati do 20. maja v letu, ki sledi davčnemu letu, za katerega se plačuje dohodnina. V splošnem je treba za dohodke, ki se vštevajo v skupno davčno osnovo, davek plačati vnaprej. Za določene dohodke izplačevalec odtegne in plača davčni odtegljaj. Plačilo akontacije dohodnine se izvaja četrtletno. Vsako razliko med višino vnaprej plačanega ali odtegnjenega davka in zneskom letne davčne obveznosti mora zavezanec plačati do datuma oddaje dohodninske napovedi. Davčni organ mora morebitno nastalo razliko med višino vplačanega davka in višino davčne

obveznosti davčnemu zavezancu vrniti najpozneje trideset dni po oddaji napovedi za odmero dohodnine (IBFD, 2010, str. 391).

5.3.2 Prispevki za socialno varnost

Sistem **zgornje meje obdavčitve s PSV** se v madžarskem sistemu socialnega zavarovanja nanaša na prispevke za obvezno pokojninsko zavarovanje delojemalca.

5.3.2.1 Prispevki delojemalca

Delojemalci in samostojni podjetniki so zavezani plačilu prispevkov za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje. Prispevki se po splošnem pravilu odmerijo od bruto dohodkov iz zaposlitve (bruto plače), od dohodkov neodvisnih osebnih storitev in bonitet. Vsota prispevkov v obvezno pokojninsko shemo je navzgor omejena na 708.064 HUF (2.570 EUR) letno (OECD, 2011, str. 327). Za zdravstveno zavarovanje zgornja meja ni določena. Stopnje PSV, ki se obračunavajo in plačujejo od bruto plač, so bile v letu 2010 sledeče:

- prispevek za zdravstveno zavarovanje: 7,5 %,
- prispevek za pokojninsko zavarovanje: 9,5 % (za zavezance, ki so vključeni v državno pokojninsko shemo).

Madžarski pokojninski sistem je sestavljen iz treh stebrov, zato so stopnje prispevkov odvisne od vključenosti delojemalcev v eno ali več pokojninskih shem, ki jih posamezni pokojninski stebri omogočajo. Na tej osnovi so bile v letu 2010 možne naslednje oblike in stopnje plačil prispevkov za pokojninsko zavarovanje (IBFD, 2010, str. 391):

- 9,5 % za zavezance, ki so vključeni v državno pokojninsko shemo in 1,5 % za zavezance, ki prispevajo tudi v zasebne pokojninske sheme,
- 8 % za tiste, ki so vključeni v zasebne pokojninske sheme,
- do 10 % za zavezance, ki prostovoljno prispevajo v dodatno zasebno pokojninsko shemo.

V obračunu plače je upoštevan prispevek za pokojninsko zavarovanje v višini 9,5 %, ki se vplačuje v državno pokojninsko shemo. Enako je omenjeni prispevek obravnavan tudi po metodologiji OECD (2011, str. 327).

5.3.2.2 Prispevki delodajalca

Tudi prispevki delodajalcev obsegajo prispevke za pokojninsko in zdravstveno zavarovanje. Osnova za obračun PSV je enaka osnovi delojemalčevih PSV s to razliko, da je osnova pri pokojninskih prispevkih navzgor neomejena (OECD, 2010, str. 378).

V letu 2010 so bile obveznosti delodajalcev za plačilo PSV naslednje:

- prispevek za pokojninsko zavarovanje: 24 %,
- prispevek za zdravstveno zavarovanje: 3 %.

5.3.3 Davek na izplačane plače

Prispevki delodajalcev vključujejo tudi davek na izplačane plače v obliki prispevka za poklicno usposabljanje v višini 1,5 % od bruto zaslužkov delojemalcev. Osnova za obračun prispevka je enaka osnovi za obračun PSV (IBFD, 2010, str. 378; OECD, 2011, str. 328).

5.4 Obdavčitev plač na Hrvaškem

Plače na Hrvaškem so bile v letu 2010 obdavčene z nacionalno in lokalno dohodnino, kriznim davkom ter z delojemalčevimi in delodajalčevimi PSV. Nacionalna valuta je hrvaška kuna (HRK). Po podatkih Banke Slovenije o povprečnih deviznih tečajih za leto 2010 je znašal povprečni letni devizni tečaj hrvaške kune v odnosu do evra **7,29** HRK za 1 EUR.

V okviru aktivnosti, ki jih v skladu s sprejetim programom izboljšanja gospodarskih razmer izvaja vlada Republike Hrvaške, je eno izmed najpomembnejših področij fiskalna politika države. S ciljem doseganja učinkovitejše in pravičnejše porazdelitve davčnih bremen med posamezne kategorije davčnih zavezancev in s tem pridobivanja novih sredstev za državni proračun, je bil (z veljavnostjo od 1. 7. 2010) sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku na dohodek (hr. *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak*). Na področju plač je bilo uvedenih nekaj bistvenih sprememb (Turković-Jarža, 2010, str. 11):

- zmanjšalo se je število in višina davčnih stopenj;
- ukinile so se davčne olajšave iz naslova vplačanih zavarovalnih premij, plačanih zdravstvenih storitev in plačila v zvezi z reševanjem stanovanjskih potreb davčnih zavezancev;
- ukinjen je bil vpliv premij zavarovanja na naravo varčevanja (življenjsko in prostovoljno pokojninsko zavarovanje) ter privatnega, dopolnilnega in dodatnega zdravstvenega zavarovanja na davčno osnovo.

5.4.1 Dohodnina

Spremembe davčne zakonodaje v letu 2010 so pomembno vplivale na obdavčevanje vseh dohodkov iz (odvisnega) delovnega razmerja (hr. *oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada*), še posebno pa na najnižje in najvišje dohodke. Najnižja davčna stopnja se je znižala z dotedanjih 15 % na 12 %, najvišja pa s 45 % na 40 %.

V prvi fazi je dohodnina prihodek mest oziroma občin, v katerih ima davčni zavezanec stalno prebivališče, njihova nadaljnja razdelitev pa je precej zapletena. Bronić (2007, str. 1–2) pojasnjuje, da se v splošnem prihodki iz naslova dohodnine delijo med državo in enote lokalne (mesta/občine) ter regionalne (županije) samouprave v sorazmerju z obsegom pooblastil, ki jih imajo te enote za izvajanje javnih storitev (npr. osnovno in srednje šolstvo).

5.4.1.1 Zavezanci za dohodnino in enota obdavčevanja

Rezidenti so obdavčeni po načelu svetovnega dohodka. Fizična oseba je rezident Hrvaške, če je v koledarskem letu neprekinjeno prisotna na Hrvaškem več kot 183 dni (IBFD, 2010, str. 161).

Subjekti obdavčevanja z nacionalnim davkom od dohodkov fizičnih oseb (hr. *porez na dohodak*) in lokalnim davkom na davek od dohodkov fizičnih oseb (hr. *prirež porezu na dohodak*, angl. *local income tax surcharge*) so **posamezni davčni zavezanci** (partnerji v zakonski skupnosti so obravnavani ločeno).

5.4.1.2 Obdavčljivi dohodki

Dohodki, ki so predmet obdavčitve z dohodnino, so sledeči (IBFD, 2010, str. 161):

- dohodek iz zaposlitve,
- dohodek iz samozaposlitve,
- dohodek od premoženja in premoženjskih pravic ter kapitalski dobički in pravice od nepremičnega premoženja,
- dohodek iz kapitala,
- dohodek iz zavarovanja,
- drugi dohodki (npr. dohodki članov uprav in nadzornih svetov, dohodki novinarjev, umetnikov in športnikov, dohodki iz naslova avtorskih pravic ipd.).

5.4.1.3 Davčne olajšave

V zvezi z dohodki iz delovnega razmerja loči hrvaški dohodninski sistem dve skupini osebnih davčnih olajšav (hr. *osebni odbitci*):

- splošne osebne olajšave, ki vključujejo osnovno osebno olajšavo, osnovno olajšavo za vzdrževane otroke in ožje družinske člane ter olajšavo za invalidnost (zavezanca in/ali vzdrževanih družinskih članov in otrok),
- posebne osebne olajšave za zavezance rezidente s stalnim prebivališčem na področjih posebne državne zaščite in na hribovito-planinskih področjih.

Osebnе davčnе olajšave iz prve skupine (razen osnovnе osebnе olajšave, ki pripadajo vsakemu zavezancu rezidentu) so torej povezane z družinskimi razmerami in statusom ter priznано stopnjo invalidnosti, medtem ko so do posebnih osebnih olajšav iz druge skupine upravičeni le zavezanci, živeči na specifičnih področjih, ki jih država štiti s posebno zakonodajo. Zakon o področjih posebne državne zaštite (hr. *Zakon o područjima posebne državne skrbi*) določa tri (iz različnih vzrokov ogrožena) geografska področja, ki jim država z ugodno davčno zakonodajo omogoča razvoj in napredek, sorazmeren razvitejšim predelom države. Prvo in drugo področje sta oblikovana glede na posledice okupacije in agresije na Hrvaško, tretje področje pa določajo štirje kriteriji: ekonomska razvitost, strukturne težave, demografski kriterij in posebni kriterij. Posebna osebna olajšava pripada tudi zavezancem, katerih prebivališče je navedeno v Zakonu o hribovito-planinskih področjih (hr. *Zakon o brdsko-planinskim područjima*).

Iz Tabele 21 so razvidne vse vrste davčnih olajšav, ki jih delojemalci v odvisnosti od izpolnjevanja zgoraj naštetih pogojev lahko uveljavljajo za zniževanje svoje davčne osnove za dohodke iz odvisnega delovnega razmerja (plače).

Tabela 21: Pregled faktorjev in zneskov osebnih davčnih olajšav Hrvaškem v letu 2010

SPLOŠNE OSEBNE OLAJŠAVE (1. skupina)			
Osebna olajšava*	Faktor osebnе olajšave	Letna vsota osebnе olajšave (osnovna osebna olajšava * faktor)	
		HRK	EUR
Osnovna osebna olajšava	1,0	21.600	2.963
Vzdrževani ožji družinski član	0,5	10.800	1.481
Prvi vzdrževani otrok	0,5	10.800	1.481
Drugi vzdrževani otrok	0,7	15.120	2.074
Tretji vzdrževani otrok	1,0	21.600	2.963
Četrti vzdrževani otrok	1,4	30.240	4.148
Peti vzdrževani otrok	1,9	41.040	5.630
Šesti vzdrževani otrok	2,5	54.000	7.407
Sedmi vzdrževani otrok	3,2	69.120	9.481
Osmi vzdrževani otrok	4,0	86.400	11.852
Deveti vzdrževani otrok	4,9	105.840	14.519
Deseti vzdrževani otrok	5,9	127.440	17.481
Delna invalidnost	0,3	6.480	889
100 % invalidnost	1,0	21.600	2.963
POSEBNE OSEBNE OLAJŠAVE** (2. skupina)			
Osnovna osebna olajšava	Skupina	Letna vsota osebnе olajšave	
		HRK	EUR
Področja posebne državne zaštite	I	46.080	6.321
	II	38.400	5.267
	III	28.800	3.951
Hribovito-planinska področja		28.800	3.951

Opombi: * Osebnе olajšave za vzdrževane otroke in ožje družinske člane ter olajšave iz naslova invalidnosti se seštevajo in prištevajo osnovni osebni olajšavi davčnega zavezanca.

****** Pri uveljavljanju davčnih olajšav iz 2. skupine velja naslednje pravilo: samim zavezancem in njihovim vzdrževanim otrokom ter ožjim družinskim članom se osebne olajšave priznajo v navedenih višinah (preračunane z ustreznim faktorjem), v kolikor imajo ti vzdrževani otroci in drugi ožji družinski člani stalno prebivališče in živijo na področjih posebne državne zaštite, vendar šele pri letnem obračunu davka na dohodek in vloženi davčni napovedi.

Vir: Zakon o porezu na dohodak, 2004, 2008; Zakon o področjima posebne državne skrbi, 2008; Zakon o brdsko-planinskem področjima, 2002, 2003, 2005, 2008; K. Cipek & T. Šnajder, Oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada, 2010, str. 10–11; Plaće – osnovice, stope doprinosa, poreza i prireza i uplatni računi, 2010, str. 11–22.

Vse naštete olajšave ostajajo v veljavi v enaki višini in obsegu tudi po uveljavitvi zakonodajnih sprememb. Za olajšave, ki so bile z novimi predpisi ukinjene (vplačane zavarovalne premije, plačane zdravstvene storitve in plačila v zvezi z reševanjem stanovanjskih potreb zavezanca), pa je veljalo, da so davčni zavezanci pri končnem letnem obračunu dohodnine za leto 2010 na podlagi verodostojne dokumentacije zanje lahko zmanjševali davčno osnovo v skupnem znesku do 6.000 HRK (823 EUR) oziroma do višine davčne osnove in to samo za plačila, izvršena do 30. junija 2010.

5.4.1.4 Davčna osnova dohodka iz zaposlitve

Davčna osnova za izračun davka od dohodka iz delovnega razmerja je bruto plača, zmanjšana za delojemalčeve PSV in osebne olajšave. Po zakonodaji, veljavni do 30. 6. 2010 se je lahko davčna osnova znižala še za vplačane premije življenjskega, dopolnilnega zdravstvenega in prostovoljnega pokojninskega zavarovanja ter zdravstvene storitve in stanovanjske potrebe, vendar največ do višine 1.000 HRK (137 EUR) mesečno oziroma 12.000 HRK (1.646 EUR) letno. Zmanjšanje davčne osnove za vplačane zavarovalne premije je lahko davčni zavezanec uveljavljal že v teku davčnega obdobja pri vsakokratnem obračunu in plačilu akontacije dohodnine od dohodkov iz delovnega razmerja, ostali dve olajšavi pa šele v okviru letne davčne napovedi. Osnova za obračun lokalnega davka na davek od dohodka je izračunani znesek dohodnine.

5.4.1.5 Davčni razredi in davčne stopnje

V prvi polovici leta 2010 so bile v veljavi štiri davčne stopnje (15 %, 25 %, 35 % in 45 %), od 1. julija dalje pa so predpisane tri davčne stopnje (12 %, 25 % in 40 %). Glede na to, da so zakonske spremembe pričele veljati v sredini davčnega leta, so se v končnem letnem obračunu dohodnine za leto 2010 upoštevale povprečne davčne osnove in povprečne davčne stopnje. Tako so se davčni zavezanci v letnih davčnih napovedih za leto 2010 razvrščali v pet davčnih razredov po davčnih stopnjah 13,5 %, 25 %, 30 %, 37,5 % in 42,5 %. V Tabeli 22 so navedene davčne osnove in davčne stopnje pred in po spremembi zakonodaje ter predpisane povprečne letne vrednosti za končni letni obračun dohodnine.

Tabela 22: Davčni razredi in davčne stopnje na Hrvaškem v letu 2010

Od 1. januarja do 30. junija 2010					Od 1. julija do 31. decembra 2010					Letni davčni obračun				
Davčna stopnja	Letna davčna osnova				Davčna stopnja	Letna davčna osnova				Povprečna davčna stopnja	Povprečna letna davčna osnova			
HRK														
%	HRK				%	HRK				%	HRK			
15	do	43.200			12	do	43.200			13,5	do	43.200		
25	nad	43.200	do	108.000	25	nad	43.200	do	129.600	25	nad	43.200	do	108.000
35	nad	108.000	do	302.400	40	nad	129.600			30	nad	108.000	do	129.600
45	nad	302.400								37,5	nad	129.600	do	302.400
										42,5	nad	302.400		
EUR														
%	EUR				%	EUR				%	EUR			
15	do	5.926			12	do	5.926			13,5	do	5.926		
25	nad	5.926	do	14.815	25	nad	5.926	do	17.778	25	nad	5.926	do	14.815
35	nad	14.815	do	41.481	40	nad	17.778			30	nad	14.815	do	17.778
45	nad	41.481								37,5	nad	17.778	do	41.481
										42,5	nad	41.481		

Vir: Zakon o porezu na dohodak, 2004, 2008, 2010; K. Cipek & T. Šnajder, *Oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada*, 2010, str. 8.

Cipek in Šnajder (2010, str. 7) ugotavljata, da zmanjšanje davčne obremenitve dohodkov davčnih zavezancev daje dodatno spodbudo potrošnji in ugodno vpliva na trg dela.

5.4.1.6 Lokalni davek na davek od dohodka

Zavezanci za lokalni davek na davek od dohodka (v nadaljevanju davek na dohodnino) so zavezanci za davek od dohodka, ki imajo stalno ali običajno prebivališče na področju občine/mesta, ki davek na dohodnino predpisujejo. Davčna osnova tega (dodatnega) davka na dohodek je znesek izračunane dohodnine. Določanje davčnih stopenj lokalnih davkov je, za razliko od določanja stopenj dohodnine, ki jo urejajo predpisi na nacionalni ravni, v pristojnosti mest oziroma občin, in sicer na osnovi Zakona o financiranju enot lokalne in področne (regionalne) samouprave (hr. *Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave*)). Višine davčnih stopenj davka na dohodnino, ki je v celoti prihodek proračunov lokalnih samouprav, torej mest oziroma občin, se določajo na naslednji način:

- občina do 10 %,
- mesto z manj kot 30.000 prebivalci do 12 %,
- mesto z več kot 30.000 prebivalci do 15 %,
- mesto Zagreb do 30 %.

Davčne stopnje se med hrvaškimi mesti oziroma občinami precej razlikujejo, in sicer se gibljejo od 1 % do 18 %. Najvišjo, 18-odstotno davčno stopnjo, je svojim prebivalcem določilo mesto Zagreb (vključno z nekaterimi naselji, ki so v njegovi sestavi), obstajajo pa tudi mesta/občine, v katerih lokalni davek ni predpisan (prebivalci plačajo samo dohodnino brez lokalnega davka). V obračunu plače je upoštevana 18-odstotna stopnja lokalnega davka

za glavno mesto Zagreb (v skladu z metodologijo OECD je za Italijo prav tako upoštevana stopnja lokalnega davka, ki velja za glavno mesto Rim), na področju katerega živi skoraj četrtina prebivalstva Hrvaške.

5.4.1.7 Davčni postopek

Delodajalci so dolžni ob izplačilu plač izračunati, odtegniti in plačati akontacijo dohodnine za račun delojemalcev. V kolikor davčni zavezanec prejema le dohodek iz zaposlitve, postane (v določenih primerih) davčni odtegljaj tudi dokončni davek (IBFD, 2010, str. 163).

Davčno leto je enako koledarskemu. Davčni zavezanci morajo predložiti davčnemu organu končne davčne obračune oziroma davčne napovedi za celotne dohodke prejete v davčnem letu do konca meseca februarja naslednjega leta. Davčni zavezanec, katerega edini dohodek v davčnem letu je bil dohodek iz zaposlitve, ni dolžan vložiti davčne napovedi, kljub temu pa mora, če želi uveljavljati posebne osebne davčne olajšave, davčno napoved vložiti v predpisanem roku. Končno davčno obveznost odmeri davčni organ z odločbo. Odtegnjeni in akontacijski davki se pobotajo s končno davčno obveznostjo. V kolikor je v končnem davčnem obračunu ugotovljena obveznost za doplačilo dohodnine, jo mora davčni zavezanec poravnati v petnajstih dneh po prejemu odločbe o odmeri dohodnine, v kolikor pa je ugotovljeno preplačilo dohodnine, se preplačani znesek davčnemu zavezancu povrne.

5.4.2 Prispevki za socialno varnost

Zakon o prispevkih (hr. *Zakon o doprinosima*) vsebuje določila o zavezancih za obvezne PSV in zavezancih ter rokih za njihovo obračunavanje in plačevanje. Prav tako določa tudi vrste, osnove in višine obračunskih stopenj obveznih PSV. Obvezni PSV se ob izplačilu dohodkov vplačujejo v državni proračun. Obe državni blagajni (pokojninska in zdravstvena), ki upravljata s sredstvi, zbranimi iz naslova obveznih PSV, sta namreč vključeni v sestav skupne državne zakladnice.

Osnova za obračun obveznih PSV je bruto plača. Poleg redne plače, ki je določena s predpisi v delovnopravni zakonodaji¹⁹, se obvezni PSV in dohodnina plačujejo na vse, kar delodajalec izplačuje ali daje v naravi delojemalcu na osnovi delovnega razmerja, razen prejemkov, ki so izrecno navedeni v davčni zakonodaji kot popolnoma ali delno neobdavčljivi (npr. dnevnice, odpravnine, priložnostne nagrade).

Rok za obračun PSV je ob obračunu, rok za plačilo PSV pa ob izplačilu plače. Najnižja mesečna osnova za plačilo obveznih PSV iz plače in na plačo je v letu 2010 znašala 2.700,60

¹⁹ Plačo urejajo delovnopravna zakonodaja in kolektivne pogodbe posameznih dejavnosti. Zakon o delu (hr. *Zakon o radu*) v členu, ki predpisuje način izplačila plače, med drugim določa: plača v smislu tega zakona je plača v bruto znesku; obdobje, za katero se izplačuje plača ne sme biti daljše od enega meseca; plača za pretekli mesec se izplača najkasneje do 15. dne v tekočem mesecu (v kolikor posamezne kolektivne pogodbe ali pogodbe o zaposlitvi ne določajo drugače).

HRK (370 EUR), najvišja mesečna osnova za obračun prispevkov za pokojninsko zavarovanje (I. in II. pokojninski steber) pa 46.296,00 HRK (6.351 EUR). **Najvišja letna osnova** za plačilo prispevkov za **pokojninsko zavarovanje** (I. steber) za leto 2010 je bila določena v višini 555.552,00 HRK (76.207 EUR). Najnižja osnova se vsako leto določi v višini 35 % povprečne bruto plače, ustvarjene v državi v preteklem letu. Najvišja letna osnova za obračun prispevkov delojemalca za pokojninsko zavarovanje velja samo za pokojninsko zavarovanje na temelju medgeneracijske solidarnosti v okviru I. pokojninskega stebra. Določa jo davčni organ v postopku letnega davčnega obračuna, zavarovanec pa lahko na posebnem obrazcu zaprosi za vračilo preplačanega prispevka. Davčna uprava pri izplačilu preplačanega prispevka obračuna davek na dohodek po stopnji 45 % (tako plačani davek od dohodka ni sestavni del letne davčne napovedi, zato davčni organ plačanega davka iz tega naslova ne vrača).

5.4.2.1 Prispevki delojemalca

Zavezanec za obvezne PSV, ki se obračunavajo in plačujejo **iz plače**, je zavarovanec na osnovi delovnega razmerja, zavezanec za obračun in plačilo prispevkov pa je njegov delodajalec. Delojemalci so zavezanci za plačilo prispevka za pokojninsko zavarovanje v višini 20 %, ki se lahko financira na dva načina:

- prispevek za pokojninsko zavarovanje na temelju medgeneracijske solidarnosti (I. steber): 20 % ali
- prispevek za pokojninsko zavarovanje (I. steber): 15 %
- prispevek za pokojninsko zavarovanje na temelju individualnega kapitaliziranega varčevanja (II. steber): 5 %.

5.4.2.2 Prispevki delodajalca

Zavezanec za obvezne PSV, ki se obračunavajo in plačujejo **na plačo**, ter istočasno zavezanec za obračun in plačilo prispevkov je delodajalec zavarovanca na osnovi delovnega razmerja. Delodajalec je zavezanec za plačilo prispevka za zdravstveno zavarovanje in prispevka za zaposlovanje v skupni višini 17,5 %, in sicer:

- prispevek za zdravstveno zavarovanje: 15 %,
- prispevek za zdravstveno zavarovanje zdravja pri delu: 0,5 %,
- prispevek za zaposlovanje: 1,7 %.

5.4.3 Posebni davek na plače, pokojnine in druge prejemke

Na Hrvaškem je bil avgusta 2009 z Zakonom o posebnem davku na plače, pokojnine in druge prejemke (hr. *Zakon o posebnom porezu na plače, mirovine i druge primitke*) uveden tudi posebni, t.i. krizni davek. Omenjeni zakon, ki ga je hrvaški parlament sprejel z namenom

ublažitve posledic gospodarske krize v državi in po katerem naj bi vsak davčni zavezanec prispeval pravičen delež k financiranju javnih izdatkov (krizni davek je bil prihodek državnega proračuna), je bil prvotno sprejet za obdobje od avgusta 2009 do decembra 2010. V svežnju sprememb davčne zakonodaje sredi leta 2010 je bilo z Zakonom o spremembah Zakona o posebnem davku na plače, pokojnine in druge prejemke (hr. *Zakon o izmjenama Zakona o posebnom porezu na plaće, mirovine i druge primitke*) obdobje (kot tudi vsebina) izvajanja tega zakona spremenjeno. Tako se je obračunavanje in plačevanje kriznega davka zaključilo že oktobra in ne decembra, kot je bilo prvotno načrtovano. Krizni davek se je obračunaval od neto prejemkov, zato je bila davčna osnova kriznega davka na plačo neto plača. Iz Tabele 23 so razvidne končne zakonske določbe v zvezi z obračunavanjem kriznega davka v letu 2010 za obdobje pred in po spremembi davčnih predpisov.

Tabela 23: Davčne osnove in davčne stopnje kriznega davka na Hrvaškem v letu 2010

Od 1. januarja do 30. junija 2010					Od 1. julija do 31. oktobra 2010		
Davčna stopnja	Davčna osnova (mesečna neto plača)				Davčna stopnja	Davčna osnova (mesečna neto plača)	
%	HRK				%	HRK	
2	nad	3.000	do	6.000	–		
4	nad	6.000			4	nad	6.000
%	EUR				%	EUR	
2	nad	412	do	823	–		
4	nad	823			4	nad	823

Vir: Zakon o posebnom porezu na plaće, mirovine i druge primitke, 2009, 2010; K. Cipek & T. Šnajder, Oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada, 2010, str. 8 in 14; Plaće – osnovice, stope doprinosa, poreza i prireza i uplatni računi, 2010, str. 25.

5.5 Primerjava sistemov obdavčevanja plač med izbranimi evropskimi državami

V Tabeli 24 so zbrane vse ključne ugotovitve, pridobljene pri proučevanju sistemov obdavčevanja plač v izbranih državah. Nekatere značilnosti omenjenih sistemov so skupne vsem državam, druge pa se nanašajo zgolj na posamezne.

Skupne značilnosti izbranih držav na področju obdavčevanja plač so predvsem naslednje:

- obdavčitev plač z nacionalno dohodnino v obliki stopničaste progresije,
- zniževanje davčne osnove v obliki davčnih olajšav in/ali zniževanje davčne obveznosti v obliki znižanja davka,
- obdavčitev delojemalcev in delodajalcev s PSV,
- osnova za obračun PSV je bruto plača,
- vsi delojemalci so obdavčeni s prispevkom za pokojninsko zavarovanje,

- vsi delodajalci so obdavčeni s prispevkom za zdravstveno zavarovanje svojih delojemalcev.

V sistemih obdavčevanja plač med izbranimi državami obstajajo tudi številne razlike. Bistvene razlike so predvsem v:

- določanju davčne osnove za obračun dohodnine,
- vrstah, obliki in višinah davčnih olajšav,
- številu, vrednostih in širinah dohodninskih razredov,
- višinah MDS v posameznih dohodninskih razredih,
- ureditvah sistemov lokalnih in regionalnih dohodnin ter davčnih osnovah in davčnih stopnjah le-teh,
- številu in vrstah PSV, višinah prispevnih stopenj za plačilo PSV, razmerju v višini obdavčitve med delojemalcem in delodajalcem pri obdavčevanju s PSV ter določanju letne zgornje meje osnove oziroma najvišje letne vsote prispevkov za plačilo PSV,
- obstoju drugih davkov in prispevkov delojemalcev in delodajalcev.

Tabela 24: Primerjava sistemov obdavčevanja plač v letu 2010 med izbranimi državami

Zap. št.	Elementi primerjave	Izbrane države				
		SLOVENIJA	ITALIJA	AVSTRIJA	MADŽARSKA	HRVAŠKA
1	DOHODNINA	Skupno vsem izbranim državam: nacionalna dohodnina				
1.1	Način obdavčitve	Skupno vsem izbranim državam: stopničasta progresija				
1.2	Osnova	BP–PSV delojemalca--olajšave	BP–PSV delojemalca	BP–PSV delojemalca–olajšave za stroške	BP+PSV delodajalca	BP–PSV delojemalca –olajšave
1.3	Število razredov	3	5	4	2	5
1.4	MDS v %	16; 27; 41	23; 27; 38; 41; 43	0; 36,5; 43,2143; 50	17; 32	13,5; 25; 30; 37,5; 42,5
1.5	Prag za najvišjo MDS v EUR	15.057,96	75.000,00	60.000,00	18.150,00	41.481,00
1.6	Olajšave	splošna	/	za pavšalne in posebne stroške	/	osnovna osebna olajšava
1.7	Znižanje davka	/	standardno	standardno: za zaposlitev in za prevoz	standardno	/
1.8	Ostale dohodnine	/	regionalna in lokalna	/	/	lokalna
1.9	Osnova	/	BP–PSV delojemalca	/	/	nacionalna dohodnina
1.10	Stopnja v %	/	regionalna: od 0,9 do 1,4; lokalna: od 0 do 0,8	/	/	od 0 do 18
2	DRUGI DAVKI DELOJEMALCA	/	/	/	/	krizni davek
2.1	Osnova	/	/	/	/	neto plača
2.2	Stopnja v %	/	/	/	/	0; 2 ; 4
3	PSV	Skupno vsem izbranim državam: obdavčitev delojemalca in delodajalca				
3.1	Osnova	BP	BP	BP	BP	BP
3.2	Letna zgornja meja v EUR	/	za delojemalca in delodajalca za vse PSV; zgornja meja osnove: 92.147 (nad to vrednostjo fiksni	za delojemalca in delodajalca za vse PSV; zgornja meja osnove: 49.320 (nad to vrednostjo se PSV	za pokojninsko zavarovanje delojemalca; zgornja meja prispevka: 2.570	za delojemalca: zgornja meja osnove: 76.207

nadaljevanje

Zap. št.	Elementi primerjave	Izbrane države				
		SLOVENIJA	ITALIJA	AVSTRIJA	MADŽARSKA	HRVAŠKA
			znesek PSV)	ne plačujejo)		
3.3	Delojemalec	Skupno vsem izbranim državam: prispevek za pokojninsko zavarovanje				
3.3.1	Vrste	pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje, zaposlovanje, starševsko varstvo	pokojninsko, zdravstveno, materinsko in invalidsko zavarovanje, brezposelnost	pokojninsko in zdravstveno zavarovanje, brezposelnost, delavska zbornica, stanovanjski sklad	pokojninsko in zdravstveno zavarovanje	pokojninsko zavarovanje
3.3.2	Stopnja v %	22,1	9,49; 10,49; 9.242,58 € nad zgornjo mejo osnove	18,2	17	20
3.5	Delodajalec	Skupno vsem izbranim državam: prispevek za zdravstveno zavarovanje				
3.5	Vrste	pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje, zaposlovanje, starševsko varstvo, poškodbe pri delu in poklicne bolezni	pokojninsko, zdravstveno, materinsko in invalidsko zavarovanje, brezposelnost	pokojninsko in zdravstveno zavarovanje, brezposelnost, nezgodno zavarovanje, stanovanjski sklad, nesolventnost	pokojninsko in zdravstveno zavarovanje	zdravstveno zavarovanje, zdravstveno zavarovanje zdravja pri delu, zaposlovanje
3.6	Stopnja v %	16,1	32,08; 29.560,76 € nad zgornjo mejo osnove	21,7	27	17,2
4	DRUGI PRISPEVKI DELODAJALCA	/	/	sklad za prihodnost	/	/
4.1	Osnova	/	/	BP	/	/
4.2	Stopnja v %	/	/	1,53	/	/
5	DAVEK NA IZPLAČANE PLAČE	/	/	deželni in občinski	prispevek za poklicno usposabljanje	/
5.1	Osnova	/	/	BP	BP	/
5.2	Stopnja v %	/	/	7,91 (4,91+3)	1,5	/

Legenda: BP: bruto plača

PSV: prispevki za socialno varnost

5.6 Obračuni plač v izbranih evropskih državah

V Tabeli 25 so predstavljene predpostavke obračunov plač, ki so skupne vsem izbranim državam. Specifični elementi obračunov, ki se nanašajo le na določeno državo, so izpostavljeni v teoretičnem delu predstavitve pri vsaki posamezni državi.

Tabela 25: Predpostavke obračunov plač v izbranih državah

Zap. št.	ELEMENTI OBRAČUNA	PREDPOSTAVKE OBRAČUNA	OPOMBE
1	KARAKTERISTIKE DELOJEMALCA		
1.1	Delojemalec – prejemnik plače	Spol: m/ž	
1.2		Zakonski stan: samska oseba	
1.3		Število otrok: brez otrok	
1.4		Dohodki v letu 2010: izključno plača	
2	OSNOVE OBRAČUNA (v EUR)		
2.1	Izhodiščna vrednost	letna bruto plača	I. bruto
2.2	Višine izhodiščnih vrednosti/dohodkovni razredi	10.000, 20.000, 30.000, 50.000, 100.000	za Madžarsko in Hrvaško tudi 5.000
3	OBDAVČITEV PLAČE (v EUR)		

nadaljevanje

Zap. št.	ELEMENTI OBRAČUNA	PREDPOSTAVKE OBRAČUNA	OPOMBE
3.1	PSV	iz plače in na plačo	glej tudi: posebnosti obračuna posamezne države
3.2	Drugi prispevki delodajalca	na plačo	
3.3	Davčne olajšave in znižanje davka	standardne/o	
3.4	Dohodnina	vse ravni	
3.5	Drugi davki	davek na izplačane plače	
4	IZRAČUNANE KATEGORIJE/ELEMENTI PRIMERJAVE MED DRŽAVAMI		
4.1	Neto razpoložljivi dohodek delojemalca	neto plača	v EUR
4.2	Celoten strošek delodajalca v zvezi s plačo	stroški dela	v EUR
4.3	Celotna obdavčitev	EDS: delojemalca, delodajalca in skupna	kot % bruto plače
4.4	Delež vseh davkov in prispevkov v stroških dela	Davčna vrzel	kot % stroškov dela
4.5	Neto plača v primerjavi z bruto plačo	Delež neto plače v bruto plači	kot % bruto plače
4.6	Neto plača v primerjavi s stroški dela	Delež neto plače v stroških dela	kot % stroškov dela

V nadaljevanju so prikazani povzetki letnih obračunov plač za vsako od izbranih držav (podrobni obračuni so v prilogah magistrskega dela) z upoštevanjem vseh predhodnih ugotovitev o metodah in tehnikah sistemov obdavčitve plač v posamezni državi in ob uporabi enotnih predpostavk obračuna. Za Slovenijo, Italijo in Avstrijo so plače obračunane za pet dohodkovnih razredov (10.000 EUR, 20.000 EUR, 30.000 EUR, 50.000 EUR in 100.000 EUR). Na Madžarskem in Hrvaškem je splošna raven plač bistveno nižja kot v ostalih izbranih državah, zato je pri obračunu plač za omenjeni državi poleg že navedenih dodan še dodatni dohodkovni razred v višini 5.000 EUR.

5.6.1 Obračun plače v Sloveniji

Tabela 26 vsebuje povzetek obračunov plač za leto 2010 v Sloveniji za pet dohodkovnih razredov, ki predstavljajo letne vrednosti osnov za obračun plač oziroma letne bruto plače. V obračunih plač so uporabljene naslednje letne vrednosti bruto plač (v EUR): 10.000, 20.000, 30.000, 50.000 in 100.000.

Tabela 26: Povzetek letnih obračunov plač za leto 2010 v Sloveniji

Zap. št.	ELEMENTI OBRAČUNA	OBRAČUN PLAČE – letna raven				
1	Dohodkovni razred	1	2	3	4	5
2	BRUTO PLAČA	10.000,00 €	20.000,00 €	30.000,00 €	50.000,00 €	100.000,00 €
3	PSV delojemalca	2.210,00 €	4.420,00 €	6.630,00 €	11.050,00 €	22.100,00 €
4	Dohodnina	267,20 €	2.541,37 €	5.374,33 €	11.762,13 €	27.731,63 €
5	Skupaj davki in prispevki delojemalca	2.477,20 €	6.961,37 €	12.004,33 €	22.812,13 €	49.831,63 €
6	EDS delojemalca	24,77 %	34,81 %	40,01 %	45,62 %	49,83 %
7	NETO PLAČA	7.522,80 €	13.038,63 €	17.995,67 €	27.187,87 €	50.168,37 €
8	PSV delodajalca	1.610,00 €	3.220,00 €	4.830,00 €	8.050,00 €	16.100,00 €
9	EDS delodajalca	16,10 %	16,10 %	16,10 %	16,10 %	16,10 %
10	STROŠKI DELA	11.610,00 €	23.220,00 €	34.830,00 €	58.050,00 €	116.100,00 €
11	Vsi davki in prispevki	4.087,20 €	10.181,37 €	16.834,33 €	30.862,13 €	65.931,63 €

Zap. št.	ELEMENTI OBRAČUNA	OBRAČUN PLAČE – letna raven				
12	Skupna EDS	40,87 %	50,91 %	56,11 %	61,72 %	65,93 %
13	Davčna vrzel	35,20 %	43,85 %	48,33 %	53,16 %	56,79 %
14	Delež neto plače v bruto plači	75,23 %	65,19 %	59,99 %	54,38 %	50,17 %
15	Delež neto plače v stroških dela	64,80 %	56,15 %	51,67 %	46,84 %	43,21 %

Legenda: PSV: prispevki za socialno varnost

EDS delojemalca: vsi davki in prispevki delojemalca, izraženi kot % bruto plače

EDS delodajalca: vsi davki in prispevki delodajalca, izraženi kot % bruto plače

Skupna EDS: vsi davki in prispevki delojemalca in delodajalca, izraženi kot % bruto plače

Za slovenski sistem obdavčevanja plač je značilna visoka progresivnost obdavčitve, ki je kombinacija progresivne dohodninske lestvice in proporcionalne obdavčitve s PSV. Tovrstna davčna ureditev povzroča nesorazmerno visoko davčno obremenitev višjih in visokih plač (4. in 5. dohodkovni razred) v primerjavi z davčno obremenitvijo nižjih dohodkovnih razredov. V slovenskem sistemu financiranja socialne varnosti so osnove za plačilo PSV neomejene, zato progresivnost dohodninske obdavčitve pri omenjenih plačah ni ublažena z znižanjem povprečne prispevne stopnje za plačilo PSV.

Za razliko od Slovenije imajo druge izbrane države v svoje sisteme socialnega zavarovanja vključeno eno od oblik omejevanja letne osnove (Italija, Avstrija, Hrvaška) oziroma letne vsote (Madžarska) za plačilo PSV. Nizke plače so tako v Sloveniji nesorazmerno nižje obdavčene v primerjavi z visokimi plačami, kar je razvidno iz vseh kazalnikov obdavčitve plač. Stopnja davčne vrzeli pri letni plači 100.000 EUR je bila tako za 21,6 odstotne točke oziroma za 61,3 % višja kot pri letni plači v višini 10.000 EUR. Delež neto plače v bruto plači je pri prvem delojemalcu znašal le 50,2 %, medtem ko je ta delež v primeru drugega delojemalca znašal kar 75,2 %. Največja razlika v stopnji obdavčitve med prvim in drugim delojemalcem pa je razvidna iz efektivne davčne stopnje (v nadaljevanju EDS) delojemalca, ki izraža delež vseh davkov in prispevkov delojemalca v njegovi bruto plači. EDS prvega delojemalca je bila za 25,1 odstotne točke oziroma za kar 101,2 % višja od EDS drugega delojemalca.

Nizka obdavčitev delojemalca v prvem dohodkovnem razredu je posledica povišane splošne dohodninske olajšave za delojemalce z nizkimi dohodki, ki vpliva le na omenjeni dohodkovni razred. Na splošno je EDS delojemalca naraščajoča (sorazmerno z naraščanjem višine plače) in visoka pri vseh višinah letne bruto plače. Nasprotno pa je EDS delodajalca, ki meri delež davkov in prispevkov delodajalca v bruto plači, konstantna in nesorazmerno (tako v primerjavi z EDS domačega delojemalca kot tudi z EDS delodajalca v ostalih izbranih državah) nizka.

Poleg visoke prispevne stopnje za plačilo PSV, povzroča visoko obdavčitev delojemalcev tudi izjemno nizek prag davčne osnove za obdavčitev z najvišjo MDS dohodnine. Iz letnega obračuna plač za leto 2010 v Sloveniji (glej Prilogo 1) je razvidno, da v obdavčitev plač z

najvišjo MDS dohodnine nista zajeta le prva dva dohodkovna razreda. Pri ostalih izbranih državah (razen Madžarske) se z najvišjo MDS dohodnine obdavčijo samo letne bruto plače v najvišjem dohodkovnem razredu (glej Priloge 2, 3, 4 in 5).

Z vidika ureditve davčnega postopka je prednost našega dohodninskega sistema v njegovi enostavnosti. Ta zagotavlja nizke stroške tako državi pri pobiranju davkov, kot tudi delojemalcem in delodajalcem pri izpolnjevanju davčne obveznosti. Nizki administrativni stroški in enostavnost, preglednost ter fleksibilnost spadajo med temeljne lastnosti, ki jih mora upoštevati davčni sistem. Na tem področju se Slovenija uvršča med najnaprednejše države.

5.6.2 Obračun plače v Italiji

Tabela 27 vsebuje povzetek obračunov plač za leto 2010 v Italiji za pet dohodkovnih razredov, ki predstavljajo letne vrednosti osnov za obračun plač oziroma letne bruto plače. V obračunih plač so uporabljene naslednje letne vrednosti bruto plač (v EUR): 10.000, 20.000, 30.000, 50.000 in 100.000.

Tabela 27: Povzetek letnih obračunov plač za leto 2010 v Italiji

Zap. št.	ELEMENTI OBRAČUNA	OBRAČUN PLAČE – letna raven				
1	Dohodkovni razred	1	2	3	4	5
2	BRUTO PLAČA	10.000,00 €	20.000,00 €	30.000,00 €	50.000,00 €	100.000,00 €
3	PSV delojemalca	949,00 €	1.898,00 €	2.847,00 €	5.245,00 €	9.242,58 €
4	Dohodnina	489,07 €	3.397,24 €	6.287,89 €	11.360,75 €	33.920,08 €
5	Skupaj davki in prispevki delojemalca	1.438,07 €	5.295,24 €	9.134,89 €	16.605,75 €	43.162,66 €
6	EDS delojemalca	14,38 %	26,48 %	30,45 %	33,21 %	43,16 %
7	NETO PLAČA	8.561,93 €	14.704,76 €	20.865,11 €	33.394,25 €	56.837,34 €
8	PSV delodajalca	3.208,00 €	6.416,00 €	9.624,00 €	16.040,00 €	29.560,76 €
9	EDS delodajalca	32,08 %	32,08 %	32,08 %	32,08 %	29,56 %
10	STROŠKI DELA	13.208,00 €	26.416,00 €	39.624,00 €	66.040,00 €	129.560,76 €
11	Vsi davki in prispevki	4.646,07 €	11.711,24 €	18.758,89 €	32.645,75 €	72.723,42 €
12	Skupna EDS	46,46 %	58,56 %	62,53 %	65,29 %	72,72 %
13	Davčna vrzel	35,18 %	44,33 %	47,34 %	49,43 %	56,13 %
14	Delež neto plače v bruto plači	85,62 %	73,52 %	69,55 %	66,79 %	56,84 %
15	Delež neto plače v stroških dela	64,82 %	55,67 %	52,66 %	50,57 %	43,87 %

Legenda: PSV: prispevki za socialno varnost

EDS delojemalca: vsi davki in prispevki delojemalca, izraženi kot % bruto plače

EDS delodajalca: vsi davki in prispevki delodajalca, izraženi kot % bruto plače

Skupna EDS: vsi davki in prispevki delojemalca in delodajalca, izraženi kot % bruto plače

Analiza sistema obdavčevanja plač v Italiji pokaže visoko obdavčitev in visoke stroške dela delodajalcev ter nizko obdavčitev in visoke neto plače delojemalcev.

Sistem socialnega zavarovanja v Italiji sicer določa zgornjo mejo osnove za obračun in plačilo PSV, vendar je zgornja meja osnove (za delojemalca in delodajalca) postavljena zelo visoko

(pri 92.147 EUR bruto plače). Zato je učinek omejitve celo na najvišji proučevani dohodkovni razred (100.000 EUR) dokaj nepomemben, saj bi se ta učinek v celoti izrazil šele pri letni bruto plači v višini nad 100.000 EUR. Opisano je najbolj jasno razvidno iz EDS delodajalca, ki je v prvih štirih dohodkovnih razredih konstantna, v najvišjem dohodkovnem razredu pa se zniža za komaj 2,5 odstotne točke. EDS delodajalca v primeru Italije vsebuje izključno delodajalčeve PSV, zato je »čisti« pokazatelj obdavčitve s PSV, medtem ko na vse ostale kazalnike obdavčitve plač v Italiji vplivajo tudi drugi davki (npr. EDS delojemalca vsebuje tudi plačano dohodnino).

Izjemo med ureditvijo ostalih izbranih držav predstavljajo progresivne prispevne stopnje za plačilo PSV delojemalcev do vrednosti zgornje meje osnove za plačilo PSV. Tako so letne bruto plače do višine 42.364 EUR obdavčene po 9,49 % prispevni stopnji, letne bruto plače nad 42.364 EUR do 92.147 EUR (zgornja meja osnove) pa po 10,49 % prispevni stopnji (letne bruto plače nad vrednostjo zgornje meje osnove so obdavčene v fiksnem znesku).

5.6.3 Obračun plače v Avstriji

Tabela 28 vsebuje povzetek obračunov plač za leto 2010 v Avstriji za pet dohodkovnih razredov, ki predstavljajo letne vrednosti osnov za obračun plač oziroma letne bruto plače. V obračunih plač so uporabljene naslednje letne vrednosti bruto plač (v EUR): 10.000, 20.000, 30.000, 50.000 in 100.000.

Tabela 28: Povzetek letnih obračunov plač za leto 2010 v Avstriji

Zap. št.	ELEMENTI OBRAČUNA	OBRAČUN PLAČE – letna raven				
1	Dohodkovni razred	1	2	3	4	5
2	BRUTO PLAČA	10.000,00 €	20.000,00 €	30.000,00 €	50.000,00 €	100.000,00 €
3	PSV delojemalca	1.520,00 €	3.640,00 €	5.460,00 €	8.976,24 €	8.976,24 €
4	Dohodnina	- €	486,67 €	2.963,65 €	8.479,02 €	27.982,85 €
5	Skupaj davki in prispevki delojemalca	1.520,00 €	4.126,67 €	8.423,65 €	17.455,26 €	36.959,09 €
6	EDS delojemalca	15,20 %	20,63 %	28,08 %	34,91 %	36,96 %
7	NETO PLAČA	8.480,00 €	15.873,33 €	21.576,35 €	32.544,74 €	63.040,92 €
8	PSV delodajalca*	3.073,00 €	6.146,00 €	9.219,00 €	15.217,44 €	19.732,44 €
9	EDS delodajalca	30,73 %	30,73 %	30,73 %	30,43 %	19,73 %
10	STROŠKI DELA	13.073,00 €	26.146,00 €	39.219,00 €	65.217,44 €	119.732,44 €
11	Vsi davki in prispevki	4.593,00 €	10.272,67 €	17.642,65 €	32.672,70 €	56.691,53 €
12	Skupna EDS	45,93 %	51,36 %	58,81 %	65,35 %	56,69 %
13	Davčna vrzel	35,13 %	39,29 %	44,98 %	50,10 %	47,35 %
14	Delež neto plače v bruto plači	84,80 %	79,37 %	71,92 %	65,09 %	63,04 %
15	Delež neto plače v stroških dela	64,87 %	60,71 %	55,02 %	49,90 %	52,65 %

Legenda: PSV: prispevki za socialno varnost

EDS delojemalca: vsi davki in prispevki delojemalca, izraženi kot % bruto plače

EDS delodajalca: vsi davki in prispevki delodajalca, izraženi kot % bruto plače

Skupna EDS: vsi davki in prispevki delojemalca in delodajalca, izraženi kot % bruto plače

Opomba: * PSV delodajalca vsebujejo tudi druge prispevke delodajalca in davek na izplačane plače.

Učinek zgornje meje osnove za plačilo PSV je v primeru Avstrije neposredno izražen prek EDS delodajalca, ki se pri prehodu iz 4. v 5. dohodkovni razred zniža za 10,7 odstotnih točk. Na strani delojemalca se omenjeni učinek nekoliko omili zaradi vpliva progresivne dohodnine. V splošnem velja, da so v Avstriji visoke tako neto plače (nizka obdavčitev delojemalca) kot stroški dela (visoka obdavčitev delodajalca). Zaradi takšnega razmerja obdavčitve med delojemalcem in delodajalcem je stopnja davčne vrzeli v Avstriji (razen v 4. dohodkovnem razredu, v katerem ima Italija za 0,7 odstotnih točk nižjo stopnjo) najnižja med vsemi izbranimi državami. Smiselno postavljena zgornja meja osnove za plačilo PSV in premišljeno oblikovana dohodninska lestvica dajeta ustrezno podlago za obdavčitev delojemalcev v vseh dohodkovnih razredih.

V Avstriji so delojemalci z najnižjimi dohodki razbremenjeni plačila dohodnine, saj so dohodki do višine 11.000 EUR neobdavčeni. Dohodninska lestvica namreč določa, da za prvi dohodninski razred oziroma za davčno osnovo do višine 11.000 EUR velja ničelna davčna stopnja. To pomeni, da je avstrijska dohodninska lestvica na začetku indirektno progresivna, nad omenjeno vrednostjo davčne osnove pa stopničasto progresivna. Tudi za delojemalce z višjimi dohodki je davčna lestvica ugodna, saj je prag davčne osnove za najvišjo MDS dohodnine postavljen dovolj visoko – pri 60.000 EUR. Iz letnega obračuna plač za leto 2010 v Avstriji (glej Prilogo 3) je razvidno, da omenjeni prag obdavčitve dosežejo samo delojemalci v najvišjem dohodkovnem razredu, vendar pa je vpliv progresivnosti dohodnine v tem dohodkovnem razredu močno zmanjšan z učinkom zgornje meje osnove za plačilo PSV. Delodajalca v 4. in 5. dohodkovnem razredu plačata (absolutno) enak znesek PSV, kar pomeni, da je EDS delojemalca za plačilo PSV v 5. dohodkovnem razredu za polovico nižja od te stopnje delojemalca v 4. dohodkovnem razredu. Zato se EDS delojemalca v najvišjem dohodkovnem razredu poviša le za 2,1 odstotne točke glede na EDS delojemalca v predhodnem dohodkovnem razredu.

Menim, da je avstrijski sistem obdavčitve plač zasnovan v skladu s temeljnimi predpostavkami, ki jih mora upoštevati sodobni davčni sistem, da doseže optimalne rezultate. Prednosti avstrijske ureditve se kažejo predvsem v pravičnosti porazdelitve davčnega bremena med udeležence v sistemu obdavčevanja plač in ekonomski učinkovitosti tega sistema.

5.6.4 Obračun plače na Madžarskem

Tabela 29 vsebuje povzetek obračunov plač za leto 2010 na Madžarskem za šest dohodkovnih razredov, ki predstavljajo letne vrednosti osnov za obračun plač oziroma letne bruto plače. V obračunih plač so uporabljene naslednje letne vrednosti bruto plač (v EUR): 5.000, 10.000, 20.000, 30.000, 50.000 in 100.000.

Tabela 29: Povzetek letnih obračunov plač za leto 2010 na Madžarskem

Zap. št.	ELEMENTI OBRAČUNA	OBRAČUN PLAČE – letna raven					
		1	2	3	4	5	6
1	Dohodkovni razred						
2	BRUTO PLAČA	5.000,00 €	10.000,00 €	20.000,00 €	30.000,00 €	50.000,00 €	100.000,00 €
3	PSV delojemalca	850,00 €	1.700,00 €	3.400,00 €	4.820,00 €	6.320,00 €	10.070,00 €
4	Dohodnina	419,50 €	1.499,00 €	5.405,50 €	9.469,50 €	17.597,50 €	37.917,50 €
5	Skupaj davki in prispevki delojemalca	1.269,50 €	3.199,00 €	8.805,50 €	14.289,50 €	23.917,50 €	47.987,50 €
6	EDS delojemalca	25,39 %	31,99 %	44,03 %	47,63 %	47,84 %	47,99 %
7	NETO PLAČA	3.730,50 €	6.801,00 €	11.194,50 €	15.710,50 €	26.082,50 €	52.012,50 €
8	PSV delodajalca*	1.425,00 €	2.850,00 €	5.700,00 €	8.550,00 €	14.250,00 €	28.500,00 €
9	EDS delodajalca	28,50 %	28,50 %	28,50 %	28,50 %	28,50 %	28,50 %
10	STROŠKI DELA	6.425,00 €	12.850,00 €	25.700,00 €	38.550,00 €	64.250,00 €	128.500,00 €
11	Vsi davki in prispevki	2.694,50 €	6.049,00 €	14.505,50 €	22.839,50 €	38.167,50 €	76.487,50 €
12	Skupna EDS	53,89 %	60,49 %	72,53 %	76,13 %	76,34 %	76,49 %
13	Davčna vrzel	41,94 %	47,07 %	56,44 %	59,25 %	59,40 %	59,52 %
14	Delež neto plače v bruto plači	74,61 %	68,01 %	55,97 %	52,37 %	52,17 %	52,01 %
15	Delež neto plače v stroških dela	58,06 %	52,93 %	43,56 %	40,75 %	40,60 %	40,48 %

Legenda: PSV: prispevki za socialno varnost

EDS delojemalca: vsi davki in prispevki delojemalca, izraženi kot % bruto plače

EDS delodajalca: vsi davki in prispevki delodajalca, izraženi kot % bruto plače

Skupna EDS: vsi davki in prispevki delojemalca in delodajalca, izraženi kot % bruto plače

Opomba: * PSV delodajalca vsebujejo tudi davek na izplačane plače.

Posebnost v madžarskem dohodninskem sistemu predstavlja davčna osnova za obračun in plačilo dohodnine iz naslova plač, ki je določena kot vsota bruto plače in delodajalčevih PSV. To pomeni, da je madžarski delojemalec obdavčen z dohodnino za vse dohodke v zvezi z zaposlitvijo, vključno s PSV, ki jih zanj plača njegov delodajalec. Zato je Madžarska po višini obdavčitve delojemalca v prvih treh dohodkovnih razredih na prvem mestu med izbranimi državami. Davčni položaj madžarskih delojemalcev se izboljša v 4. in 5. dohodkovnem razredu. Razlog je v kombinaciji šibke progresivnosti dohodninske lestvice, nizkega praga davčne osnove za obdavčitev z najvišjo MDS dohodnine in zgornji meji prispevka za pokojninsko zavarovanje delojemalcev. Prispevne stopnje za plačilo PSV delodajalcev so proporcionalne, saj določilo o zgornji meji prispevka za pokojninsko zavarovanje za delodajalce ne velja. Zato so EDS delodajalcev konstantne, medtem ko EDS delojemalcev progresivno naraščajo z naraščanjem višine plače.

Madžarska dohodninska lestvica ima le dva davčna razreda z MDS v višini 17 % in 32 %. Višja MDS velja za vse dohodke, katerih letna davčna osnova presega 18.150 EUR, zato sta v prvi dohodninski razred uvrščeni le letni bruto plači v višini 5.000 EUR in 10.000 EUR. Določitev zgornje meje prispevka za pokojninsko zavarovanje delojemalcev v višini 2.570 EUR letno ugodno učinkuje na obdavčitev delojemalcev v zadnjih treh dohodkovnih razredih.

V primerjavi z visoko obdavčitvijo delojemalcev so delodajalci nekoliko zmernejše obdavčeni. Kljub temu pa primerjava skupne obdavčitve plač oziroma stopenj davčnih vrzeli med izbranimi državami kaže na najvišjo obdavčitev plač na Madžarskem. Najvišjo stopnjo davčne vrzeli je Madžarska v letu 2010 dosegla v vseh dohodkovnih razredih.

5.6.5 Obračun plače na Hrvaškem

Tabela 30 vsebuje povzetek obračunov plač za leto 2010 na Hrvaškem za šest dohodkovnih razredov, ki predstavljajo letne vrednosti osnov za obračun plač oziroma letne bruto plače. V obračunih plač so uporabljene naslednje letne vrednosti bruto plač (v EUR): 5.000, 10.000, 20.000, 30.000, 50.000 in 100.000.

Tabela 30: Povzetek letnih obračunov plač za leto 2010 na Hrvaškem

Zap. št.	ELEMENTI OBRAČUNA	OBRAČUN PLAČE – letna raven					
1	Dohodkovni razred	1	2	3	4	5	6
2	BRUTO PLAČA	5.000,00 €	10.000,00 €	20.000,00 €	30.000,00 €	50.000,00 €	100.000,00 €
3	PSV delojemalca	1.000,00 €	2.000,00 €	4.000,00 €	6.000,00 €	10.000,00 €	15.241,40 €
4	Dohodnina*	165,19 €	874,37 €	3.473,70 €	6.655,37 €	14.032,70 €	36.969,42 €
5	Skupaj davki in prispevki delojemalca	1.165,19 €	2.874,37 €	7.473,70 €	12.655,37 €	24.032,70 €	52.210,82 €
6	EDS delojemalca	23,30 %	28,74 %	37,37 %	42,18 %	48,07 %	52,21 %
7	NETO PLAČA	3.834,81 €	7.125,63 €	12.526,30 €	17.344,63 €	25.967,30 €	47.789,18 €
8	PSV delodajalca	860,00 €	1.720,00 €	3.440,00 €	5.160,00 €	8.600,00 €	17.200,00 €
9	EDS delodajalca	17,20 %	17,20 %	17,20 %	17,20 %	17,20 %	17,20 %
10	STROŠKI DELA	5.860,00 €	11.720,00 €	23.440,00 €	35.160,00 €	58.600,00 €	117.200,00 €
11	Vsi davki in prispevki	2.025,19 €	4.594,37 €	10.913,70 €	17.815,37 €	32.632,70 €	69.410,82 €
12	Skupna EDS	40,50 %	45,94 %	54,57 %	59,38 %	65,27 %	69,41 %
13	Davčna vrzel	34,56 %	39,20 %	46,56 %	50,67 %	55,69 %	59,22 %
14	Delež neto plače v bruto plači	76,70 %	71,26 %	62,63 %	57,82 %	51,93 %	47,79 %
15	Delež neto plače v stroških dela	65,44 %	60,80 %	53,44 %	49,33 %	44,31 %	40,78 %

Legenda: PSV: prispevki za socialno varnost

EDS delojemalca: vsi davki in prispevki delojemalca, izraženi kot % bruto plače

EDS delodajalca: vsi davki in prispevki delodajalca, izraženi kot % bruto plače

Skupna EDS: vsi davki in prispevki delojemalca in delodajalca, izraženi kot % bruto plače

Opomba: * Dohodnina vsebuje tudi krizni davek.

Tudi hrvaški sistem financiranja socialne varnosti določa zgornjo mejo osnove za obračun in plačilo PSV. Omejitev se nanaša le na PSV delojemalcev, natančneje na prispevek za pokojninsko zavarovanje delojemalcev (delojemalci na Hrvaškem so na področju PSV zavezani le k plačilu prispevka za pokojninsko zavarovanje). Zgornja meja osnove za plačilo omenjenega prispevka je za hrvaške razmere (glede na nizko vrednost PLBP) postavljena relativno visoko (pri 76.207 EUR bruto plače). Omejitev učinkuje le na obdavčitev delojemalca v najvišjem dohodkovnem razredu, v katerem omili vpliv progresivnosti dohodninskih stopenj na skupno obdavčitev delojemalca.

Posledice gospodarske in finančne krize je Hrvaška v letu 2010 reševala tudi z dodatno obdavčitvijo delojemalcev, katerim je poleg obdavčitve z dohodnino, lokalnim davkom na dohodnino in PSV naložila še dodatno davčno breme v obliki kriznega davka na neto plače. Za obdavčevanje z nacionalno dohodnino veljajo progresivne davčne stopnje v obliki stopničaste progresije, za lokalni davek na dohodnino pa proporcionalne davčne stopnje. Tudi za krizni davek so veljale progresivne davčne stopnje, vendar je šlo v primeru omenjenega davka za navadno progresijo.

Položaj Hrvaške na področju obdavčevanja plač v letu 2010 lahko strnemo v naslednjih ugotovitvah: visoka obdavčitev delojemalca (predvsem pri visokih plačah), nizka obdavčitev delodajalca, nizke neto plače (predvsem pri najnižjih in najvišjih bruto plačah), visoka stopnja davčne vrzeli. V strukturi davčne vrzeli zavzemajo davki in prispevki delojemalca nesorazmerno večji delež v primerjavi z davki in prispevki delodajalca (v najvišjem dohodkovnem razredu je znašal delež davčne obremenitve delodajalca le tretjino tega deleža delojemalca).

Učinek sprememb dohodninske zakonodaje na Hrvaškem, ki znatno zmanjšuje davčno breme delojemalcev v vseh dohodkovnih razredih, bo v celoti viden šele pri obračunu dohodnine za leto 2011. Prvič zato, ker se nove (nižje) MDS dohodnine uporabljajo že od začetka davčnega leta (v letu 2010 od julija dalje), drugič pa zaradi ukinitve kriznega davka (ukinjen z novembrom 2010).

5.7 Primerjava obdavčitve plač na podlagi analize sistemov obdavčevanja plač za izbrane evropske države

Iz obračunov plač za izbrane države razberemo vse potrebne informacije o načinu in višini obdavčitve plač v posamezni državi v letu 2010. V sklepnih mednarodnih primerjavah želim izpostaviti tiste kategorije, ki so ključne z vidika vseh treh ravni, udeleženih v procesu oblikovanja in obdavčevanja plač – delojemalca, delodajalca in družbe (države).

V pogodbi o zaposlitvi med delodajalcem in delojemalcem predstavlja bruto plača osnovni element delovnega razmerja. Ta se na strani delodajalca izrazi prek stroškov dela, na strani delojemalca pa v obliki neto plače. Z vidika delodajalca so stroški dela ena izmed najpomembnejših (v delovnointenzivnih oziroma storitvenih dejavnostih najpomembnejša) postavk pri načrtovanju odhodkovne strani izvajanja njegove dejavnosti, medtem ko je za delojemalca najpogostejše neto plača tista kategorija, ki daje podlago za njegove odločitve o ponudbi dela. Lastnost plače, da na eni strani pomeni odhodek in na drugi prihodek ter težnja obeh strani po maksimizaciji vsake svojih koristi, povzroči med udeležencema v plačnem razmerju nasprotje interesov. Delodajalec želi doseči čim nižje stroške dela, delojemalec pa čim višji neto razpoložljivi dohodek. Interesi obeh ravni naj bi se uravnotežili na ravni družbe. Država je dolžna voditi fiskalno politiko in organizirati davčni sistem na način, ki bo zagotavljal ugodne pogoje za delovanje vseh davčnih zavezancev, ki jih obdavčuje na podlagi njihovih dohodkov iz dela oziroma dejavnosti.

Vrednosti stroškov dela in neto plač ter deleže neto plač v bruto plačah in stroških dela pri različnih vrednostih letnih bruto plač prikazuje Tabela 31.

Tabela 31: Stroški dela in neto plača izbranih držav pri različnih vrednostih letne bruto plače v letu 2010

Država*	Dohodkovni razred	Bruto plača	Stroški dela	Neto plača	Neto plača v bruto plači	Neto plača v stroških dela
		Letne vrednosti v EUR			Deleži v %	
		1	2	3	4 (3/1)	5 (3/2)
Italija	1	10.000	13.208	8.562	85,6	64,8
Avstrija			13.073	8.480	84,8	64,9
Madžarska			12.850	6.801	68,0	52,9
Hrvaška			11.720	7.126	71,3	60,8
Slovenija			11.610	7.523	75,2	64,8
Italija	2	20.000	26.416	14.705	73,5	55,7
Avstrija			26.146	15.873	79,4	60,7
Madžarska			25.700	11.195	56,0	43,6
Hrvaška			23.440	12.526	62,6	53,4
Slovenija			23.220	13.039	65,2	56,2
Italija	3	30.000	39.624	20.865	69,6	52,7
Avstrija			39.219	21.576	71,9	55,0
Madžarska			38.550	15.711	52,4	40,8
Hrvaška			35.160	17.345	57,8	49,3
Slovenija			34.830	17.996	60,0	51,7
Italija	4	50.000	66.040	33.394	66,8	50,6
Avstrija			65.217	32.545	65,1	49,9
Madžarska			64.250	26.083	52,2	40,6
Hrvaška			58.600	25.967	51,9	44,3
Slovenija			58.050	27.188	54,4	46,8
Italija	5	100.000	129.561	56.837	56,8	43,9
Madžarska			128.500	52.013	52,0	40,5
Avstrija			119.732	63.041	63,0	52,7
Hrvaška			117.200	47.789	47,8	40,8
Slovenija			116.100	50.168	50,2	43,2

Opomba: *Države so v okviru posameznih vrednosti bruto plače razvrščene po padajoči vrednosti stroškov dela.

Za vse dohodkovne razrede, razen za najvišjega, v katerem so bili stroški dela na Madžarskem (visoka stopnja obdavčitve delodajalca in delojemalca ter neomejena osnova za plačilo PSV delodajalca) višji kot v Avstriji, velja naslednja razvrstitev držav (po padajoči višini stroškov dela): Italija, Avstrija, Madžarska, Hrvaška in Slovenija. Visoki stroški dela v Italiji so posledica visoke stopnje obdavčitve delodajalca in visoko postavljene zgornje meje osnove za obračun PSV delodajalca. Kljub najvišjim stroškom dela v Italiji pa je bila neto plača v tej državi najvišja le v 1. in 4. dohodkovnem razredu, v vseh ostalih pa je imela najvišjo neto plačo Avstrija. Spremenjeno razmerje v omenjenih dveh dohodkovnih razredih izhaja iz različnih višin davčnih osnov in davčnih stopenj v dohodninskih lestvicah obeh držav. Na splošno je obdavčitev za delojemalce najugodnejša v Avstriji, kar se kaže v najvišjih deležih neto plače v bruto plači in v stroških dela, ki jih Avstrija dosega v večini dohodkovnih razredov. Omenjena deleža še posebno odstopata od deležev drugih držav v najvišjem

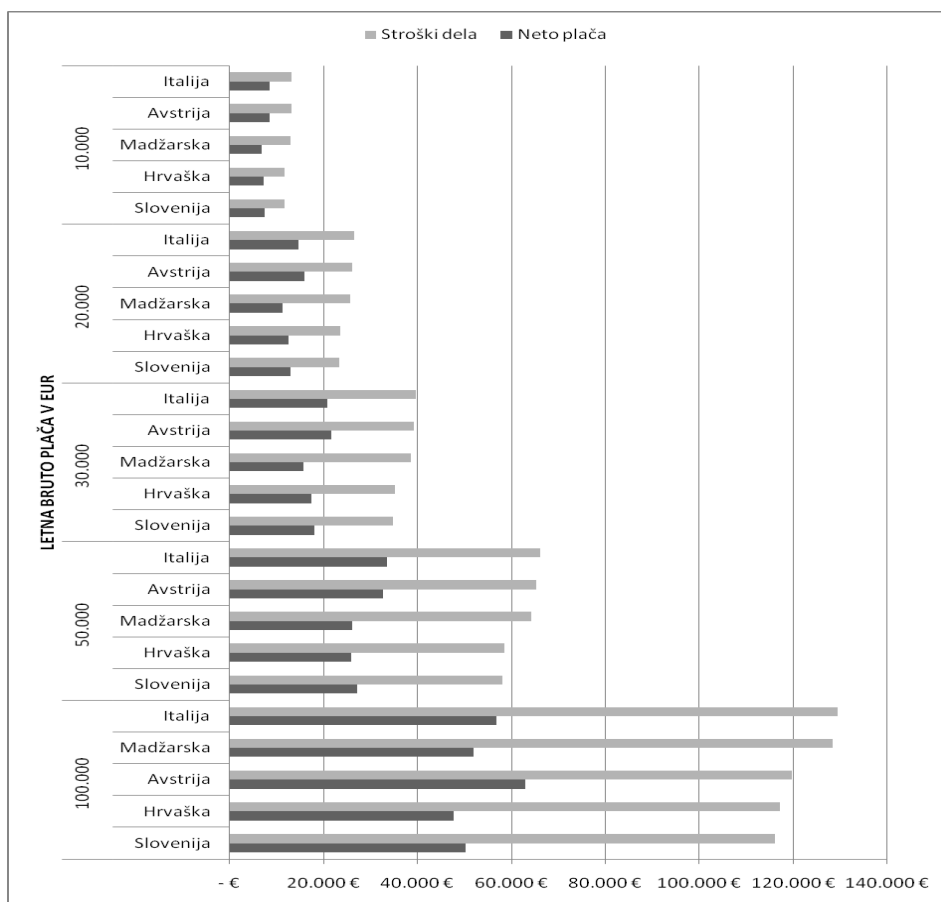
dohodkovnem razredu. Slovenski delodajalci imajo najnižje stroške dela na vseh ravneh bruto plače, ker so med vsemi izbranimi državami najnižje obdavčeni.

Slovenske neto plače se po višini uvrščajo v sredino izbranih držav, razen v najvišjem dohodkovnem razredu, v katerem prejemajo le še hrvaški delojemalci nižje neto plače od slovenskih. Za Madžarsko je značilna izjemno visoka obdavčitev delojemalca. To velja predvsem za nizke in srednje dohodke, pri katerih so sorazmerno nizke tudi neto plače. Tako so bile neto plače v prvih treh dohodkovnih razredih najnižje na Madžarskem, v zadnjih dveh pa na Hrvaškem. Spremenjeno razmerje v zadnjih dveh dohodkovnih razredih je rezultat večje progresivnosti dohodninske lestvice in višja MDS v najvišjem dohodninskem razredu ter relativno visoko predpisana zgornja meja za obračun prispevkov za pokojninsko zavarovanje delojemalca na Hrvaškem v primerjavi z delojemalcem na Madžarskem.

Najvišji delež razpoložljivega neto dohodka glede na bruto plačo je v letu 2010 pripadal delojemalcu v Italiji, kjer je ta delež (v najnižjem dohodkovnem razredu) znašal 85,6 %. Najvišji delež neto plače v stroških dela (64,9 %) je bil dosežen v Avstriji (v najnižjem dohodkovnem razredu). Na drugi strani sta bila omenjena deleža najnižja v Sloveniji (delež neto plače v bruto plači v najvišjem dohodkovnem razredu je znašal 50,2 %) in na Madžarskem (delež neto plače v stroških dela v najvišjem dohodkovnem razredu je znašal 40,5 %).

Na Sliki 9 so po posameznih državah ponazorjeni stroški dela s pripadajočimi neto plačami v okviru posameznih dohodkovnih razredov.

Slika 9: Stroški dela in neto plača izbranih držav pri različnih vrednostih letne bruto plače v letu 2010

Opomba: Države so v okviru posameznih vrednosti bruto plače razvrščene po padajoči vrednosti stroškov dela.

Rezultati analize o celotni obdavčitvi plače, ki vsebujejo kazalnike o davčnih bremenih delojemalca in delodajalca, so prikazani z višino in strukturo davčne vrzeli v Tabeli 32 in Sliki 10. Podatki se nanašajo na vse izbrane države in na vseh pet dohodkovnih razredov.

Tabela 32: Struktura davčne vrzeli izbranih držav pri različnih vrednostih letne bruto plače v letu 2010

Država	Dohodkovni razred	Letna bruto plača	Dohodnina	PSV delojemalca	Skupaj davki in prispevki delojemalca	PSV delodajalca	Davčna vrzel
		EUR	Deleži v stroških dela v %				
		1	2	3	4 (2+3)	5	6 (4+5)
Madžarska	1	10.000	11,7	13,2	24,9	22,2	47,1
Hrvaška			7,5	17,1	24,6	14,7	39,3
Slovenija			2,3	19,0	21,3	13,9	35,2
Italija			3,7	7,2	10,9	24,3	35,2
Avstrija			0,0	11,6	11,6	23,5	35,1
Madžarska	2	20.000	21,0	13,2	34,2	22,2	56,4
Hrvaška			14,8	17,1	31,9	14,7	46,6
Italija			12,9	7,2	20,1	24,3	44,4
Slovenija			10,9	19,0	29,9	13,9	43,8

nadaljevanje

Država	Dohodkovni razred	Letna bruto plača	Dohodnina	PSV delojemalca	Skupaj davki in prispevki delojemalca	PSV delodajalca	Davčna vrzel
		EUR	Deleži v stroških dela v %				
		1	2	3	4 (2+3)	5	6 (4+5)
Avstrija			1,9	13,9	15,8	23,5	39,3
Madžarska	3	30.000	24,6	12,5	37,1	22,2	59,3
Hrvaška			18,9	17,1	36,0	14,7	50,7
Slovenija			15,4	19,0	34,4	13,9	48,3
Italija			15,9	7,2	23,1	24,3	47,4
Avstrija			7,6	13,9	21,5	23,5	45,0
Madžarska	4	50.000	27,4	9,8	37,2	22,2	59,4
Hrvaška			24,0	17,1	41,1	14,7	55,8
Slovenija			20,3	19,0	39,3	13,9	53,2
Avstrija			13,0	13,8	26,8	23,3	50,1
Italija			17,2	7,9	25,1	24,3	49,4
Madžarska	5	100.000	29,5	7,8	37,3	22,2	59,5
Hrvaška			31,5	13,0	44,5	14,7	59,2
Slovenija			23,9	19,0	42,9	13,9	56,8
Italija			26,2	7,1	33,3	22,8	56,1
Avstrija			23,4	7,5	30,9	16,5	47,4

Opombe: * Države so v okviru posameznih vrednosti bruto plače razvrščene po padajoči stopnji davčne vrzeli.

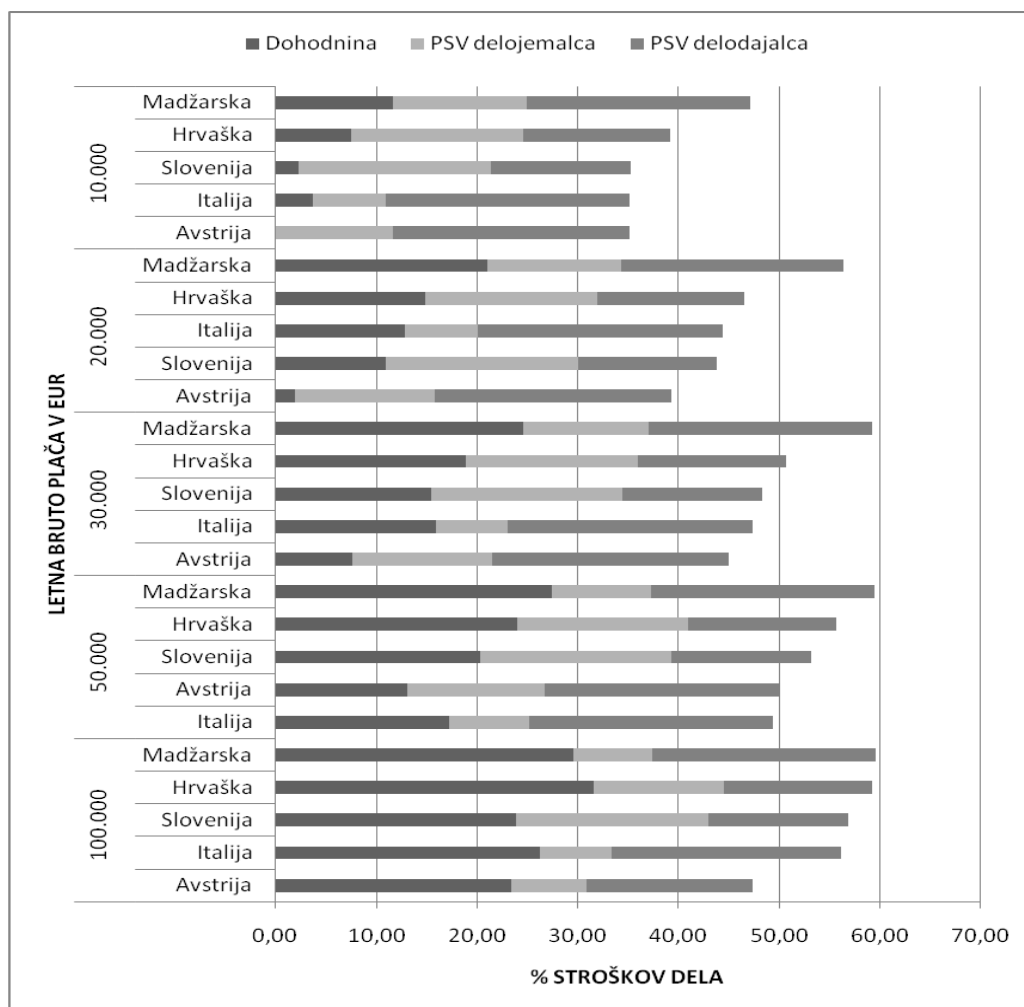
** Dohodnina vsebuje tudi krizni davek (Hrvaška).

*** PSV delodajalca vsebujejo tudi druge prispevke delodajalca (Avstrija) in davek na izplačane plače (Avstrija in Madžarska).

Madžarska je imela v letu 2010 najvišjo stopnjo davčne vrzeli pri vseh proučevanih višinah bruto plače. Razlike v višini davčne vrzeli med Madžarsko in ostalimi državami so posebno izrazite v prvih treh dohodkovnih razredih. V zadnjih dveh dohodkovnih razredih so te razlike manjše. Razlog je v tem, da ima madžarska dohodninska lestvica le dva dohodninska razreda. Za dohodke nad 18.150 EUR velja enotna davčna stopnja, zato pri prehodu v predzadnji in zadnji dohodninski razred pri Madžarski ni prisotnega učinka progresije tako kot v primeru ostalih držav.

Za vse države je značilno, da z naraščanjem dohodka narašča tudi višina stopnje davčne vrzeli. Drugače je le v primeru Avstrije, kjer se stopnja davčne vrzeli pri prehodu iz predzadnjega v zadnji dohodkovni razred zniža za 2,7 odstotne točke. Zmanjšanje nastane zaradi regresivnega učinka zgornje meje osnove za obračun PSV na obdavčenje delodajalca s PSV, zaradi katerega so dohodki v obeh dohodkovnih razredih obdavčeni v enakem fiksnem znesku. Posledično je povprečna prispevna stopnja PSV v najvišjem dohodkovnem razredu bistveno nižja od tiste v predhodnem razredu. Največja razlika med najvišjo (47,1 % na Madžarskem) in najnižjo (35,1 % v Avstriji) stopnjo davčne vrzeli je nastala v najnižjem dohodkovnem razredu. Stopnja davčne vrzeli na Madžarskem je bila tako v letu 2010 pri letni bruto plači v višini 10.000 EUR za 12 odstotnih točk oziroma za 34,2 % višja kot v Avstriji.

Slika 10: Struktura davčne vrzeli izbranih držav pri različnih vrednostih letne bruto plače v letu 2010

Opombe: Države so v okviru posameznih vrednosti bruto plače razvrščene po padajoči stopnji davčne vrzeli.

Dohodnina vsebuje tudi krizni davek (Hrvaška). PSV delodajalca vsebujejo tudi druge prispevke delodajalca (Avstrija) in davek na izplačane plače (Avstrija in Madžarska).

Najnižja stopnja davčne vrzeli je bila v vseh dohodkovnih razredih (razen v predzadnjem, v katerem je bila najnižja stopnja v Italiji) v Avstriji, ki je imela pri vseh proučevanih višinah bruto plače najnižjo obdavčitev delojemalca z dohodnino in razmeroma nizko obdavčitev delojemalca s PSV. Hrvaška se po višini davčne vrzeli v vseh dohodkovnih razredih uvršča za Madžarsko. Sledi ji Slovenija, ki je tako po stopnji davčne vrzeli v sredini izbranih držav. Slovenija je po višini stopnje davčne vrzeli najbližje Italiji, medtem ko je po strukturi davčne vrzeli najbolj podobna Hrvaški.

Podatki o najvišjih in najnižjih stopnjah obdavčitve delojemalcev in delodajalcev ter o najvišjih in najnižjih stopnjah davčne vrzeli v letu 2010 so (za izbrane države po posameznih dohodkovnih razredih) razvidni iz Tabele 33.

Tabela 33: Pregled najvišjih in najnižjih vrednosti kazalnikov obdavčitve plač v letu 2010 za izbrane države pri različnih vrednostih letne bruto plače (v deležih stroškov dela)

Kazalniki obdavčitve plač*	Oznake vrednosti** kazalnikov za izbrane države																								
	SLOVENIJA					ITALIJA					AVSTRIJA					MADŽARSKA					HRVAŠKA				
Dohodkovni razred***	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
DAVKI IN PSV delojemalca						–			–			–	–		–	+	+	+						+	+
DAVKI IN PSV delodajalca	–	–	–	–	–	+	+	+	+	+															
DAVČNA VRZEL									–		–	–	–		–	+	+	+	+	+					

Opombe: * Izraženi kot % stroškov dela.

** Oznake vrednosti kazalnikov v posameznem dohodkovnem razredu: najvišja vrednost (+); najnižja vrednost (-).

*** Dohodkovni razredi se nanašajo na višino letne bruto plače v EUR: 1=10.000; 2=20.000; 3=30.000; 4=50.000; 5=100.000.

Povzetek analize obdavčitve plač za leto 2010 za izbrane države pri različnih vrednostih letnih bruto plač je naslednji:

- obdavčitev delojemalcev je bila najvišja na Madžarskem (pri letnih bruto plačah v EUR: 10.000, 20.000 in 30.000) in na Hrvaškem (pri letnih bruto plačah v EUR: 50.000 in 100.000) ter najnižja v Avstriji (pri letnih bruto plačah v EUR: 20.000, 30.000 in 100.000) in Italiji (pri letnih bruto plačah v EUR: 10.000 in 50.000);
- obdavčitev delodajalcev je bila najvišja v Italiji (v vseh dohodkovnih razredih) in najnižja v Sloveniji (v vseh dohodkovnih razredih);
- stopnja davčne vrzeli je bila najvišja na Madžarskem (v vseh dohodkovnih razredih) ter najnižja v Avstriji (pri letnih bruto plačah v EUR: 10.000, 20.000, 30.000 in 100.000) in Italiji (pri letni bruto plači v EUR: 50.000).

5.8 Obdavčitev PLBP – primerjava obdavčitve po metodologiji OECD in obdavčitve na podlagi analize sistemov obdavčevanja plač v izbranih evropskih državah

PLBP je z vidika mednarodnih primerjav najprimernejša osnova za primerjanje plač in njihove obdavčitve med različnimi državami. V 4. poglavju je obdavčitev PLBP v letu 2010 v izbranih državah prikazana v okviru analize obdavčitve plač držav članic OECD, pri čemer je upoštevana metodologija OECD, primerjalne vrednosti pa so izražene v USD po PKM. Z namenom primerjave rezultatov analiz obdavčitve plač tega in predhodnega poglavja sem v Tabeli 34 za izbrane države obračunala plače, ki imajo osnovo v PLBP posamezne države (izraženi v EUR), pri čemer so upoštevana vsa predhodna spoznanja o sistemih obdavčevanja plač v izbranih državah.

Tabela 34: Obračun PLBP za izbrane države v letu 2010 v EUR (brez PKM)

Zap. št.	Elementi primerjave - povprečna letna raven	Osnove obračunov	Izbrane evropske države*				
			Avstrija	Italija	Slovenija	Hrvaška**	Madžarska
1	PLBP	PLBP povprečnega delavca	39.828 €	27.827 €	16.551 €	11.867 €	8.876 €
2	PSV delojemalca	Predpisi posamezne države	7.249 €	2.641 €	3.658 €	2.373 €	1.509 €
3	Dohodnina***	Predpisi posamezne države	5.459 €	5.652 €	1.816 €	1.206 €	1.256 €
4	Skupaj davki in prispevki delojemalca	2+3	12.707 €	8.293 €	5.474 €	3.579 €	2.765 €
5	EDS delojemalca	4/1*100	31,9 %	29,8 %	33,1 %	30,2 %	31,2 %
6	PLNP	1-4	27.121 €	19.534 €	11.077 €	8.288 €	6.111 €
7	PSV delodajalca****	Predpisi posamezne države	12.239 €	8.927 €	2.665 €	2.041 €	2.530 €
8	EDS delodajalca	7/1*100	30,7 %	32,1 %	16,1 %	17,2 %	28,5 %
9	PLSD	1+7	52.067 €	36.754 €	19.216 €	13.908 €	11.406 €
10	Vsi davki in prispevki	4+7	24.946 €	17.219 €	8.138 €	5.621 €	5.295 €
11	Skupna EDS	10/1*100	62,6 %	61,9 %	49,2 %	47,4 %	59,7 %
12	Delež dohodnine v stroških dela	3/9*100	10,5 %	15,4 %	9,5 %	8,7 %	11,0 %
13	Delež PSV delojemalca v stroških dela	2/9*100	13,9 %	7,2 %	19,0 %	17,1 %	13,2 %
14	Delež PSV delodajalca v stroških dela	7/9*100	23,5 %	24,3 %	13,9 %	14,7 %	22,2 %
15	DAVČNA VRZEL	10/9*100 (12+13+14)	47,9 %	46,9 %	42,4 %	40,4 %	46,4 %
16	Delež neto plače v bruto plači	6/1*100	68,1 %	70,2 %	66,9 %	69,8 %	68,8 %
17	Delež neto plače v stroških dela	6/9*100	52,1 %	53,1 %	57,6 %	59,6 %	53,6 %

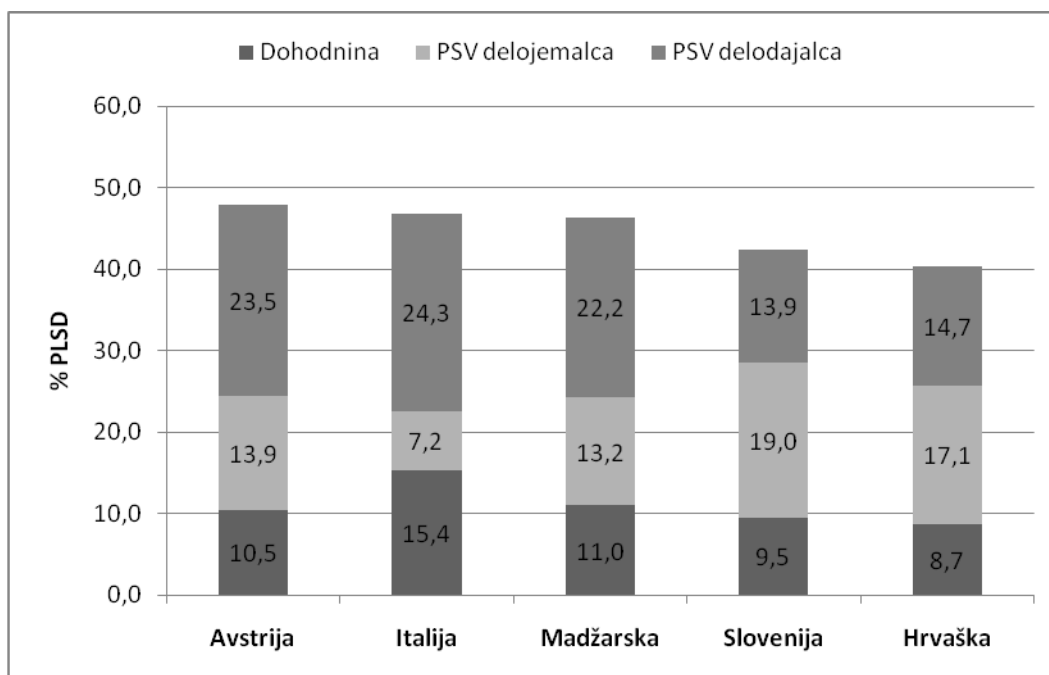
Legenda: PLBP: povprečna letna bruto plača PSV: prispevki za socialno varnost
 PLNP: povprečna letna neto plača PLSD: povprečni letni stroški dela
 EDS delojemalca: vsi davki in prispevki delojemalca, izraženi kot % PLBP
 EDS delodajalca: vsi davki in prispevki delodajalca, izraženi kot % PLBP
 Skupna EDS: vsi davki in prispevki delojemalca in delodajalca, izraženi kot % PLBP

Opombe: * Države so razvrščene po padajoči vrednosti PLBP, PLNP in PLSD.
 ** Podatek za PLBP na Hrvaškem se nanaša na leto 2009.
 *** Dohodnina vsebuje tudi krizni davek (Hrvaška).
 **** PSV delodajalca vsebujejo tudi druge prispevke delodajalca (Avstrija) in davek na izplačane plače (Avstrija in Madžarska).

Vir: OECD, *Taxing Wages*, 2011, str. 23; I. Tomić & A. Grdović Gnip, *Labour markets and taxes in Europe: How much do governments bite the hands that feed them?*, 2011.

Izračunani kazalniki obdavčitve PLBP, prikazani v obliki struktur davčnih vrzeli posamezne izbrane države v letu 2010, so ponazorjeni v Sliki 11.

Slika 11: Struktura davčne vrzeli izbranih držav pri PLBP (v EUR) v letu 2010 v deležih PLSD

Legenda: PLSD: povprečni letni stroški dela

PSV: prispevki za socialno varnost

Opombe: Države so v okviru posameznih vrednosti bruto plače razvrščene po padajoči stopnji davčne vrzeli. Dohodnina vsebuje tudi krizni davek (Hrvaška). PSV delodajalca vsebujejo tudi druge prispevke delodajalca (Avstrija) in davek na izplačane plače (Avstrija in Madžarska).

Primerjava rezultatov obeh analiz obdavčitve PLBP v izbranih državah pokaže, da v obeh primerih dobimo skoraj identične kazalnike obdavčitve plač oziroma enake strukture davčnih vrzeli, merjene z deležem v PLSD (glej Sliko 6 – Avstrija, Italija, Madžarska in Slovenija, Sliko 8 – Hrvaška in Sliko 11 – vse izbrane države). V primeru Avstrije sicer nastane manjša razlika v strukturi davčne vrzeli, kar pa je posledica zapletenega sistema davčnih olajšav (vključno s sistemom znižanja davka) in zahtevnega sistema obračuna PSV, zato se lahko nekoliko razlikuje nabor podatkov, vključenih v prvo oziroma drugo analizo obdavčitve PLBP. Razlika v višini stopnje davčne vrzeli med analizama je zanemarljiva, saj znaša le 0,1 odstotne točke. Pri Hrvaški se analizi razlikujeta v deležu dohodnine v PLSD, vendar le za 0,3 odstotne točke. Razlika izhaja iz različne uporabe stopenj dohodnine (v analizi obdavčitve plač po metodologiji OECD je za Hrvaško upoštevana dohodninska lestvica, ki je bila v veljavi do sredine leta 2010, medtem ko so v obračunu PLBP upošteevane stopnje dohodnine, ki upošteva spremembo dohodninske zakonodaje sredi leta 2010).

Iz primerjave stopenj davčnih vrzeli med obdavčitvijo plač v različnih dohodkovnih razredih (glej Sliko 10) in obdavčitvijo PLBP (glej Sliko 11) je razvidno, da je vrstni red držav (po padajoči stopnji davčne vrzeli) docela različen. Tako ima na primer Madžarska v vseh dohodkovnih razredih najvišjo stopnjo davčne vrzeli, medtem ko je po višini davčne vrzeli pri PLBP šele na tretjem mestu. Hrvaška ima drugo najvišjo stopnjo davčne vrzeli v vseh dohodkovnih razredih, po višini stopnje davčne vrzeli pri PLBP pa se uvršča na zadnje mesto.

Na drugi strani so plače v Avstriji v skoraj vseh dohodkovnih razredih v celoti najmanj obdavčene, v primerjavah obdavčitve PLBP z ostalimi državami pa ima najvišjo stopnjo davčne vrzeli. Razlog za takšne rezultate je v velikih razlikah v PLBP med posameznimi državami.

Podatki o najvišjih in najnižjih vrednostih kazalcev in kazalnikov obdavčitve PLBP v izbranih državah v letu 2010 so podani v Tabeli 35.

Tabela 35: Pregled najvišjih in najnižjih vrednosti kazalcev in kazalnikov obdavčitve PLBP v letu 2010 za izbrane države

Kazalci in kazalniki obdavčitve plač	Oznake vrednosti* kazalcev in kazalnikov za izbrane države				
	SLOVENIJA	ITALIJA	AVSTRIJA	MADŽARSKA	HRVAŠKA
PLBP			+	–	
EDS DELOJEMALCA	+	–			
PLNP			+	–	
EDS DELODAJALCA	–	+			
PLSD			+	–	
DAVČNA VRZEL**			+		–
Delež PLNP v PLBP	–	+			
Delež PLNP v PLSD			–		+

Legenda: PLBP: povprečna letna bruto plača v EUR PLNP: povprečna letna neto plača v EUR

PLSD: povprečni letni stroški dela v EUR

EDS delojemalca: vsi davki in prispevki delojemalca, izraženi kot % PLBP

EDS delodajalca: vsi davki in prispevki delodajalca, izraženi kot % PLBP

Opombi: * Oznake vrednosti kazalcev in kazalnikov: najvišja vrednost (+), najnižja vrednost (-).

** Izražena kot % PLSD.

Končne ugotovitve analize obdavčitve PLBP za leto 2010 za izbrane države, prikazane v Tabeli 35, so:

- PLBP je bila najvišja v Avstriji in najnižja na Madžarskem,
- delojemalci so bili najbolj obdavčeni v Sloveniji in najmanj v Italiji,
- PLNP delojemalcev je bila najvišja v Avstriji in najnižja na Madžarskem,
- delodajalci so bili najbolj obdavčeni v Italiji in najmanj v Sloveniji,
- PLSD so bili najvišji v Avstriji in najnižji na Madžarskem,
- stopnja davčne vrzeli je bila najvišja v Avstriji in najnižja na Hrvaškem,
- delež PLNP v PLBP je bil najvišji v Italiji in najnižji v Sloveniji,
- delež PLNP v PLSD je bil najvišji na Hrvaškem in najnižji v Avstriji.

Uvodoma postavljena hipoteza, da so bili delojemalci v letu 2010 v povprečju najbolj obdavčeni v Sloveniji, stroški dela delodajalcev pa so bili v tem letu v povprečju najvišji v Avstriji, se nanaša na primerjalno analizo učinkovite obdavčitve povprečne plače samskega delojemalca brez otrok v izbranih državah. V skladu z rezultati analize obdavčitve PLBP v izbranih državah za leto 2010 je hipoteza potrjena.

SKLEP

Plače predstavljajo pomemben socialno-ekonomski dejavnik, ki vpliva na celotno narodno gospodarstvo in na gospodarski ter socialni razvoj države. Z njimi so povezana bistvena mikro- in makroekonomska vprašanja, hkrati pa predstavljajo najpomembnejši vir dohodkov prebivalstva, podlago za financiranje in delovanje sistemov socialnega varstva in zavarovanja ter vir prihodkov proračuna države.

Pravno področje plač urejajo številni mednarodni dokumenti na univerzalni in evropski ravni, sprejeti v okviru različnih mednarodnih organizacij. Nekatere temeljne pravice v zvezi s plačo so na mednarodni ravni priznane kot človekove pravice. Po delovnopравни ureditvi je plača osrednji del pogodbe o zaposlitvi, s katero se delojemalec zaveže za delodajalca opravljati določeno delo, delodajalec pa mu je dolžan za to delo plačati. Računovodska stroka obravnava plače z vidika delodajalca – izplačevalca plač, kateremu obračunane plače predstavljajo strošek dela. V razmerju delodajalec – delojemalec so plače z vidika prvega obravnavane kot strošek dela, z vidika drugega pa kot dohodek iz dela. Nasprotujoči si interesi obeh udeležencev v plačnem razmerju se uravnavajo na ravni družbe. Naloga države je, da s svojo fiskalno politiko in organizacijo davčnega sistema obema zagotavlja ustrezne pogoje delovanja. Z vidika oblikovanja plačnih razmerij in sistemov njihovega obdavčevanja so pomembne tri ravni plač: plače na ravni delojemalca, plače na ravni delodajalca in plače na družbeni ravni.

Sistem obdavčevanja plač je v razvitih državah zahtevno in kompleksno področje. Plače kot eden izmed najbolj obdavčenih dohodkov veljajo v državah EU za najpomembnejšo davčno osnovo, ki zagotavlja približno polovico vseh davčnih prihodkov. Za razliko od delovnopravnega področja plač, ki domačo delovnopravno zakonodajo zavezuje k spoštovanju številnih mednarodnih in evropskih aktov, davčnopravno področje plač v mednarodni in evropski zakonodaji ni posebej urejeno.

Namen magistrskega dela je bil proučiti sisteme obdavčevanja plač v izbranih državah in analizirati ter medsebojno primerjati njihovo efektivno obdavčitev v letu 2010. Področje plač in sistemov njihovega obdavčevanja urejajo nacionalne zakonodaje posameznih držav, zato se ti sistemi kljub podobnostim v temeljnih izhodiščih v marsičem razlikujejo.

Skupne značilnosti na področju obdavčevanja plač v Sloveniji, Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem so v obdavčitvi plač z nacionalno dohodnino (po progresivnih davčnih stopnjah v obliki stopničaste progresije), uporabi davčnih olajšav in obdavčitvi delojemalcev ter delodajalcev z obveznimi prispevki za socialno varnost. Bistvene razlike pa se kažejo v določanju dohodninske osnove in dohodninske lestvice, obliki in višini davčnih olajšav, ureditvah lokalnih in regionalnih dohodnin, prispevkih za socialno varnost (vrstah in višinah prispevnih stopenj, razmerju v višini obdavčitve med delojemalcem in delodajalcem ter določanju zgornje meje osnove ali vsote za plačilo prispevkov) in predpisovanju drugih oblik obdavčevanja delojemalcev in delodajalcev iz naslova plač.

Pri analizi efektivne obdavčitve plač ugotavljamo višino celotne obdavčitve in višino stroškov dela delodajalcev, višino celotne obdavčitve in višino neto plače delojemalcev ter višino in strukturo davčne vrzeli. Stopnja davčne vrzeli, ki meri delež vseh davkov in prispevkov v stroških dela, je z vidika mednarodnih primerjav najpomembnejši kazalnik obdavčitve plač. Prikazuje višino in strukturo celotne davčne obremenitve plač, hkrati pa izraža razliko med delodajalčevimi celotnimi stroški v zvezi z izplačanimi plačami in neto razpoložljivim dohodkom, ki ga po plačilu vseh davkov in prispevkov prejmejo delojemalci.

Analiza efektivne obdavčitve plač izbranih držav za leto 2010 je potekala na dveh ravneh. Prva se nanaša na enotno opredeljene izhodiščne vrednosti letnih bruto plač v petih dohodkovnih razredih (10.000 EUR, 20.000 EUR, 30.000 EUR, 50.000 EUR in 100.000 EUR), druga pa na obdavčitev povprečne letne bruto plače posamezne izbrane države.

Iz rezultatov analize obdavčitve različno visokih letnih bruto plač je razvidno, da so bili delodajalci ne glede na višino letne bruto plače najmanj obdavčeni v Sloveniji, najbolj pa v Italiji. Za Italijo je veljala tudi najnižja stopnja obdavčitve delojemalcev v najnižjem dohodkovnem razredu (pri 10.000 EUR letne bruto plače) in najnižja stopnja obdavčitve delodajalca ter najnižja stopnja davčne vrzeli v predzadnjem dohodkovnem razredu (pri 50.000 EUR letne bruto plače). V vseh ostalih dohodkovnih razredih (pri 10.000 EUR, 20.000 EUR, 30.000 EUR in 100.000 EUR letne bruto plače) je imela najnižjo stopnjo davčne vrzeli Avstrija. Davčno breme avstrijskih delojemalcev je bilo najnižje pri letnih bruto plačah v višini 20.000 EUR, 30.000 EUR in 100.000 EUR. Delojemalci na Madžarskem so bili najbolj davčno obremenjeni v prvih treh dohodkovnih razredih (pri 10.000 EUR, 20.000 EUR in 30.000 EUR letne bruto plače), medtem ko je stopnja davčne vrzeli na Madžarskem dosegla najvišjo vrednost med vsemi izbranimi državami v vseh dohodkovnih razredih. V zadnjih dveh dohodkovnih razredih (pri 50.000 EUR in 100.000 EUR letne bruto plače) je z najvišjo davčno stopnjo obdavčila svoje delojemalce Hrvaška.

Izhodišče mednarodnih primerjav obdavčitve plač po metodologiji OECD predstavlja povprečna letna bruto plača, izražena v ameriških dolarjih po paritetah kupne moči. Na osnovi druge ravni analize obdavčitve plač, v kateri obravnavam obdavčitev povprečne letne bruto plače, dosežene v posamezni izbrani državi v letu 2010, ugotavljam, da so bile med državami velike razlike v višini povprečne letne bruto plače. To je tudi razlog, da se rezultati obeh ravni analiz obdavčitve plač precej razlikujejo.

Po višini povprečne letne bruto plače v letu 2010 med izbranimi državami izstopa Avstrija. Sledijo ji Italija, Slovenija, Hrvaška in Madžarska. Avstrija je imela v letu 2010 med vsemi izbranimi državami najvišjo stopnjo davčne vrzeli, najvišje povprečne letne stroške dela in najvišjo povprečno letno neto plačo. Najnižje vrednosti povprečnih letnih stroškov dela in povprečne letne neto plače so bile dosežene na Madžarskem. Hrvaška je imela najnižjo stopnjo davčne vrzeli in najvišji delež povprečne letne neto plače v povprečnih letnih stroških dela. Delojemalci so bili najbolj obdavčeni v Sloveniji in najmanj v Italiji, nasprotno pa so bili delodajalci najmanj obdavčeni v Sloveniji in najbolj v Italiji. Slovenija je dosegla najnižji

delež povprečne letne neto plače v povprečni letni bruto plači, kar znova potrjuje najvišjo povprečno stopnjo obdavčitve slovenskih delojemalcev med vsemi izbranimi državami. S sklepoma ugotovitvama primerjalne analize efektivne obdavčitve povprečne letne bruto plače samskega delojemalca brez otrok med izbranimi državami za leto 2010 – o najvišjih povprečnih letnih stroških dela avstrijskih delodajalcev in najvišji povprečni stopnji obdavčitve slovenskih delojemalcev – je potrjena osnovna hipoteza magistrskega dela.

Menim, da bi morali z bodočimi ukrepi na področju obdavčevanja plač v izbranih državah zasledovati naslednje cilje: nadaljnje zmanjševanje progresivnosti obdavčevanja z dohodnino in postopno približevanje proporcionalni dohodninski ureditvi z eno samo davčno stopnjo ter pravičnejša porazdelitev davčnega bremena med delojemalcem in delodajalcem v sistemu financiranja socialne varnosti. S tem bi pridobili pravičnejši, učinkovitejši in enostavnejši sistem obdavčevanja dohodkov, ki izvirajo iz dela. Hkrati bi morali nameniti več spodbude varčevanju (namesto potrošnji), kar bi dosegli z uvedbo višje davčne stopnje na strani potrošnje.

LITERATURA IN VIRI

1. Bradford, D. F. (1999). *Untangling the income tax*. Cambridge: Harvard University Press.
2. Bronić, M. (2007). Kako se dijele prihodi od poreza i prireza na dohodak? *Povremeno glasilo instituta za javne financije. Newsletter*, (27). Zagreb: Institut za javne financije.
3. Brown, C. V., & Jackson, P. M. (1995). *Public Sector Economics* (4th ed.). Oxford: Blackwell.
4. *Bruto domači proizvod in bruto nacionalni dohodek Slovenije za leto 2010*. Najdeno 3. avgusta 2011 na spletnem naslovu http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0301910S&ti=&path=../Database/Ekonomsko/03_nacionalni_racuni/05_03019_BDP_letn_i/&lang=2
5. Bundesministerium für finanzen. (2008). *Davčna brošura 2009*. Najdeno 22. junija 2011 na spletnem naslovu http://www.bmf.gv.at/Publikationen/Downloads/.../stb_slowenisch_WEB.pdf
6. Cipek, K., & Šnajder, T. (2010). *Oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada: Novosti u zakonodavnom okviru s primjerima*. Zagreb: Institut za javne financije.
7. Čok, M., Brodnjak, A., & Gabrijelčič, I. (2004). Obdavčitev kapitala in dela v Sloveniji. V J. Prašnikar (ur.), *Razvojnoraziskovalna dejavnost ter inovacije, konkurenčnost in družbena odgovornost podjetij*. Ljubljana: Časnik Finance.
8. Čok, M., Stanovnik, T., Cirman, A., Prevolnik Rupel, V., & Mrak, M. (2009). *Javne finance v Sloveniji* (9. izd.). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
9. Delakorda, A., & Strojan Kastelec, A. (2000, 19. december). *Raven in dinamika plač ter njihov vpliv na konkurenčnost*. Najdeno 22. junija 2011 na spletnem naslovu <http://www.bsi.si/banka-slovenije.asp?MapaId=340&Pisava=1>
10. *Dohodki iz delovnega razmerja – splošno pojasnilo*. Najdeno 10. julija 2011 na spletnem naslovu http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/dohodek_iz_zaposlitve/dohodek_iz_delovnega_razmerja/dohodki_iz_delovnega_razmerja_splosno_pojasnilo/
11. *Dohodnina – pravne podlage*. Najdeno 22. junija 2011 na spletnem naslovu http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pравne_podlage
12. *Dohodnina 2010*. Najdeno 22. junija 2011 na spletnem naslovu http://www.durs.gov.si/si/aktualno/dohodnina_2010/
13. European Commission – Taxation and Customs Union. *Taxation trends in the EU, 2010 edition*. Najdeno 22. junija 2011 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/index_en.htm
14. *European Union – About the EU – Countries*. Najdeno 25. julija 2011 na spletnem naslovu http://europa.eu/about-eu/countries/index_en.htm
15. *Evidenca kolektivnih pogodb*. Najdeno 6. avgusta 2011 na spletnem naslovu http://www.mdds.gov.si/si/delovna_podrocja/delovna_razmerja_in_pravice_iz_dela/socialno_partnerstvo/evidenca_kolektivnih_pogodb/
16. Galič, J. (2008). *Obdavčitev plač*. Lesce: Legat Consultor.

17. Grdović Gnip, A., & Tomić, I. (2010). How hard does the tax bite hurt? Croatian vs. European worker. *Financial Theory and Practice*, 34 (2), 109–142.
18. Hieng, R. (2007). Pošiljanje podatkov za odmero dohodnine. *Iks, revija za računovodstvo in finance*, XXXIV (12), 68–86.
19. Hočevar, M., Igličar, S., & Zaman, M. (2004). *Osnove računovodstva* (2. izd.). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
20. Hrovatin, N. (2004). *Uvod v gospodarstvo* (3. izd.). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
21. IBFD. (2010). *European Tax Handbook* (21st ed.). Amsterdam: IBFD.
22. Indeksi cen življenjskih potrebščin po COICOP/HICP po skupinah in podskupinah v Sloveniji v obdobju 2001–2010. Najdeno 10. avgusta 2011 na spletnem naslovu http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0400601s&ti=&path=../Database/Ekonomsko/04_cene/04006_ICZP/&lang=2
23. Kavčič, S., Klobučar Mirovič, N., & Vidic, D. (2007). *Poslovodno računovodstvo*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
24. Kiesling, H. (1995). *Taxation and Public Goods*. Ann Arbor: The University of Michigan Press.
25. Klun, M. (2010). *Davčni sistem*. (2. izd.). Ljubljana: Fakulteta za upravo.
26. Kondža, J., & Šuc, D. (2011). Tekoča gospodarska gibanja – Javne finance. *Ekonomsko ogledalo*, XVII (6), 24–26.
27. Korpič-Horvat, E. (2005). Plačni sistem, podjetniška kolektivna pogodba in pogodba o zaposlitvi v praksi uveljavljanja novega ZDR. *Zbornik referatov Aktualne teme s področja plač in HR*. (str. 72–87). Kranj: Društvo za vrednotenje dela, organizacijski in kadrovske razvoj.
28. Kovač, M. (2006). Pomembnejše spremembe obdavčevanja dohodkov v Sloveniji po davčni reformi. *Iks, revija za računovodstvo in finance*, XXXIII (12), 38–60.
29. Kranjec, M. (2003). *Davki in proračun*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
30. Kresal, B. (2001). *Pravna ureditev plače*. Ljubljana: Bonex.
31. Kresal, B., Kresal Šoltes, K., & Senčur Peček, D. (2002). *Zakon o delovnih razmerjih s komentarjem in stvarnim kazalom*. Ljubljana: Primath.
32. Lestvica za odmero dohodnine in olajšave za leto 2010. Najdeno 22. junija 2011 na spletnem naslovu http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_leto_2010/lestvica_za_odmero_dohodnine_in_olajsave_za_leto_2010/
33. Lipičnik, B. (1998). *Ravnanje z ljudmi pri delu*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
34. Majcen, B., Čok, M., & Ogorevc, M. (2010). *Ocena posledic uvedbe zgornje meje za osnovo prispevkom za socialno varnost*. Ljubljana: Inštitut za ekonomska raziskovanja.
35. Mednarodni računovodski standard 19. Zaslужki zaposlencev. *Uradni list Evropske unije* št. L261/1, 13. oktober 2003.
36. Ministrstvo za finance Republike Slovenije. (2011). *Bilten javnih financ*. XIII (6). Najdeno 2. avgusta 2011 na spletnem naslovu http://www.mf.gov.si/si/delovna_podrocja/tekoca_gibanja_v_javnih_financah/bilten_javnih_financ/
37. Musgrave, R., & Musgrave, P. (1993). *Javne financije u teoriji in praksi*. Zagreb: Institut za javne financije.

38. Novak, M., Končar, P., Bubnov Škoberne, A., Belopavlovič, N., Kalčič, M., Kresal, B., Kresal Šoltes, K., Strban, G., & Vodovnik, Z. (2006). *Konvencije mednarodne organizacije dela s komentarjem*. Ljubljana: GV založba.
39. OECD. (2011). *Taxing Wages 2010*. OECD Publishing.
40. OECD. StatExtracts (2010, 29. december). *2008 PPP Benchmark results*. Najdeno 21. julija 2011 na spletnem naslovu <http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=PPP2008>
41. Plače – osnove, stope doprinosa, poreza i prireza i uplatni računi. (2010). *Prilog časopisu računovodstvo, revizija i financije*, br. 2/2010, 8–29.
42. Porezna uprava Republike Hrvatske. (2011, 14. februar). *Oporezivanje primitka iz radnog odnosa (plače)*. Zagreb: Institut za javne financije.
43. Porezna uprava Republike Hrvatske. (2011, 5. januar). *Doprinosi za obvezna osiguranja*. Zagreb: Institut za javne financije.
44. *Povprečne mesečne plače in indeksi povprečnih mesečnih plač po dejavnostih v Sloveniji v obdobju 2000–2010*. Najdeno 10. avgusta 2011 na spletnem naslovu http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0701011S&ti=&path=../Database/Dem_soc/07_trg_dela/10_place/01_07010_place/&lang=2
45. *Povprečni devizni tečaji za leto 2010*. Najdeno 14. avgusta 2011 na spletnem naslovu <http://www.bsi.si/podatki/povp-tec.asp>
46. Pravilnik o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2010. *Uradni list RS* št. 104/2009, 20/2010.
47. Repotočnik, Z. (2004). *Mednarodna primerjava cen in bruto domačega proizvoda*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
48. Rupnik, L. (1997). *Javnofinančni pojmovnik s slovensko-angleško-nemško-francoskim slovarčkom*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
49. *Slovenija v OECD*. Najdeno 17. julija 2011 na spletnem naslovu http://www.svrez.gov.si/si/delovna_podrocja/slovenija_v_oecd/organizacija_za_gospodarsko_sodelovanje_in_razvoj_oecd/
50. Slovenski računovodski standardi. *Uradni list RS* št. 107/2001, (67/2003 popr.), 13/2003, 43/2004, 83/2004, 28/2005, 89/2005, 9/2006, 9/2006, 9/2006, 119/2008.
51. Stanovnik, T. (2008). *Javne finance* (4. izd.) Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
52. Statistični urad republike Slovenije. (2010). *Plače, Slovenija, 2009 – končni podatki. Statistične informacije*. (Št. 20, 21. september 2010). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
53. Statistični urad republike Slovenije. (2011, 15. februar). *Povprečne mesečne plače, Slovenija, december 2010 – končni podatki*. Najdeno 3. avgusta 2011 na spletnem naslovu http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=3733
54. Stiglitz, J., & Brown, E. P. (1988). *Economics of the Public Sector*. (2nd ed.). New York: W.W. Norton & Company, Inc.
55. Tomić, I., & Grdović Gnip, A. (2011). *Labour markets and taxes in Europe: How much do governments bite the hands that feed them?* Saarbrücken: VDM Verlag Dr. Müller.
56. Turk, I. (2009). *Temeljni ekonomski pojmovnik: s slovensko-angleškim in angleško-slovenskim strokovnim slovarjem*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.

57. Turković-Jarža, L. (2010). Novosti u izmijenjenom Zakonu o porezu na dohodak – Obračun plaća od 1. srpnja 2010. I ostale novosti u oporezivanju dohotka. *Računovodstvo, revizija i financije*, br. 7/10, 11–15.
58. Uhan, S. (2000). *Vrednotenje dela II. Motivacija – Uspešnost – Plaća (osebni dohodek)*. Kranj: Moderna organizacija.
59. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. (2011a). *Ekonomsko ogledalo*. (Št. 6, junij 2011). Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.
60. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. (2011b, 12. maj). *Poročilo o razvoju 2011*. Najdeno 3. avgusta 2011 na spletnem naslovu http://www.umar.gov.si/publikacije/porocilo_o_razvoju/publikacija/zapisi/porocilo_o_razvoju_2011/35/?tx_ttnews%5Byear%5D=2011&cHash=0e2f0ac226
61. Ustava Republike Slovenije. *Uradni list RS* št. 33I/1991, 42/1997, 66/2000, 24/2003, 69/2004, 69/2004, 69/2004, 68/2006.
62. Zakon o brdsko-planinskih področjih. *Narodne novine RH* br. 12/02, 32/02, 117/03, 42/05, 90/05, 80/08.
63. Zakon o delovnih razmerjih. *Uradni list RS* št. 42/2002, 79/2006-ZZZPB-F, 46/2007 Odl.US: U-I-45/07, Up-249/06-22, 103/2007, 45/2008-ZArbit, 83/2009 Odl.US: U-I-284/06-26.
64. Zakon o dohodnini (ZDoh). *Uradni list RS* št. 14/1992-PB.
65. Zakon o dohodnini (ZDoh-1). *Uradni list RS* št. 59/2006-UPB4, 69/2006 Odl.US: U-I-48/06-13.
66. Zakon o dohodnini (ZDoh-2). *Uradni list RS* št. 13/2011-UPB7.
67. Zakon o doprinosima. *Narodne novine RH* br. 84/08, 152/08, 94/09.
68. Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. *Narodne novine RH* br. 117/93, 33/00, 73/00, 59/01, 107/01, 117/01, 150/02, 147/03, 132/06, 26/07, 73/08.
69. Zakon o kolektivnih pogodbah. *Uradni list RS* št. 43/2006, 45/2008-ZArbit, 83, 71/2009, Odl.US: U-I-284/06-26.
70. Zakon o minimalni plači. *Uradni list RS* št. 13/2010.
71. Zakon o područjima posebne državne skrbi. *Narodne novine RH* br. 86/08.
72. Zakon o porezu na dohodak. *Narodne novine RH* br. 117/04-PTZ, 73/08, 80/10.
73. Zakon o posebnom porezu na plaće, mirovine i druge primitke. *Narodne novine RH* br. 94/09, 56/10.
74. Zakon o prispevkih za socialno varnost. *Uradni list RS* št. 5/1996, 18/1996-ZDavP, 34/1996, 87/1997, 3/1998, 106/1999-ZPIZ-1, 81/2000-ZPSVC, 97/2001-ZSDP, 97/2001, 62/2010 Odl.US: U-I-214/09, Up-2988/08-29.
75. Zakon o radu. *Narodne novine RH* br. 149/09, 61/11.
76. Zakon o sistemu plač v javnem sektorju. *Uradni list RS* št. 108/2009, 8/2010 Odl.US: U-I-244/08-14, 16/2010 Odl.US: U-I-256/08-27, 50/2010 Odl.US: U-I-266/08-12, 35/2011.

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Letni obračuni plač za leto 2010 v Sloveniji.....	1
Priloga 2: Letni obračuni plač za leto 2010 v Italiji.....	3
Priloga 3: Letni obračuni plač za leto 2010 v Avstriji	4
Priloga 4: Letni obračuni plač za leto 2010 na Madžarskem.....	6
Priloga 5: Letni obračuni plač za leto 2010 na Hrvaškem	7

Priloga 1: Letni obračuni plač za leto 2010 v Sloveniji

Tabela: 1: Letni obračuni plač za leto 2010 v Sloveniji

Zap. št.	ELEMENTI OBRAČUNA	POSTOPEK OBRAČUNA	OBRAČUN PLAČE				
1	LETNA BRUTO PLAČA	po pogodbi o zaposlitvi	10.000,00 €	20.000,00 €	30.000,00 €	50.000,00 €	100.000,00 €
2	PSV delojemalca	2.1+2.2+2.3+2.4	2.210,00 €	4.420,00 €	6.630,00 €	11.050,00 €	22.100,00 €
2.1	Pokojninsko in invalidsko zavarovanje	1*15,50 %	1.550,00 €	3.100,00 €	4.650,00 €	7.750,00 €	15.500,00 €
2.2	Zdravstveno zavarovanje	1*6,36 %	636,00 €	1.272,00 €	1.908,00 €	3.180,00 €	6.360,00 €
2.3	Zaposlovanje	1*0,14 %	14,00 €	28,00 €	42,00 €	70,00 €	140,00 €
2.4	Starševsko varstvo	1*0,10 %	10,00 €	20,00 €	30,00 €	50,00 €	100,00 €
3	Splošna dohodninska olajšava	znesek po lestvici (glede na 1)	6.120,00 €	3.100,17 €	3.100,17 €	3.100,17 €	3.100,17 €
4	Davčna osnova	1-2-3	1.670,00 €	12.479,83 €	20.269,83 €	35.849,83 €	74.799,83 €
5	Dohodnina	5.1+5.2+5.3	267,20 €	2.541,37 €	5.374,33 €	11.762,13 €	27.731,63 €
5.1	razred 1: MDS = 16 %	izračun po lestvici (glede na 4)	267,20 €	1.204,64 €	1.204,64 €	1.204,64 €	1.204,64 €
5.2	razred 2: MDS = 27 %			1.336,73 €	2.032,82 €	2.032,82 €	2.032,82 €
5.3	razred 3: MDS = 41 %				2.136,87 €	8.524,67 €	24.494,17 €
6	EDS dohodnine	5/4*100	16,00 %	20,36 %	26,51 %	32,81 %	37,07 %
7	Skupaj davki in prispevki delojemalca	2+5	2.477,20 €	6.961,37 €	12.004,33 €	22.812,13 €	49.831,63 €
8	EDS delojemalca	7/1*100	24,77 %	34,81 %	40,01 %	45,62 %	49,83 %
9	LETNA NETO PLAČA	1-7	7.522,80 €	13.038,63 €	17.995,67 €	27.187,87 €	50.168,37 €
10	PSV delodajalca	10.1+10.2+10.3+10.4+10.5	1.610,00 €	3.220,00 €	4.830,00 €	8.050,00 €	16.100,00 €
10.1	Pokojninsko in invalidsko zavarovanje	1*8,85 %	885,00 €	1.770,00 €	2.655,00 €	4.425,00 €	8.850,00 €
10.2	Zdravstveno zavarovanje	1*6,56 %	656,00 €	1.312,00 €	1.968,00 €	3.280,00 €	6.560,00 €
10.3	Zaposlovanje	1*0,06 %	6,00 €	12,00 €	18,00 €	30,00 €	60,00 €
10.4	Starševsko varstvo	1*0,10 %	10,00 €	20,00 €	30,00 €	50,00 €	100,00 €
10.5	Poškodbe pri delu in poklicne bolezni	1*0,53 %	53,00 €	106,00 €	159,00 €	265,00 €	530,00 €
11	EDS delodajalca	10/1*100	16,10 %	16,10 %	16,10 %	16,10 %	16,10 %
12	LETNI STROŠKI DELA	1+10	11.610,00 €	23.220,00 €	34.830,00 €	58.050,00 €	116.100,00 €
13	Vsi davki in prispevki	7+10	4.087,20 €	10.181,37 €	16.834,33 €	30.862,13 €	65.931,63 €

nadaljevanje

Zap. št.	ELEMENTI OBRAČUNA	POSTOPEK OBRAČUNA	OBRAČUN PLAČE				
14	SKUPNA EDS	13/1*100	40,87 %	50,91 %	56,11 %	61,72 %	65,93 %
15	DAVČNA VRZEL	13/12*100	35,20 %	43,85 %	48,33 %	53,16 %	56,79 %
16	DELEŽ NETO PLAČE V BRUTO PLAČI	9/1*100	75,23 %	65,19 %	59,99 %	54,38 %	50,17 %
17	DELEŽ NETO PLAČE V STROŠKIH DELA	9/12*100	64,80 %	56,15 %	51,67 %	46,84 %	43,21 %

Legenda: PSV: prispevki za socialno varnost MDS: mejna davčna stopnja
EDS: efektivna davčna stopnja

Priloga 2: Letni obračuni plač za leto 2010 v Italiji

Tabela 2: Letni obračuni plač za leto 2010 v Italiji

Zap. št.	ELEMENTI OBRAČUNA	POSTOPEK OBRAČUNA	OBRAČUN PLAČE				
			10.000,00 €	20.000,00 €	30.000,00 €	50.000,00 €	100.000,00 €
1	LETNA BRUTO PLAČA	po pogodbi o zaposlitvi					
2	PSV delojemalca (9,49 % ; 10,49 % ; 9.242,58 €)	1*stopnja oz. fiksni znesek	949,00 €	1.898,00 €	2.847,00 €	5.245,00 €	9.242,58 €
3	Davčna osnova	1-2	9.051,00 €	18.102,00 €	27.153,00 €	44.755,00 €	90.757,42 €
4	Obračunana nacionalna dohodnina	4.1+4.2+4.3+4.4+4.5	2.081,73 €	4.287,54 €	6.731,31 €	10.853,10 €	32.195,69 €
4.1	razred 1: MDS = 23 %	izračun po lestvici (glede na 3)	2.081,73 €	3.450,00 €	3.450,00 €	3.450,00 €	3.450,00 €
4.2	razred 2: MDS = 27 %			837,54 €	3.281,31 €	3.510,00 €	3.510,00 €
4.3	razred 3: MDS = 38 %					3.893,10 €	10.260,00 €
4.4	razred 4: MDS = 41 %						8.200,00 €
4.5	razred 5: MDS = 43 %						6.775,69 €
5	Standardno znižanje davka	po lestvici	1.764,63 €	1.234,24 €	959,33 €	342,70 €	- €
6	Plačana nacionalna dohodnina	4-5	317,10 €	3.053,30 €	5.771,98 €	10.510,40 €	32.195,69 €
7	Regionalna in lokalna dohodnina	3*1,9 %	171,97 €	343,94 €	515,91 €	850,35 €	1.724,39 €
8	Skupaj dohodnina	6+7	489,07 €	3.397,24 €	6.287,89 €	11.360,75 €	33.920,08 €
9	EDS dohodnine	8/3*100	5,40 %	18,77 %	23,16 %	25,38 %	37,37 %
10	Skupaj davki in prispevki delojemalca	2+8	1.438,07 €	5.295,24 €	9.134,89 €	16.605,75 €	43.162,66 €
11	EDS delojemalca	10/1*100	14,38 %	26,48 %	30,45 %	33,21 %	43,16 %
12	LETNA NETO PLAČA	1-10	8.561,93 €	14.704,76 €	20.865,11 €	33.394,25 €	56.837,34 €
13	PSV delodajalca (32,08 % ali 29.560,76)	1*stopnja oz. fiksni znesek	3.208,00 €	6.416,00 €	9.624,00 €	16.040,00 €	29.560,76 €
14	EDS delodajalca	13/1*100	32,08 %	32,08 %	32,08 %	32,08 %	29,56 %
15	LETNI STROŠKI DELA	1+13	13.208,00 €	26.416,00 €	39.624,00 €	66.040,00 €	129.560,76 €
16	Vsi davki in prispevki	10+13	4.646,07 €	11.711,24 €	18.758,89 €	32.645,75 €	72.723,42 €
17	SKUPNA EDS	16/1*100	46,46 %	58,56 %	62,53 %	65,29 %	72,72 %
18	DAVČNA VRZEL	16/15*100	35,18 %	44,33 %	47,34 %	49,43 %	56,13 %
19	DELEŽ NETO PLAČE V BRUTO PLAČI	11/1*100	85,62 %	73,52 %	69,55 %	66,79 %	56,84 %
20	DELEŽ NETO PLAČE V STROŠKIH DELA	12/15*100	64,82 %	55,67 %	52,66 %	50,57 %	43,87 %

Legenda: PSV: prispevki za socialno varnost

MDS: mejna davčna stopnja

EDS: efektivna davčna stopnja

Priloga 3: Letni obračuni plač za leto 2010 v Avstriji

Tabela: 3: Letni obračuni plač za leto 2010 v Avstriji

Zap. št.	ELEMENTI OBRAČUNA	POSTOPEK OBRAČUNA	OBRAČUN PLAČE				
			10.000,00 €	20.000,00 €	30.000,00 €	50.000,00 €	100.000,00 €
1	LETNA BRUTO PLAČA	po pogodbi o zaposlitvi	10.000,00 €	20.000,00 €	30.000,00 €	50.000,00 €	100.000,00 €
2	PSV delojemalca (zgornja meja osnove: 49.320 €)	2.1+2.2+2.3+2.4+2.5	1.520,00 €	3.640,00 €	5.460,00 €	8.976,24 €	8.976,24 €
2.1	Pokojninsko zavarovanje	1*10,25 %	1.025,00 €	2.050,00 €	3.075,00 €	5.055,30 €	5.055,30 €
2.2	Zdravstveno zavarovanje	1*3,95 %	395,00 €	790,00 €	1.185,00 €	1.948,14 €	1.948,14 €
2.3	Brezposelnost	1*3 % (0 %, 1 %, 2 %)	- €	600,00 €	900,00 €	1.479,60 €	1.479,60 €
2.4	Prispevek za delavsko zbornico	1*0,50 %	50,00 €	100,00 €	150,00 €	246,60 €	246,60 €
2.5	Stanovanjski sklad	1*0,50 %	50,00 €	100,00 €	150,00 €	246,60 €	246,60 €
3	Posebna izplačila (PI)	1*14,286 %	1.428,60 €	2.857,20 €	4.285,80 €	7.143,00 €	14.286,00 €
4	Neobdavčeni znesek za PI	fiksni znesek	620,00 €	620,00 €	620,00 €	620,00 €	620,00 €
5	Davčna osnova za PI	4-5	808,60 €	2.237,20 €	3.665,80 €	6.523,00 €	13.666,00 €
6	Dohodnina za PI	5*0 %; 6 %	- €	134,23 €	219,95 €	391,38 €	819,96 €
7	Redna izplačila (RI)	1-3	8.571,40 €	17.142,80 €	25.714,20 €	42.857,00 €	85.714,00 €
8	Davčne olajšave za stroške	3.1+3.2	192,00 €	192,00 €	192,00 €	192,00 €	192,00 €
8.1	Pavšalni stroški	minimalni znesek	60,00 €	60,00 €	60,00 €	60,00 €	60,00 €
8.2	Posebni stroški	minimalni znesek	132,00 €	132,00 €	132,00 €	132,00 €	132,00 €
9	Neobdavčeni del plače	1*2 %	200,00 €	400,00 €	600,00 €	1.000,00 €	2.000,00 €
10	Skupaj znižanje davčne osnove	8+9	392,00 €	592,00 €	792,00 €	1.192,00 €	2.192,00 €
11	Davčna osnova za RI	1-2-3-10	6.659,40 €	12.910,80 €	19.462,20 €	32.688,76 €	74.545,76 €
12	Dohodnina za RI	12.1+12.2+12.3+12.4	- €	697,44 €	3.088,70 €	8.432,64 €	27.507,89 €
12.1	razred 1: MDS = 0 %	izračun po lestvici (glede na 11)	- €	- €	- €	- €	- €
12.2	razred 2: MDS = 36,5 %			697,44 €	3.088,70 €	5.110,00 €	5.110,00 €
12.3	razred 3: MDS = 43,2143 %					3.322,64 €	15.125,01 €
12.4	razred 4: MDS = 50 %						7.272,88 €
13	Obračunana dohodnina	6+12	0,00	831,67	3.308,65	8.824,02	28.327,85
14	Standardno znižanje davka	14.1+14.2	345,00 €	345,00 €	345,00 €	345,00 €	345,00 €
14.1	Znižanje davka za zaposlitev	fiksni znesek	54,00 €	54,00 €	54,00 €	54,00 €	54,00 €
14.2	Znižanje davka za prevoz	fiksni znesek	291,00 €	291,00 €	291,00 €	291,00 €	291,00 €
15	Plačana dohodnina	13-14	- €	486,67 €	2.963,65 €	8.479,02 €	27.982,85 €
16	EDS dohodnine	15/(5+11)*100	0,00 %	3,21 %	12,81 %	21,62 %	31,72 %
17	Skupaj davki in prispevki delojemalca	2+15	1.520,00 €	4.126,67 €	8.423,65 €	17.455,26 €	36.959,09 €
18	EDS delojemalca	9/1*100	15,20 %	20,63 %	28,08 %	34,91 %	36,96 %
19	LETNA NETO PLAČA	1-9	8.480,00 €	15.873,33 €	21.576,35 €	32.544,74 €	63.040,92 €
20	Prispevki delodajalca	20.1+20.2	2.323,00 €	4.646,00 €	6.969,00 €	11.467,44 €	12.232,44 €
20.1	PSV delodajalca (zgornja meja osnove: 49.320 €)	1*21,70 %	2.170,00 €	4.340,00 €	6.510,00 €	10.702,44 €	10.702,44 €
20.2	Sklad za prihodnost	1*1,53 %	153,00 €	306,00 €	459,00 €	765,00 €	1.530,00 €
21	Davki na izplačane plače	21.1+21.2	750,00 €	1.500,00 €	2.250,00 €	3.750,00 €	7.500,00 €
21.1	Deželni davek	1*4,5 %	450,00 €	900,00 €	1.350,00 €	2.250,00 €	4.500,00 €
21.2	Občinski davek	1*3 %	300,00 €	600,00 €	900,00 €	1.500,00 €	3.000,00 €
22	Skupaj davki in prispevki delodajalca	20+21	3.073,00 €	6.146,00 €	9.219,00 €	15.217,44 €	19.732,44 €
23	EDS delodajalca	22/1*100	30,73 %	30,73 %	30,73 %	30,43 %	19,73 %
24	LETNI STROŠKI DELA	1+22	13.073,00 €	26.146,00 €	39.219,00 €	65.217,44 €	119.732,44 €
25	Vsi davki in prispevki	17+22	4.593,00 €	10.272,67 €	17.642,65 €	32.672,70 €	56.691,53 €
26	SKUPNA EDS	25/1*100	45,93 %	51,36 %	58,81 %	65,35 %	56,69 %
27	DAVČNA VRZEL	25/24*100	35,13 %	39,29 %	44,98 %	50,10 %	47,35 %
28	DELEŽ NETO PLAČE V BRUTO PLAČI	19/1*100	84,80 %	79,37 %	71,92 %	65,09 %	63,04 %

nadaljevanje

Zap. št.	ELEMENTI OBRAČUNA	POSTOPEK OBRAČUNA	OBRAČUN PLAČE				
29	DELEŽ NETO PLAČE V STROŠKIH DELA	19/24*100	64,87 %	60,71 %	55,02 %	49,90 %	52,65 %

Legenda: PSV: prispevki za socialno varnost

EDS: efektivna davčna stopnja

RI: redna izplačila

MDS: mejna davčna stopnja

PI: posebna izplačila

Priloga 4: Letni obračuni plač za leto 2010 na Madžarskem

Tabela 4: Letni obračuni plač za leto 2010 na Madžarskem

Zap. št.	ELEMENTI OBRAČUNA	POSTOPEK OBRAČUNA	OBRAČUN PLAČE					
1	LETNA BRUTO PLAČA	po pogodbi o zaposlitvi	5.000,00 €	10.000,00 €	20.000,00 €	30.000,00 €	50.000,00 €	100.000,00 €
2	Povečanje davčne osnove (bruto plača + PSV delodajalca)	1*1,27	1.350,00 €	2.700,00 €	5.400,00 €	8.100,00 €	13.500,00 €	27.000,00 €
3	Davčna osnova	1+2	6.350,00 €	12.700,00 €	25.400,00 €	38.100,00 €	63.500,00 €	127.000,00 €
4	Obračunana dohodnina	4.1+4.2	1.079,50 €	2.159,00 €	5.405,50 €	9.469,50 €	17.597,50 €	37.917,50 €
4.1	razred 1: MDS = 17 %	izračun po lestvici (glede na 3)	1.079,50 €	2.159,00 €	3.085,50 €	3.085,50 €	3.085,50 €	3.085,50 €
4.2	razred 2: MDS = 32 %				2.320,00 €	6.384,00 €	14.512,00 €	34.832,00 €
5	Standardno znižanje davka	*17 % ali 17 % z znižanjem ali 0 %	660,00 €	660,00 €	- €	- €	- €	- €
6	Plačana dohodnina	4-5	419,50 €	1.499,00 €	5.405,50 €	9.469,50 €	17.597,50 €	37.917,50 €
7	EDS dohodnine	6/3*100	6,61 %	11,80 %	21,28 %	24,85 %	27,71 %	29,86 %
8	PSV delojemalca	8.1+8.2	850,00 €	1.700,00 €	3.400,00 €	4.820,00 €	6.320,00 €	10.070,00 €
8.1	Pokojninsko zavarovanje (zgornja meja prispevka: 2.570 €)	1*9,5 %	475,00 €	950,00 €	1.900,00 €	2.570,00 €	2.570,00 €	2.570,00 €
8.2	Zdravstveno zavarovanje	1*7,5 %	375,00 €	750,00 €	1.500,00 €	2.250,00 €	3.750,00 €	7.500,00 €
9	Skupaj davki in prispevki delojemalca	6+8	1.269,50 €	3.199,00 €	8.805,50 €	14.289,50 €	23.917,50 €	47.987,50 €
10	EDS delojemalca	6/1*100	25,39 %	31,99 %	44,03 %	47,63 %	47,84 %	47,99 %
11	LETNA NETO PLAČA	1-9	3.730,50 €	6.801,00 €	11.194,50 €	15.710,50 €	26.082,50 €	52.012,50 €
12	PSV delodajalca	12.1+12.2	1.350,00 €	2.700,00 €	5.400,00 €	8.100,00 €	13.500,00 €	27.000,00 €
12.1	Pokojninsko zavarovanje	1*24 %	1.200,00 €	2.400,00 €	4.800,00 €	7.200,00 €	12.000,00 €	24.000,00 €
12.2	Zdravstveno zavarovanje	1*3 %	150,00 €	300,00 €	600,00 €	900,00 €	1.500,00 €	3.000,00 €
13	Davek na izplačane plače (prispevek za poklicno usposabljanje)	1*1,5 %	75,00 €	150,00 €	300,00 €	450,00 €	750,00 €	1.500,00 €
14	Skupaj davki in prispevki delodajalca	12+13	1.425,00 €	2.850,00 €	5.700,00 €	8.550,00 €	14.250,00 €	28.500,00 €
15	EDS delodajalca	14/1*100	28,50 %	28,50 %	28,50 %	28,50 %	28,50 %	28,50 %
15	LETNI STROŠKI DELA	1+14	6.425,00 €	12.850,00 €	25.700,00 €	38.550,00 €	64.250,00 €	128.500,00 €
16	Vsi davki in prispevki	9+14	2.694,50 €	6.049,00 €	14.505,50 €	22.839,50 €	38.167,50 €	76.487,50 €
17	SKUPNA EDS	16/1*100	53,89 %	60,49 %	72,53 %	76,13 %	76,34 %	76,49 %
18	DAVČNA VRZEL	16/15*100	41,94 %	47,07 %	56,44 %	59,25 %	59,40 %	59,52 %
19	DELEŽ NETO PLAČE V BRUTO PLAČI	11/1*100	74,61 %	68,01 %	55,97 %	52,37 %	52,17 %	52,01 %
20	DELEŽ NETO PLAČE V STROŠKIH DELA	11/15*100	58,06 %	52,93 %	43,56 %	40,75 %	40,60 %	40,48 %

Legenda: PSV: prispevki za socialno varnost MDS: mejna davčna stopnja
EDS: efektivna davčna stopnja

Priloga 5: Letni obračuni plač za leto 2010 na Hrvaškem

Tabela 5: Letni obračuni plač za leto 2010 na Hrvaškem

Zap. št.	ELEMENTI OBRAČUNA	POSTOPEK OBRAČUNA	OBRAČUN PLAČE					
1	LETNA BRUTO PLAČA	po pogodbi o zaposlitvi	5.000,00 €	10.000,00 €	20.000,00 €	30.000,00 €	50.000,00 €	100.000,00 €
2	PSV delojemalca	2.1	1.000,00 €	2.000,00 €	4.000,00 €	6.000,00 €	10.000,00 €	15.241,40 €
2.1	Pokojninsko zavarovanje (zgornja meja osnove: 76.207 €)	1*20,0 %	1.000,00 €	2.000,00 €	4.000,00 €	6.000,00 €	10.000,00 €	15.241,40 €
3	Davčne olajšave	osnovna osebna olajšava	2.963,00 €	2.963,00 €	2.963,00 €	2.963,00 €	2.963,00 €	2.963,00 €
4	Davčna osnova	1-2-3	1.037,00 €	5.037,00 €	13.037,00 €	21.037,00 €	37.037,00 €	81.795,60 €
5	Nacionalna dohodnina	5.1+5.2+5.3+5.4+5.5	140,00 €	680,00 €	2.577,76 €	5.133,29 €	11.133,29 €	29.933,49 €
5.1	razred 1: MDS = 13,5 %	izračun po lestvici (glede na 4)	140,00 €	680,00 €	800,01 €	800,01 €	800,01 €	800,01 €
5.2	razred 2: MDS = 25,0 %				1.777,75 €	2.222,25 €	2.222,25 €	2.222,25 €
5.3	razred 3: MDS = 30,0 %					888,90 €	888,90 €	888,90 €
5.4	razred 4: MDS = 37,5 %					1.222,13 €	7.222,13 €	8.888,63 €
5.5	razred 5: MDS = 42,5 %							17.133,71 €
6	Lokalna dohodnina	5*18,0 %	25,20 €	122,40 €	464,00 €	923,99 €	2.003,99 €	5.388,03 €
7	Skupaj dohodnina	5+6	165,19 €	802,39 €	3.041,76 €	6.057,28 €	13.137,28 €	35.321,52 €
8	Skupaj davčna osnova	4+5	1.177,00 €	5.717,00 €	15.614,76 €	26.170,29 €	48.170,29 €	111.729,09 €
9	EDS dohodnine	7/8*100	14,04 %	14,04 %	19,48 %	23,15 %	27,27 %	31,61 %
10	LETNA NETO PLAČA	1-2-7	3.834,81 €	7.197,61 €	12.958,24 €	17.942,72 €	26.862,72 €	49.437,08 €
11	Povprečna mesečna neto plača	10/12 mesecev	319,57 €	599,80 €	1.079,85 €	1.495,23 €	2.238,56 €	4.119,76 €
12	Krizni davek (0 %; 2 %; 4 %)	11*št. mesecev*stopnja		71,98 €	431,94 €	598,09 €	895,42 €	1.647,90 €
13	LETNA NETO PLAČA (za izplačilo)	10-12	3.834,81 €	7.125,63 €	12.526,30 €	17.344,63 €	25.967,30 €	47.789,18 €
14	Skupaj davki in prispevki delojemalca	2+7+12	1.165,19 €	2.874,37 €	7.473,70 €	12.655,37 €	24.032,70 €	52.210,82 €
15	EDS delojemalca	14/1*100	23,30 %	28,74 %	37,37 %	42,18 %	48,07 %	52,21 %
16	PSV delodajalca	16.1+16.2+16.3	860,00 €	1.720,00 €	3.440,00 €	5.160,00 €	8.600,00 €	17.200,00 €
16.1	Zdravstveno zavarovanje	1*15,0 %	750,00 €	1.500,00 €	3.000,00 €	4.500,00 €	7.500,00 €	15.000,00 €
16.2	Zdravstveno zavarovanje zdravlja in zaštite pri delu	1*0,5 %	25,00 €	50,00 €	100,00 €	150,00 €	250,00 €	500,00 €
16.3	Zaposlovanje	1*1,7 %	85,00 €	170,00 €	340,00 €	510,00 €	850,00 €	1.700,00 €
17	EDS delodajalca	16/1*100	17,20 %	17,20 %	17,20 %	17,20 %	17,20 %	17,20 %
18	LETNI STROŠKI DELA	1+16	5.860,00 €	11.720,00 €	23.440,00 €	35.160,00 €	58.600,00 €	117.200,00 €
19	Vsi davki in	14+16	2.025,19 €	4.594,37 €	10.913,70 €	17.815,37 €	32.632,70 €	69.410,82 €

nadaljevanje

Zap. št.	ELEMENTI OBRAČUNA	POSTOPEK OBRAČUNA	OBRAČUN PLAČE					
	prispevki							
20	SKUPNA EDS	19/1*100	40,50 %	45,94 %	54,57 %	59,38 %	65,27 %	69,41 %
21	DAVČNA VRZEL	19/18*100	34,56 %	39,20 %	46,56 %	50,67 %	55,69 %	59,22 %
22	DELEŽ NETO PLAČE V BRUTO PLAČI	13/1*100	76,70 %	71,26 %	62,63 %	57,82 %	51,93 %	47,79 %
23	DELEŽ NETO PLAČE V STROŠKIH DELA	13/18*100	65,44 %	60,80 %	53,44 %	49,33 %	44,31 %	40,78 %

Legenda: PSV: prispevki za socialno varnost MDS: mejna davčna stopnja EDS: efektivna davčna stopnja